

Vuosikertomus 2005

Fortum toimittaa sähköä Koivuniemen Puutarhalle, joka on Suomen suurimpia ympärivuotisia ruusunkasvattajia.

Tapio Aronen (vasemmalla), Koivuniemen Puutarha
Tor Manngård, Fortum

Tietoja sijoittajille

Yhtiökokous

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina maaliskuun 16. päivänä 2006 klo 13.00 Finlandia-talossa (Mannerheimintie 13 e, Helsinki). Yhtiökokoukseen osallistumisesta ilmoittaneiden osakkeenomistajien vastaanottaminen alkaa klo 11.45.

Jos osakas haluaa osallistua yhtiökokoukseen, hänen on ilmoitettava etukäteen Fortumille. Ilmoittautuminen voidaan tehdä Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.fi/yhtiokokous, puhelimitse numeroon 010 452 9460, faksilla numeroon 010 262 2727 tai kirjeitse osoitteeseen Fortum Oyj, Rita Lagerstedt, PL 1, 00048 FORTUM. Ilmoittautumisten ja mahdollisten valtakirjojen on oltava perillä viimeistään klo 16.00 (Suomen aikaa) 13.3.2006.

Osinkojen maksaminen

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2005 maksetaan osinkoa rahana 1,12 euroa osakkeelta. Osingonjaon täsmäytyspäivä on 21.3.2006, ja osinko maksetaan 28.3.2006 alkaen.

Tulosten julkistaminen

- Osavuosikatsaus tammi–maaliskuulta julkaistaan 25.4.2006
- Osavuosikatsaus tammi–kesäkuulta julkaistaan 19.7.2006
- Osavuosikatsaus tammi–syyskuulta julkaistaan 19.10.2006

Vuosikertomus ja osavuosikatsaukset ovat saatavissa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Lisäksi ne ovat luettavissa Fortumin verkkosivuilla osoitteissa www.fortum.fi, www.fortum.se ja www.fortum.com.

Fortumin johto järjestää säännöllisesti analytikoille ja tiedotusvälineille tiedotustilaisuuksia, joita voi seurata myös yrityksen internet-sivuilla. Johto antaa myös kahdenkeskisiä haastatteluja ja ryhmähaastatteluja. Fortum osallistuu myös eri sijoittajatilaisuuksiin.

Fortum noudattaa 30 päivän hiljaista jaksoa ennen tulosten julkistamista. Lisätietoja osakkeista ja osakkeenomistajista on Tilinpäätöksessä.

Sijoittajasuhteiden yhteystiedot

Mika Paloranta, johtaja, sijoittajasuhteet, puh. 010 452 4138, faksi 010 452 4176, sähköposti: mika.paloranta@fortum.com

Rauno Tiihonen, päällikkö, sijoittajasuhteet, puh. 010 453 6150, faksi 010 452 4176, sähköposti: rauno.tiihonen@fortum.com

Taloudellisia katsauksia voi tilata osoitteesta Fortum Oyj, Postitus, PL 1, 00048 FORTUM, puh. 010 452 4454, sähköposti: juha.ahonen@fortum.com

Sijoittajatietaoa myös verkossa osoitteessa www.fortum.fi/sijoittajat

Osaketietoja vuodelta 2005

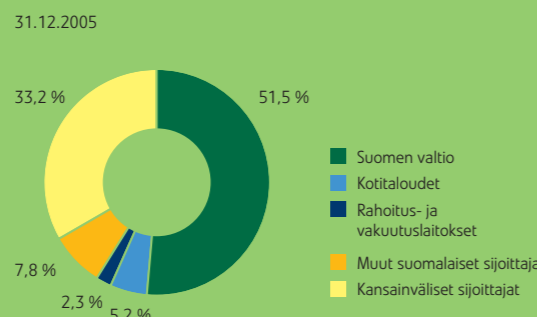
Ylin kurssi	16,90 euroa
Alin kurssi	10,45 euroa
Keskikurssi	13,87 euroa
Osakkeiden vaihto yhteensä	900,1 miljoonaa kpl
Markkina-arvo 31.12.2005	13,9 miljardia euroa

Suurimmat rekisteröidyt osakkeenomistajat

31.12.2005	
Suomen valtio	51,52 %
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1,25 %
Kansaneläkelaitos	1,02 %
Kurikan kaupunki	0,71 %
Valtion eläkerahasto	0,57 %
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Varma	0,44 %
Etera Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö	0,37 %
OP-Delta sijoitusrahasto	0,33 %
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Eläke-Fennia	0,33 %
Neste Ollin eläkesäätiö	0,27 %

Kaupankäyntitunnus: FUM1V. Toimiala: Yhdyskuntapalvelut.

Omistajaryhmät

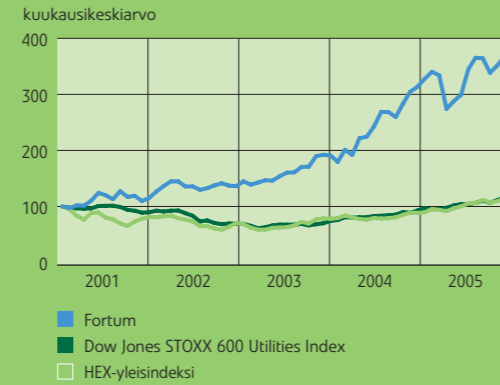

Fortumia sijoituskohteena seuraavia analyytikkoja vuonna 2005

ABG Sundal Collier, Oslo
Alfred Berg Finland Oy, Helsinki
Carnegie Investment Bank AB, Finland Branch, Helsinki
Citigroup Smith Barney, Lontoo
Crédit Agricole Indosuez Cheuvreux Nordic AB, Tukholma
Danske Equities, Kööpenhamina
Deutsche Bank AG, Helsinki Branch, Helsinki
Dresdner Kleinwort Wasserstein Securities, Lontoo
Enskilda Securities AB, Helsinki
Evli Bank Plc, Helsinki
EQ Bank Ltd., Helsinki
FIM Securities Ltd, Helsinki

Handelsbanken Securities, Helsinki
Kaupthing Sofi, Helsinki
Kepler Equities, Frankfurt
Mandatum Stockbrokers Ltd, Helsinki
Merrill Lynch, Lontoo
Morgan Stanley Dean Witter & Co, Lontoo
Opstock Investment Banking, Helsinki
Raymond James Euro Equities, Pariisi
Societe Generale, Lontoo
Standard & Poor's Equity Research, Lontoo
Valuatum, Helsinki
E. Öhman Jor Fondkommission AB, Finland Branch, Helsinki

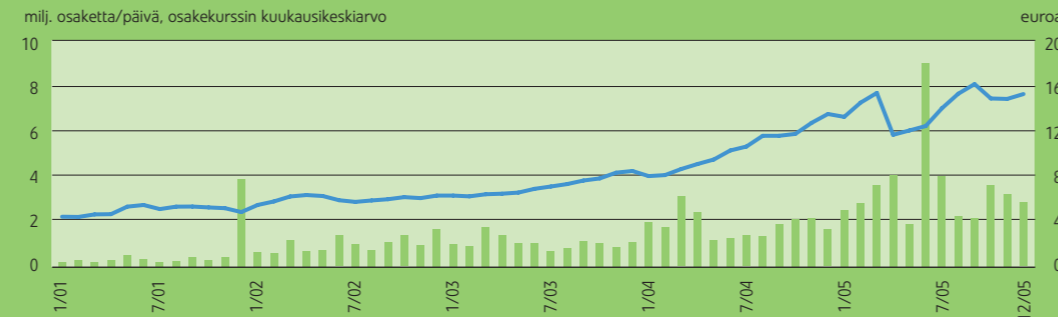
Osakkeen kurssikehitys 2001–2005

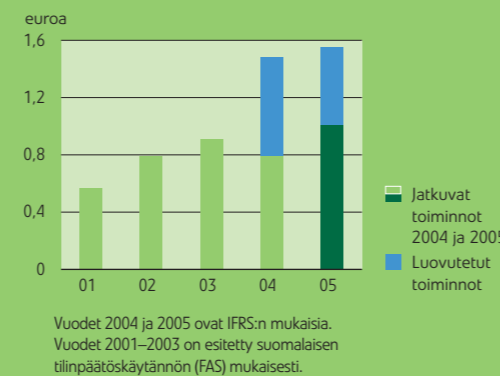
Markkina-arvo 2001–2005

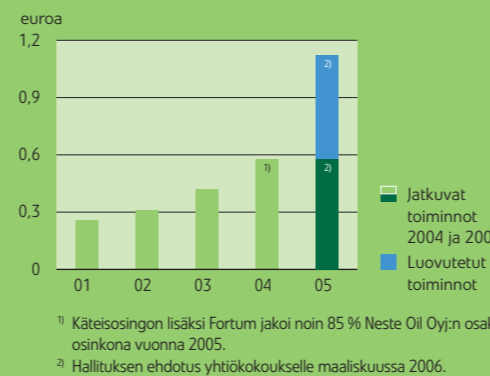
Osakkeiden vaihto 2001–2005

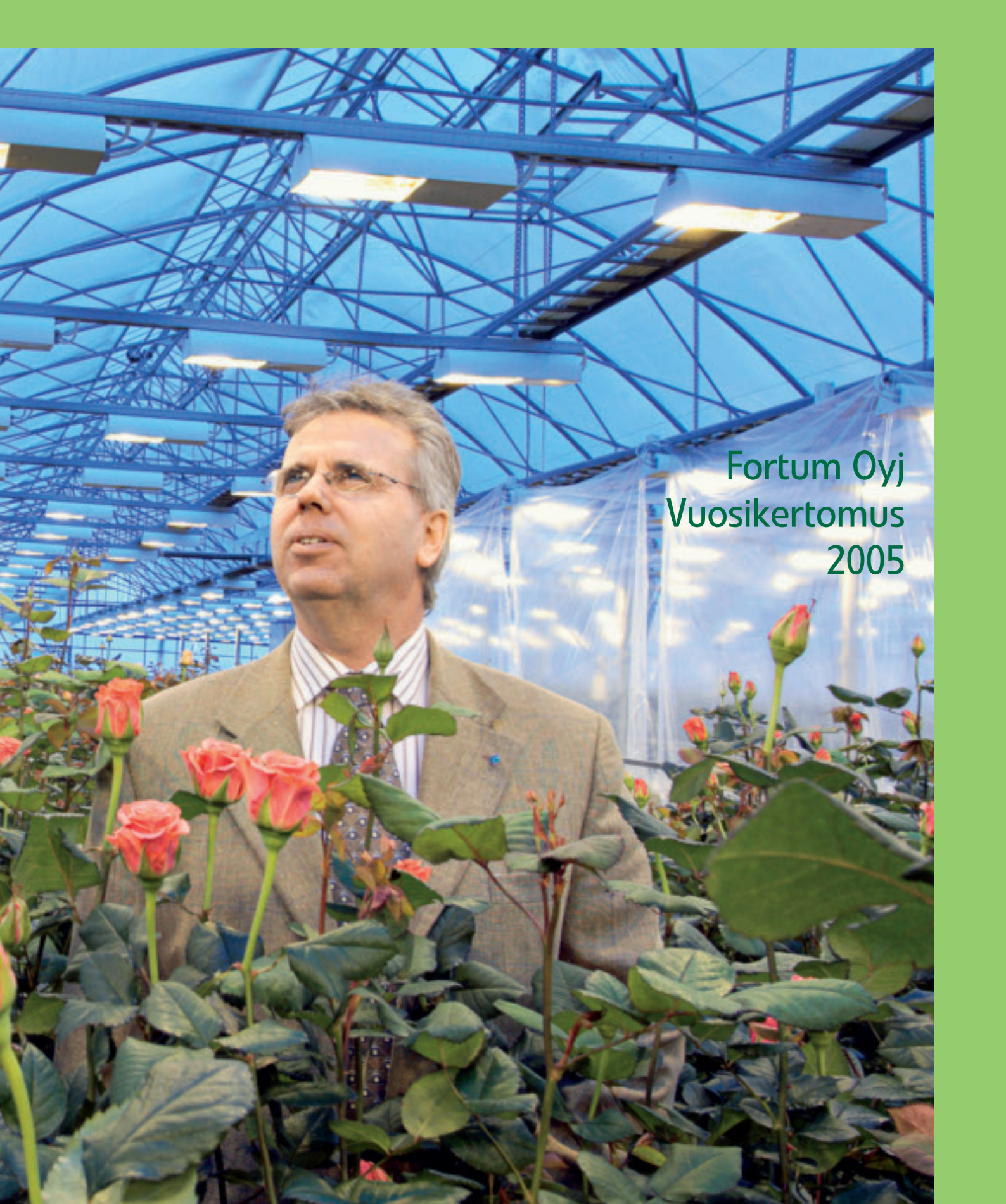
Tulos/osake 2001–2005

Osinko/osake 2001–2005

Suunnittelu Evia Oyj
Valokuvat Heikki Tuuli, Studio Heikki Tuuli
Eva Persson
Paino Libris Oy
Paperi Kansi Galerie Art Gloss 250 g/m²
Sisäsivut Galerie Art Silk 130 g/m²

Fortum Oyj Vuosikertomus 2005

Segmenttikatsaukset	16	Kestävä kehitys	30	Riskienhallinta	41
Sähköntuotanto	19	Ympäristövastuu	32	Hallinto ja johtaminen	46
Lämpö	23	Henkilöstö	35	Hallitus	56
Sähkönsiirto	25	Taloudellinen vastuu	38	Konsernin johto	58
Markets	28	Sidosryhmätoiminta	40		

Fortum lyhyesti

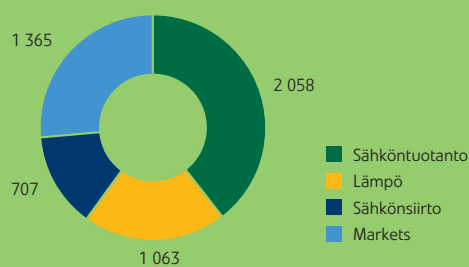
2 Fortum on yksi Pohjoismaiden ja Itämeren alueen johtavista energiayhtiöistä. Toimintaamme kuuluu sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu, voimalaitosten käyttö- ja kunnossapitopalvelut sekä muut energiaan liittyvät palvelut. Päätuotteitamme ovat sähkö, lämpö ja höyry.

Fortumin kilpailukyky perustuu yhteispohjoismaiseen toimintamalliin. Sille on ominaista tehokas toiminta ja laaja asiakaskunta. Pyrimme kaikessa toiminnassamme erinomaisiin tuloksiin. Tavoitteenamme on tulla johtavaksi sähkö- ja lämpöyhtiöksi ja halutuimmaksi energiantoimittajaksi valituilla markkinoilla.

Vuonna 2005 konsernin liikevaihto oli 3 877 miljoonaa euroa ja liikevoitto 1 347 miljoonaa euroa. Henkilöstöä oli vuoden lopussa 8 955. Fortum Oyj:n osake noteerataan Helsingin Pörssissä.

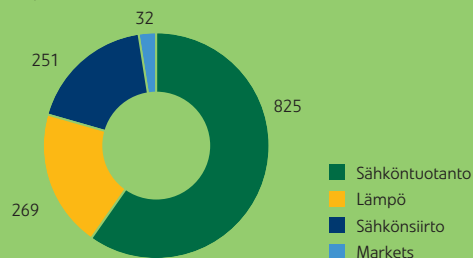
Konsernin liikevaihto

Milj. euroa

Konsernin liikevoitto

Milj. euroa

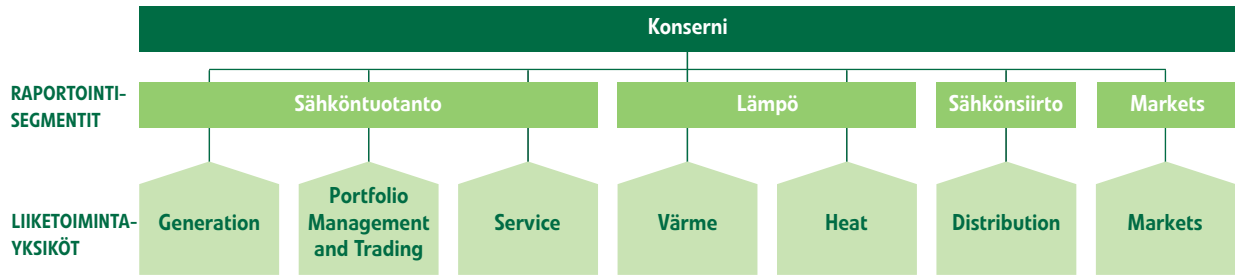
Markkina-asema Pohjoismaissa

Sähkönjakelu	#1
Kaukolämpö	#1
Sähköntuotanto	#2
Sähköasiakkaiden lukumäärä	#2

Asiakaskunta

Asiakaskunta	miljoonaa
Sähköasiakkaat	1,2
Sähkön jakeluasiakkaat	1,4

Konsernirakenne

Sähköntuotanto

Sähköntuotanto-segmentti tuottaa ja myy sähköä pääasiassa Pohjoismaiden sähkömarkkinoille. Se vastaa myös sähkön-tuotantoon liittyvästä riskienhallinnasta. Segmentin Portfolio Management and Trading -liiketoimintayksikkö vastaa voimalaitosten käytön optimoinnista ja sähkön myynnistä pohjoismaisessa sähköpörssissä Nord Poolissa. Service-liiketoimintayksikkö tarjoaa käyttö- ja kunnossapitopalveluita Pohjoismaissa ja valituilla kansainvälisillä markkinoilla. Sähköntuotanto-segmentin palveluksessa oli vuoden 2005 lopussa 4 330 henkilöä.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirto-segmentti vastaa sähkön luotettavasta ja turvallisesta toimituksesta asiakkaille Pohjoismaissa ja Virossa. Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä jakelee sähköä kaikkiaan noin 1,4 miljoonalle asiakkaalle Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Virossa. Sähkönsiirto-segmentin palveluksessa oli vuoden 2005 lopussa 946 henkilöä.

Lämpö

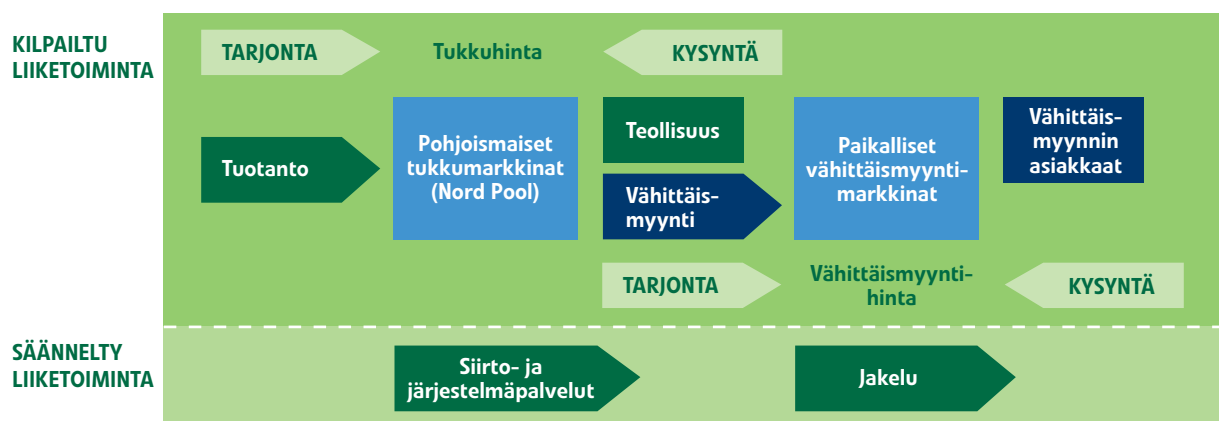
Lämpö-segmentti toimittaa kaukolämpöä ja -kylmää, teollisuushöyryä ja jätteistä tuotettua energiaa teollisuudelle, kunnille ja kotitalouksille. Lämpö-segmentti myy myös yhdistettyjen sähkön- ja lämmöntuotantolaitosten (CHP) tuottamaa sähköä pohjoismaisessa sähköpörssissä Nord Poolissa. Lämpö-segmentin palveluksessa oli vuoden 2005 lopussa 2 393 henkilöä.

Markets

Markets-segmentti tarjoaa energiaratkaisuja asiakkailleen Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Segmentti ostaa sähköä pohjoismaisesta sähköpörssistä, Nord Poolista, ja myy sitä kotitalous- ja yritysasiakkaille sekä muille sähkön vähittäismyynnille Pohjoismaissa. Varsinaisen sähkönmyynnin lisäksi Markets tarjoaa yritysasiakkaille kattavia riskienhallinta- ja salkunhallintaratkaisuja. Segmentin palveluksessa oli vuoden 2005 lopussa 769 henkilöä.

3

Sähkön arvoketju

Vuoden 2005 toiminnan kohokohtia ja talouden yhteenveto

4

Luoda johtava sähkö- ja lämpöyhtiö

- Öljyliiketoimintojen eriyttäminen ja Neste Oil Oyj:n listautuminen Helsingin Pörssiin
- Sopimus Espoon kaupungin kanssa sen E.ON Finlandin osakkeista
- Lenenergon omistusosuuden kasvu 33 %:iin, 25 %:n omistusosuuden hankinta Venäjän Kolenergosta
- Kaksi uutta kaukolämpöyhtiötä Puolassa
- Kaukolämpöyhtiö Liettuassa
- Ruotsissa otettiin käyttöön uusi jätteenpoltoon perustuva yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotantolaitos ja aloitettiin valmistelut biopolttoaineisiin perustuvan voimalaitoksen perustamiseksi

Tulla halutuimmaksi energiantoimittajaksi

- 700 miljoonan investointiohjelma, jonka tavoitteena on yhtiön sähkönsiirtoverkkojen luotettavuuden parantaminen
- Automaattiseen mittarinluentaan liittyvät hankkeet etenivät
- Asiakastakuu- ja asiakasasiamiestoiminta aloitettiin
- Uusia online-palveluita ja uusia sähkötuotteita

Tunnusluvut	2004 IFRS	2005 IFRS
Jatkuvat toiminnot:		
Myynti, milj. euroa	3 835	3 877
EBITDA, milj. euroa	1 583	1 754
Liikevoitto, milj. euroa	1 195	1 347
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa	1 148	1 334
Voitto ennen tuloveroa, milj. euroa	962	1 267
Kauden voitto jatkuvista toiminnoista, milj. euroa	703	936
- josta omistajille jaettavaa, milj. euroa	670	884
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	12 890	11 357
Sijoitettu pääoma, jatkuvat toiminnot, milj. euroa	10 739	11 357
Korollinen nettovelka, milj. euroa	5 095	3 158
Jatkuvien toimintojen investoinnit käyttöomaisuuteen, milj. euroa	514	479
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuuslisäys, milj. euroa	335	346
Liiketoiminnan kassavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta, milj. euroa	1 205	1 364
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	1 232	1 271
Sijoitetun pääoman tuotto, %	15,8	16,6
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	11,4	13,5
Oman pääoman tuotto, %	18,2	18,7
Velkaantumisaste, %	67	43
Nettovelka/EBITDA	2,1	1,4
Jatkuvien toimintojen nettovelka/EBITDA	-	1,8
Jatkuvien toimintojen henkilöstö keskimäärin	8 592	8 939

Tunnusluvut	2004 IFRS	2005 IFRS
Koko Fortumin tulos/osake, euroa	1,48	1,55
Jatkuvien toimintojen tulos/osake, euroa	0,79	1,01
Luovutettujen toimintojen tulos/osake, euroa	0,69	0,54
Pääoma/osake, euroa	8,65	8,17
Koko Fortumin osinko/osake, euroa ¹⁾	0,58	1,12 ²⁾
Jatkuvien toimintojen osinko/osake, euroa		0,58 ²⁾
Luovutettujen toimintojen osinko/osake, euroa		0,54 ²⁾
Koko Fortumin osingonjako, %	39,2	72,3 ²⁾
Jatkuvien toimintojen osingonjako, %		57,4 ²⁾
Markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa	11 810	13 865
Sähköntuotanto, TWh	55,5	52,3
Lämmöntuotanto, TWh	25,4	25,1
Sähkönmyynti, TWh	62,3	59,7
Lämmönmyynti, TWh	23,8	23,8

¹⁾ Käteisosingon lisäksi Fortum jakoi noin 85 % Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona vuonna 2005.

²⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle maaliskuussa 2006. Kokonaissumma lasketaan 31.12.2005 rekisteröitynä olleiden osakkeiden lukumäärän perusteella.

Tunnuslukujen määritelmät ovat Tilinpäätöksen Konsernin taloudelliset tunnusluvut -osassa.

Tunnusluvut segmenteittäin

mij., euroa	Myynti		Vertailukelpoinen liikevoitto		Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto (RONA) ²⁾	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Sähköntuotanto	2 084	2 058	730	854	11,5	14,5
Lämpö	1 025	1 063	207	253	9,3	11,0
Sähkönsiirto	707	707	240	244	8,3	8,6
Markets	1 387	1 365	23	30	17,1	16,4
Muut	90	91	-52	-47		
Eliminoinnit ¹⁾	-1 458	-1 407				
Jatkuvat toiminnot	3 835	3 877	1 148	1 334		
Luovutetut toiminnot	7 909	2 061	18	30		
Eliminoinnit	-85	-20	29	-17		
Konserni	11 659	5 918	1 195	1 347		

¹⁾ Eliminoinnit sisältävät Nord Poolin kanssa tehdyt myynnit ja ostot, jotka on netotettu konsernitasolla tunneittain joko tuottona tai kustannuksena.

²⁾ Sidotun pääoman tuotto (RONA) lasketaan jakamalla liikevoiton ja osakkuus- ja yhteisyritysten osuuden summa keskimääräisellä sidotulla pääomalla.

Konsernin taloudelliset tavoitteet	Tavoite	2004	2005	Luottoluokitukset	S&P	Moody's
Sijoitetun pääoman tuotto	12 %	15,8	16,6	Fortum Corporation	A- (Vakaa) / K1	A2 (Vakaa)
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto		11,4	13,5			
Oman pääoman tuotto	12 %	18,2	18,7			
Nettovelka/EBITDA	3,0-3,5	2,1	1,4			
Jatkuvien toimintojen nettovelka/EBITDA		-	1,8			

Herkkyystarkastelu

Likimääräinen vaikutus konsernin vuotuisen liikevoittoon

Muutos	mij., euroa
Sähkön markkinahinta, suojaukset mukaan lukien, 1 euro/MWh*	15
Toteutunut sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa, 1 euro/MWh	50

* Perustuu vuoden 2005 lopun suojaustasoihin

Vuodet 2004 ja 2005 ovat IFRS:n mukaisia.

Vuodet 2001–2003 on esitetty suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti.

■ Jatkuvat toiminnot vuosina 2004 ja 2005
■ Luovutetut toiminnot

2005 – loistava vuosi

2005 oli muutosten vuosi – öljyliiketoimintojen eriyttäminen oli Fortumin kaikkien aikojen suurin yritysjärjestely, ja hiilidioksidin päästökaupan käynnistyminen muodosti uuden kustannustekijän sähkön- ja lämmöntuotannolle.

6

Kun lisäksi myös polttoaineiden hinnat olivat korkealla, myös sähkönhinta lähti nousuun. Tästä seurasi vilkas julkinen keskustelu pohjoismaisten sähkömarkkinoiden toimivuudesta. Haastavassakin toimintaympäristössä Fortumin tulos oli erinomainen ja saavutimme lähes kaikki tavoitteemme ensiluokkaisin tuloksin.

*Keskityimme
sähkön ja
lämmön-
tuotantoon*

prosessi vei kaikkiaan lähes kaksi vuotta ja oli sisäisesti vaativa hanke. Nyt molemmat yritykset toteuttavat menestyksekkäästi omaa strategiaansa.

Öljyliiketoiminnan eriyttämisen jälkeen tarkitimme liiketoimintastrategiamme. Pohjoismaat ovat edelleen päämarkkina-alueemme, mutta Itämeren alueen markkinoiden merkitystä

Kasvua valituilla markkinoilla

Jatkoimme Pohjoismaat ja Itämeren maat käsittävän strategiamme toteuttamista ja otimme merkittäviä edistysaskelia useilla alueilla.

Joulukuussa teimme sopimuksen Espoon kaupungin kanssa sen omistamista E.ON Finlandin osakkeista, ja helmikuussa 2006 allekirjoitimme sopimuksen E.ON Nordicin osuudesta yhtiössä. E.ON Finlandin ostaminen oli tärkeä strateginen askel. Kauppa tekee Fortumista entistä vahvemman toimijan pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla ja pohjustaa tietä tulevalle kasvulle.

Venäjällä lisäsimme omistusosuuttamme OAO Lenenergosta yli 33 prosenttiin ja sovimme hankkivamme neljänneksen Kolenergon osakkeista. Lenenergon kautta Fortum on myös lokakuussa toimintansa aloittaneen TGC-1:n (Territorial Generation Company No. 1) osaomistaja. TGC-1:n tuotantokapasiteetti perustuu suurelta osin vesivoimaan, mikä täydentää erinomaisesti tuotantorakennettamme. Fortum oli vuonna 2005 edelleen Venäjän energiamarkkinoiden ainoa ulkomainen strateginen sijoittaja.

Toimintamme jatkoi kasvuaan myös Puolassa, jossa lämpösektorin yksityistäminen eteni. Käynnistimme toimintamme Puolassa kolme vuotta sitten käytännöllisesti katsoen nollassa, vuonna 2005 lämpöliiketoiminnan liikevaihto oli jo noin 130 miljoonaa euroa ja henkilöstön määrä noin 1 200. Tämä luo vahvan perustan myös tulevalle kasvulle Puolan energiamarkkinoilla.

Liettuaassa loimme hyvän perustan tulevalle kasvulle ostamalla kaukolämpöyhtiö UAB Suomijosin.

Öljyliiketoiminnot eriytettiin ja strategisia tavoitteita tarkennettiin

Öljyliiketoimintojen eriyttäminen ja Neste Oil Oyj:n listaaminen Helsingin Pörssiin olivat tärkeä strateginen askel. Eriyttämis-

korostettiin. Määritimme myös Fortumin toiminnan tarkoituksen: *Energiamme edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää.* Se heijastaa haluamme tehdä vastuullisia päätöksiä, jotka edesauttavat ihmisten ja yhteiskuntien tarpeiden tyydyttämistä pitkällä aikavälillä. Toinen strategiaprosessin tulos oli Fortumin uudistetun brändistrategian lanseeraaminen.

Toimintaympäristö tarkastelun kohteena

Fortum on alusta alkaen perustanut strategiansa EU:n päätökseen integroida Euroopan sähkömarkkinat alueellisten sähkömarkkinoiden kautta. Komission päätöksen lähtökohtana on, että todellinen kilpailu tulee asettamaan hinnat oikealle tasolle, jolloin myös kuluttajat hyötyvät kilpailusta. Tästä syystä pohjoismaisten sähkömarkkinoiden kehitys ja Euroopan integraatio ovat erittäin tärkeitä Fortumille. Toivotamme lisääntyvän kilpailun tervetulleeksi edellyttäen kuitenkin että pelisäännöt ovat yhdenmukaiset. Vaikka lyhyen aikavälillä tapahtuvat hintavaihtelut aiheuttavat kritiikkiä, sen ei saisi antaa vaikeuttaa markkinaehtoista kehitystä.

Aiomme jatkaa sähkömarkkinoiden markkinaperusteisen kehityksen tukemista. Tämä tarkoittaa mm. maiden välisen sähkönsiirron ja järjestelmäpalvelujen sekä sähkökaupan markkinapaikan kehittämistä edelleen, sekä verkkoalueiden välisten pullonkaulojen poistamisen edistämistä. Myös lainsäätäjät ovat tukeneet tätä kehitystä. Pohjoismaiden energiaministerit laativat yhteistyösuunnitelman vuosille 2006–2009 ja pyysivät markkinatoimijoita laatimaan toimintasuunnitelman maaliskuuhun 2006 mennessä.

Kantaverkkoyhtiöiden vastuiden ja kansallisten sääntöjen yhdenmukaistaminen, sekä kuluttajien sähköntoimittajan vaihtamisen helpottaminen ovat muita keskeisiä tekijöitä luotaessa yhteistä pohjoismaista vähittäismarkkinaa ja pohjustettaessa tietä eurooppalaiselle sähkömarkkinalle.

Investointipäätösten tekeminen 40–60 vuoden päähän vaatii lainsäädännöllisen ympäristön vakautta ja ennakoitavuutta sekä poliittista halua jatkaa markkinoiden vapautumista. Sen vuoksi viime aikojen keskustelu perusteettomista tuotoista ("windfall profits") on huolenaihe.

Kestävä kehitys ja henkilöstön kehittäminen tulevaisuutta varten

Kestävä kehitys tarkoittaa investointeja tehokkaisiin tuotantoprosesseihin, ympäristön ja yhteiskunnan huomioonottamista sekä luotettavuutta ja eettisyyttä liikekumppanina ja yritys-kansalaisena.

Kestävä kehitys on Fortumissa linjajohdon vastuulla ja osa jokapäiväistä työtä. Työtämme ohjaa vuonna 2005 laaditut kestävän kehityksen periaatteet. Eräs konkreettinen esimerkki tehdystä työstä on hiilidioksidipäästöjen vähentäminen: viimeisten kuuden vuoden aikana olemme lisänneet hiilidioksidittoman energiantuotannon määrää 29 terawattitunnista 49 terawattituntiin. Tämä osoittaa, että olemme ottaneet Kioton pöytäkirjan tosissamme ja ohjanneet tuotantoamme ilmaston kannalta oikeaan suuntaan. Jatkoimme henkilöstöämme kehittämistä johdon koulutusohjelmassa hyvin tuloksin.

Jatkoimme myös turvallisuusohjelmaamme, jonka tarkoituksena on vähentää poissaoloihin johtavia työtapaturmia. Vuoden 2006 loppuun mennessä koko henkilöstö on osallistunut työturvallisuuskoulutukseen.

Toimitusvarmuus turvattava myös tulevaisuudessa

Toimitusvarmuuden takaaminen on huolenaihe. Kannamme tästä vastuuta osaltamme investointiohjelmallamme, joka kattaa mm. 25 %:n osuuden Suomen uudesta ydinvoimalasta Olkiluoto 3:sta. Meneillään on myös Loviisan ydinvoimalan automaatiojärjestelmien uudistaminen voimalan käyttöä pidentämiseksi. Tammikuussa 2005 tehtiin päätös investoida ruotsalaisen Oskarshamnin ydinvoimalan kapasiteetin lisäämiseen. Fortum on laitoksen osaomistaja. Lokakuussa otimme Ruotsissa käyttöön uuden jätteenpolttoon perustuvan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksen (CHP), sekä aloitimme valmistelut uuden biopolttolaitoksen käyttävän CHP-voimalaitoksen rakentamiseksi Tukholmaan. Investointisuunnitelmamme sisältää useita muita hankkeita, jotka lisäävät mm. olemassa olevan vesivoimatuotannon kapasiteettia, ja sisältää uusien jätteenpolttoon perustuvien voimalaitosten rakennushankkeita. Hankkeet voidaan toteuttaa kuitenkin vain, jos tarvittavat luvat ovat kunnossa. Sujuvan lupahakemus käsittelyn varmistaminen

on erittäin tärkeää investointipäätösten kannalta, joten toimiva yhteistyö viranomaisten kanssa on tässäkin keskeistä.

Vuonna 2005 Fortum kertoi 700 miljoonan euron investointiohjelmasta, jonka tavoitteena on sähkönsiirtoverkkojen parantaminen edelleen. Lisäksi käynnistimme projektin automaattisen mittarinluennan kehittämiseksi. Uudessa järjestelmässä asiakkaat voivat valvoa sähkönkulutustaan reaaliaikaisesti, ja järjestelmä asennetaan kaikille Pohjoismaiden sähkönsiirron asiakkaillemme vaiheittain. Valtaosa pohjoismaisista sähkönsiirron asiakkaita on järjestelmän piirissä vuoden 2009 aikana. Nämä ovat merkittäviä edistysaskelia, joiden avulla yksittäiset taloudet voivat säätää omaa kulutustaan sähköpörssin hinnanvaihteluiden mukaan ja näin välttää hintahuippuja. Kuitenkin jotta tämä olisi mahdollista, on viranomaisten sovittava yhteispohjoismaisista säännöistä.

Menestymisemme jatkossa riippuu kyvystämme kasvaa ja edelleen hyödyntää ydinosaamistamme sekä ensiluokkaista tuloksentelekykyämme. Haemme edelleen kasvua Pohjoismaisissa energia-alan keskittymisen edetessä. Lisäksi haemme kasvua Venäjän ja Itämeren alueen markkinoilta sekä trading-toiminnastamme.

Asiakasuskollisuuden lisääminen on keskeinen tavoitteemme myös vuonna 2006. Panostamme uusiin tuotteisiin, entistäkin parempaan asiakaspalveluun ja jakeluverkkojen luotettavuuden lisäämiseen. Hyödynnämme aiempia kokemuksiamme uusien yksiköiden menestyksellisestä yhdistämisestä osaksi Fortumia - E.ON Finlandin kohdalla näitä taitoja tarvitaan jälleen. Ja tulemme jatkossakin pyrkimään huippusuorituksiin voimalaitosten käytettävyydessä.

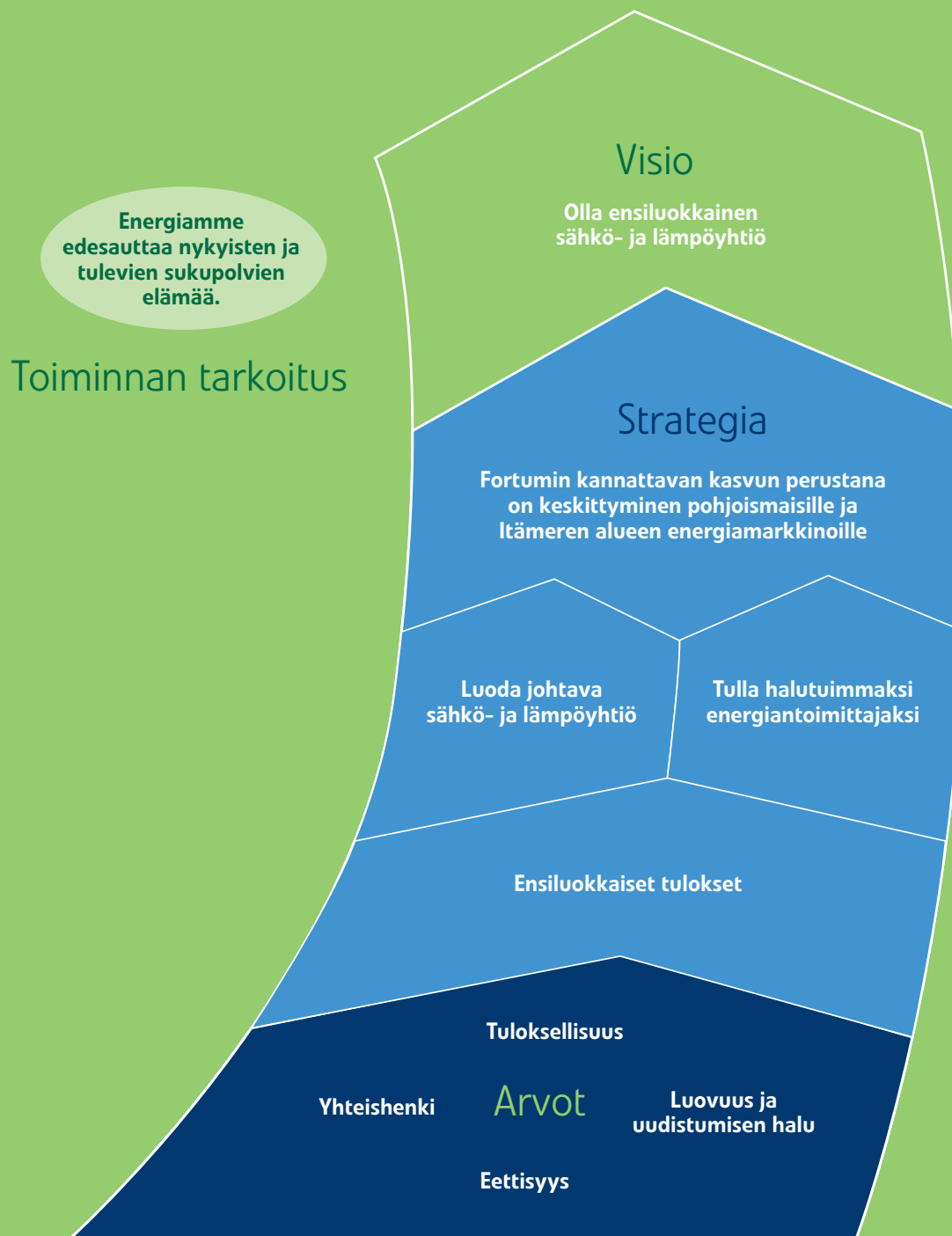
Vuosi 2005 oli Fortumille erinomainen. Haluan kiittää kaikkia sidosryhmiämme tuesta ja erityisesti työntekijöitämme erinomaisesta työstä. Tämänkaltaisen tiimi on Fortumille merkittävä kilpailuetu myös jatkossa.

Mikael Lilius

Fortumin ydinviestit

Fortumin ydinviestit kiteytyvät Fortumin kompassissa. Se on johtamistyökalu, joka kuvaa yksilöiden, tiimien ja koko konsernin johtamiseen tarvittavat tärkeimmät elementit. Kompassi varmistaa, että kaikilla on sama näkemys siitä mikä on Fortumin toiminnan tarkoitus ja visio, ja että kaikki toteuttavat yhteistä strategiaa yhteisten arvojemme mukaisesti.

8

Ensiluokkainen sähkö- ja lämpöyhtiö

Kompassi yhdistää konsernin ja liiketoimintayksikköjen strategiat. Jokaisella liiketoimintayksiköllä on oma sovellettu versionsa kompassista – näin varmistetaan tavoitteiden ja toimenpiteiden yhdenmukaisuus kaikkialla yhtiössä.

Fortumin tavoitteena on olla ensiluokkainen sähkö- ja lämpöyhtiö. Tähtäämme valituilla markkina-alueilla johtavaan asemaan omilla liiketoiminta-alueillamme ja pyrimme varmistamaan ensiluokkaiset tulokset kaikessa toiminnassamme.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi keskitymme seuraaviin tekijöihin:

Tulla halutuimmaksi energiantoimittajaksi

- Edistämme asiakaslähtöistä myyntikulttuuria kaikissa asiakaskontakteissamme.
- Tarjoamme asiakkaillemme markkinoiden parhaan asiakaskokemuksen.

Kasvu

- Haemme kannattavaa kasvua valituilla markkina-alueilla Pohjoismaissa, Luoteis-Venäjällä, Puolassa ja Baltian maissa.
- Hyödynnämme kasvumahdollisuuksia kaikissa liiketoiminnoissamme.
- Osallistumme aktiivisesti Pohjoismaissa jatkuvaan energia-alan keskittymiseen.

Sähkömarkkinoiden markkinalähtöisen kehityksen edistäminen

- Tuemme ja edistämme Pohjoismaiden markkinoiden harmonisointia.
- Tuemme Pohjoismaiden infrastruktuurin kehittämistä ja järjestelmistä vastaavien verkkoyhtiöiden (TSO) yhteistyötä.
- Toimimme kilpailun tehostamiseksi Euroopan sähkömarkkinoilla.

Ensiluokkaiset tulokset – tavoitteena markkinajohtajuus

- Varmistamme ensiluokkaiset tulokset avainalueillamme.
- Pidämme huolta tehokkuudesta, vastuullisuudesta ja luotettavuudesta koko energia-alan arvoketjussa.
- Kehitämme henkilöstöämme jatkuvasti.

Fortumin Core Purpose ja yhteiset arvot: kaiken toimintamme perusta

Fortum on määritellyt, että sen toiminnan tarkoitus on: "Energiamme edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää". Määritelmä heijastaa haluamme tehdä vastuullisia valintoja, joiden kautta voimme vastata ihmisten ja yhteiskunnan tarpeisiin myös tulevaisuudessa.

Yhteiset arvot ohjaavat työtämme ja sitä, miten toimimme yrityksen sisällä ja ulkoisten sidosryhmiemme kanssa.

Tuloksellisuus

- Tuntemme asiakkaidemme tarpeet ja pyrimme vastaamaan niihin.
- Saavutamme asetetut tavoitteet.

Yhteishenki

- Arvostamme ja tuemme toisiamme.
- Kerromme ja keskustelemme asioista avoimesti ja aktiivisesti.

Luovuus ja uudistumisen halu

- Olemme oma-aloitteisia ja kannustamme toisiamme löytämään uusia ratkaisuja.
- Kehitämme itseämme jatkuvasti ja olemme valmiita muutokseen.

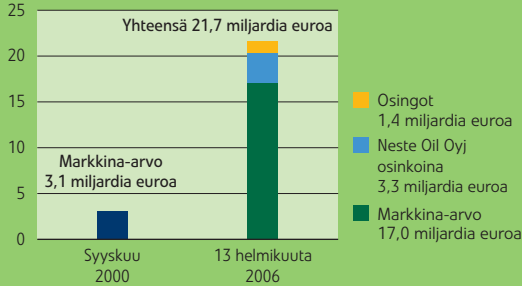
Eettisyys

- Olemme rehellisiä ja suorasekäisiä.
- Toimimme kestävän kehityksen puolesta.

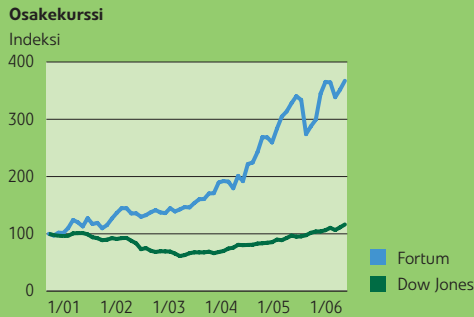
Merkittävä uudelleenjärjestely

10

Osakkeiden kokonaisarvo kasvoi 19 miljardia euroa

Kurssikehitys

- Fortum perustettiin 1998
- Ensimmäinen merkittävä hankinta oli Birka (50 %) vuonna 1999

2000–2001

Kasvu ydinliiketoiminnassa ja tärkeimmillä maantieteellisillä alueilla

- Stora Enson vesi- ja ydinvoima-tuotantokapasiteetit, Ruotsi ja Suomi
- Länsivoima, Suomi
- Wesertal, Saksa

“Olla ensiluokkainen sähkö- ja lämpöyhtiö”

- Päätös keskittyä Pohjoismaiden ja Itämeren alueelle
- Keskittyminen taloudelliseen tulokseen
- Muiden kuin ydinliiketoimintojen uudelleenjärjestely
- Osallistuminen Maailmanpankin hiilirahastoon

Myynnit muu kuin ydinliiketoiminta ja tärkeimmät maantieteelliset alueet

- Sähkö- ja lämpöliiketoiminta Unkarissa
- Voimalaitos- ja sähkönsiirto-tekniikka
- Sähkö- ja lämpöliiketoiminta Saksassa, Isossa-Britanniassa ja Unkarissa
- Öljyliiketoiminta Omanissa ja Norjassa
- Wesertal, Saksa

2002–2004

- Päätös osallistua Olkiluoto 3 - ydinvoimalayksikköön
- 30 %:n osuus Lenergosta, Venäjällä
- 34 % Hafslundista Norjassa
- 50 % Birkasta Ruotsissa
- Osuudet Viron, Liettuan, Latvian ja Puolan kaukolämpöyhtiöistä

- Yhteispohjoismainen organisaatio
- Birka-yhtiön transformaatio-ohjelma
- Keskittyminen esimiestaitojen kehittämiseen
- Mukaan Dow Jonesin kestävä kehityksen indeksiin

2005–

- Sopimus E.ON Finlandin ostamisesta
- > 33 %:n osuus Lenergosta
- 25 % osuus Kolenergosta
- Kaukolämpöä Puolassa ja Liettuassa
- TGC-1:n käynnistyminen

- Öljyliiketoimintojen eriyttäminen
- Strategisia tavoitteita tarkennettiin: Venäjän ja Itämeren alueen merkitys vahvistuu

- North Transgas

7,8

miljardia euroa

6,2

miljardia euroa

Kohti avoimia eurooppalaisia sähkömarkkinoita

Eurooppa on siirtymässä kohti vapaita, yhtenäisiä sähkömarkkinoita. Kehityksen tavoitteena on lisätä kilpailua sekä parantaa pääoman ja luonnonvarojen käytön tehokkuutta. Sekä asiakkaat että ympäristö hyötyvät tästä kehityksestä

Fortum uskoo, että vapaiden markkinoiden hyödyt voidaan saavuttaa, kun markkinakehitystä tuetaan johdonmukaisella sääntelyllä. Fortum onkin sitoutunut kehittämään alan säännöksiä ja työskentelemään tehokkuuden ja kilpailukyvyän lisäämiseksi Euroopan sähkömarkkinoilla.

Kesäkuussa 2003 voimaan astunut EU-direktiivi määrittää vuoden 2007 heinäkuun ensimmäisen päivän markkinoiden viimeisimmäksi avautumispäiväksi ja ajankohdaksi, josta lähtien kaikki asiakkaat voivat valita sähköntoimittajansa vapaasti. Lisäksi tasapuolisuuteen tähtäävällä sähkön rajasiirtoa koskevalla sääntelyllä pyritään edistämään kilpailua sisämarkkinoilla. Sääntely kattaa maiden välisen sähkönsiirron korvausmekanismiin, yhdenmukaiset periaatteet rajasiirtokustannuksille sekä vapaan rajasiirtokapasiteetin käytölle.

Vuoden 2004 strategiassaan Euroopan komissio on määrittänyt tavoitteekseen Euroopan sähkömarkkinoiden integraation. Komissio odottaa sen toteutuvan kahdessa vaiheessa: ensin kehitetään alueellisia markkinoita, jotka seuraavassa vaiheessa yhdistetään euroopanlaajuisiksi sähkömarkkinaksi. Tuloksena syntyvä kilpailu johtaa hintojen läheneeseen ensin alueellisilla markkinoilla ja lopuksi koko Euroopan unionissa.

Eurooppalainen energia-alan organisaatio Eurelectric on määrittänyt oman positionsa ja tavoitteensa suhteessa komission prosessiin. Vuosikokouksessaan Wienissä kesäkuussa 2005 Eurelectric hyväksyi ”tiekartan”, komission tavoitteeseen tähtäävän suunnitelman samanaikaisesti eteneviksi prosesseiksi. Eurelectricin mukaan alueellinen kehitys voisi tuottaa rakenteita, jotka saattavat monimutkaistaa tai jopa estää markkinoiden yhdentymisen. Suunnitelmassa ehdotetaan alueellisten markkinoiden kehittämisen lisäksi myös alueiden välistä koordinoitua. Tämän uskotaan olevan tehokkain tapa saavuttaa tavoite integroidusta eurooppalaisesta sähkömarkkinasta.

Tukkumarkkinoiden toimivuus on keskeistä sähkömarkkinoiden yhdentymisessä. Vuonna 2005 pohjoismainen markkina oli yhä Euroopan ainoa alueellinen sähkömarkkina ja edelläkävijä euroopanlaajuisessa integraatiossa, ja sitä

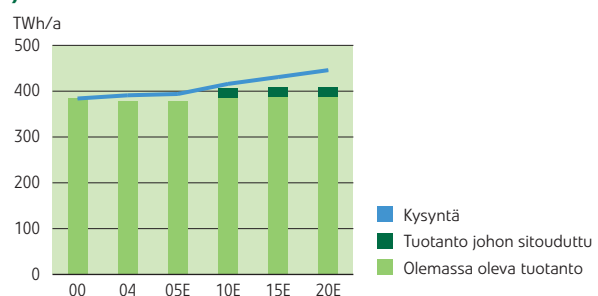
kuvataan usein maailman parhaiten toimivaksi sähkömarkkinaksi. Varhainen poliittinen sitoutuminen on mahdollistanut toimivan markkinamallin: yhteistyö siirto- ja järjestelmäpalveluissa sekä toimiva ja markkinoiden läpinäkyvyyden takaava alueellinen sähköpörssi Nord Pool. Euroopan sähköjohdannaismarkkinat ovat alkaneet laajentua kansallisten ja alueellisten rajojen yli. Sähköpörssissä on yhä suurempi tuotevalikoima, johon sisältyy muun muassa vastikään aloitettu hiilidioksidipäästökauppa.

Integraatio on haaste

Pohjoismaisten markkinoiden integraation jatkaminen on edelleen haaste. Vuonna 2005 Pohjoismaiden energiaministerit ja Pohjoismaiden ministerineuvosto jatkoivat keskustelua energiamarkkinoiden harmonisoinnista. Ministerit sopivat Pohjoismaiden energiapolitiista yhteistyötä varten nelivuotissuunnitelmasta vuosille 2006–2009 sekä pysyivät pohjoismaisten kantaverkkoyritysten yhteisjärjestöä Nordelia ja viranomaisia laatimaan toimintasuunnitelman maaliskuuhun 2006 mennessä.

Pohjoismaisten energiaviranomaisten vuonna 2005 julkaiseman vuoden 2010 vision mukaisesti kaikkien asiakkaiden tulee voida valita sähköntoimittaja vapaasti, markkinoilla on tehokas ja kilpailukykyinen hinnoittelu sekä luotettava sähköntuotanto, ja pohjoismaiset markkinat ovat yhteistoiminnassa muiden EU:n alueellisten sähkömarkkinoiden kanssa. Strategisina painopisteinä viranomaiset

Pohjoismaiden kysyntäennuste ja tuotanto, johon sitouduttu

Fortum oli vuonna 2005 edelleen Venäjän energiamaarkkinoiden ainoa ulkomainen strateginen sijoittaja.

12

nostivat esiin aidosti yhteispohjoismaisen vähittäismarkkinan, jossa toimittajan voi valita vapaasti, toimivat ja kilpailukykyisesti hinnoitellut pohjoismaiset tukkumarkkinat, luotettavat sähköntoimitukset sekä järjestelmästä vastaavien verkko-yhtiöiden (Transmission System Operator, TSO) tehokkaan sääntelyn.

Euroopan integraation edetessä Pohjoismaiden markkinat yhdistyvät Manner-Euroopan markkinoiden kanssa. Manner-Euroopan lämpövoimaan ja Pohjoismaiden vesivoimaan pohjautuvien markkinoiden yhdistäminen lisää tehokkuutta ja pienentää hintahuippuja. Fyysisten yhteyksien ja kansainvälisen kaupan kehittyessä hinnat vähitellen lähenevät toisiaan ja hintavaihtelut vähenevät. Lokakuussa 2005 pohjoismainen sähköpörssi Nord Pool aloitti kaupankäynnin saksalaisella spot-hinta-alueella, KONTEKilla. Tarkoituksena on edistää markkinoiden yhdentymistä Tanskan ja Saksan välisen Kontek-kaapelin siirtokapasiteetin markkinaperusteisella käytöllä. Norjan ja Alankomaiden välisen NorNed-kaapelin käyttöönotto vuoteen 2008 mennessä, ja Suomen ja Viron välisen Estlink-kaapelin käyttöönotto vuoteen 2007 mennessä tehostavat Euroopan alueiden välistä integraatiota entisestään.

Pohjoismaiset sähkön tukkumarkkinat toimivat melko hyvin, mutta vähittäismyymtimarkkinat ovat edelleen kansallisia. Pohjoismaisten energiaviranomaisten tavoitteena on yhteispohjoismaisten vähittäismyymtimarkkinoiden muodostaminen. Tämä edellyttää harmonisointia ja toiminta-periaatteista sopimista muun muassa liittyen sähkötaseiden hallintamekanismeihin, tietorakenteiden ja tietojen käsittelyn standardointiin, toimittajien vaihtoon, mittarinluentaan ja laskutukseen.

Markkinoiden toimivuus kyseenalaistettiin

Sähkömarkkinoiden toimivuus oli toistuvasti julkisen keskustelun kohteena Euroopassa vuonna 2005. Öljyn ja kaasun hintojen jyrkät maailmanlaajuiset korotukset, hiilidioksidipäästöjen hinta uutena kustannustekijänä sekä näiden kustannusten siirtyminen tukkumarkkinoilta kuluttajahintoihin kiihdyttivät keskustelua. Pohjoismaisten markkinoiden rakenne ja Nord Poolin luotettavuus kyseenalaistettiin.

Useissa vuonna 2005 julkaistuissa tutkimuksissa todetaan, että pohjoismaiset markkinat toimivat melko hyvin. Seuraavat seikat ovat kuitenkin välttämättömiä toiminnallisuuden kehittämiseksi edelleen:

- kantaverkkojen pullonkaulojen vähentäminen
- järjestelmästä vastaavien verkkoyhtiöiden yhteistyön syventäminen
- regulaation yhdenmukaistaminen
- markkinatoimijoiden yhtäläinen kohtelu
- Nord Pool -sähköpörssin kehittäminen edelleen.

Nord Pool paransi toimintansa luotettavuutta esimerkiksi nostamalla sääntörikkomusten enimmäisrangaistuksia. Pohjoismaiden ja Euroopan johdannaistuotteiden kauppa kasvoi merkittävästi vuonna 2005 vuoteen 2004 verrattuna, ja markkinoiden likviditeetti lisääntyy jatkuvasti.

Sähkön ja kaasun hinnankorotukset saivat myös Euroopan komission kilpailun pääosaston käynnistämään Euroopan sähkö- ja kaasumarkkinoiden toimintaa koskevan selvityksen. Tutkimus keskittyi yritysten toimintaan, markkinoivan käyttöön ja vähittäismyymtimarkkinoiden toimintaan. Marraskuussa 2005 julkaistu alustava raportti nostaa esiin joitakin sähkösektorin kilpailun esteitä. Näitä ovat sähköntuotannon korkea keskittymisaste useimmissa jäsenmaissa, markkinan likvidisyyttä vähentävä vertikaalinen integraatio, EU:n sähkömarkkinoiden riittämätön integraatio, tukkumarkkinoiden läpinäkyvyyden puute sekä avoimeen kilpailuun kohdistuvat epäilyt spot- ja futuurihinnoittelussa. Myös EU:n energian ja liikenteen pääosaston raportti marraskuulta 2005 tuo esiin lisätoimien tarpeen. Suurin kritiikki kohdistui kansallisten markkinoiden välisen integraation puutteeseen, hintakonvergenssin puuttumiseen koko EU:n alueella sekä maiden välisen kaupan alhaiseen tasoon. Pohjoismaiset tukkumarkkinat todettiin kuitenkin suhteellisen hyvin kehittyneiksi alueellisessa integraatiossa.

Päästökaupan hinnat odotettua korkeammat

Vuonna 2005 EU:n päästökauppa alkoi vaikuttaa sähkön hintaan. Tämä kehitys oli ollut ennakoitavissa jo ennen vuoden 2005 alkua, jolloin varsinainen päästökauppa alkoi. Korkeat

hiilidioksidipäästöjen hinnat olivat kuitenkin yllätys. Yksi tärkeä tekijä oli korkeista öljyn hinnoista aiheutunut korkea kaasun hinta, mikä vuoksi hiilen vaihtaminen kaasuun sähköntuotannossa oli kallista. Lisäksi markkinat olivat kehittymättömät, kun kaikki myyjät eivät olleet vuoden aikana markkinoilla esimerkiksi päästöjen kansallisten alkujakosuunnitelmien tai tarvittavien päästökaupparekisterien puuttumisen vuoksi.

Aloittamalla päästökaupan EU on ottanut johtavan roolin taistelussa ilmastomuutosta vastaan. EU:ssa toteutettavat toimenpiteet vaikuttavat kuitenkin haitallisesti Euroopan kilpailukykyyn, mikä oli keskeinen huolenaihe vuonna 2005. Etenkin Kioton sopimuksessa vuosille 2008-2012 asetetut tavoitteet vaikuttavat merkittävästi EU:n sähkösektoriin, joka on päävas-

Toimivista tukkumyynti- markkinoista huolimatta Pohjoismaiden vähittäis- myyntimarkkinat ovat edelleen kansallisia.

tuussa päästöjen vähentämisestä. Vuoden 2012 jälkeiset ilmastomuutoksen torjumistavat ovat edelleen epäselviä, vaikka nykyiset Kioton sopimuksen piiriin kuuluvat maat sopivat marraskuussa 2005 Montrealissa tulevien päästö- vähennystavoitteiden valmistelujen aloittamisesta. Kioton sopimuksen ulkopuoliset maat, kuten Yhdysvallat, eivät osallistu valmisteluihin, mutta osallistuvat edelleen kansainväliseen vuoropuheluun. Epävarmuustekijät vaikuttavat uuden tuotantokapasiteetin investointipäätöksiin, sillä suurin osa tällä

hetkellä suunniteltavasta uudesta kapasiteetista tulee käyttöön vasta Kioton sopimuksen kattaman jakson jälkeen.

Lisäkapasiteetin tarve

Vuoden 2005 lopussa Pohjoismaiden sähköntuotannon kokonaiskapasiteetti oli 91 000 MW. Vuoden 2005 pohjoismainen sähköntuotanto oli 394 TWh. Kasvava kysyntä ja mahdollinen vanhojen laitosten sulkeminen edellyttävät nykyisten voimalaitosten modernisoinnin lisäksi uuden kapasiteetin rakentamista.

Barsebäck-2 ydinreaktori suljettiin toukokuussa 2005. Samanaikaisesti Ruotsissa oli käynnissä merkittäviä ydinlaitosten tehonkorotussuunnitelmia. Suomessa aloitettiin Olkiluodon kolmannen ydinvoimalaitosyksikön rakentaminen, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2009. Uusia kaasuvoimalaitoksia koskevat hankkeet etenivät Norjassa ja Ruotsissa. Lisäksi Pohjoismaissa laadittiin suunnitelmia koskien muita uusia yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon (CHP) laitoksia sekä julkistettiin suunnitelmia uuden tuulivoimakapasiteetin rakentamiseksi. Meneillään on hankkeita yhteensä yli 20 TWh:n lisätuotannon toteuttamiseksi vuoteen 2020 mennessä.

Pohjoismaiden markkinoiden kysynnän arvioidaan kasvavan noin yhdellä prosentilla vuodessa tulevien vuosien aikana. Vuonna 2020 pohjoismaisen kysynnän arvioidaan olevan noin 450 TWh vuodessa, jonka kattamiseksi tuotantokapasiteettia tarvitaan meneillään olevien hankkeiden ohella vielä lisää. Uuden tuotantokapasiteettiin investoiminen edellyttää vähintään 35 €/MWh pitkäaikaista sähkönhintaa, jotta sekä pääoma- että käyttökustannukset tulevat katetuiksi. Tulevien investointien turvaamiseksi myös toimialaa koskevan sääntelyn tulee olla vakaata ja ennustettavaa.

Rakennemuutokset jatkuvat

Pohjoismaiden markkinoiden rakennemuutos jatkui, joskin hitaasti. Euroopan mittakaavassa markkinat ovat edelleen erittäin pirstaloituneet: yli 350 sähköntuottajaa, 500 siirtoyhtiötä ja noin 450 vähittäismyyjää. Suomessa Fortum on sopinut ostavansa E.ON Finlandin. Joulukuussa allekirjoitettiin sopimus Espoon kaupungin kanssa sen E.ON Finlandin osakkeista ja 2.2.2006 allekirjoitettiin sopimus E.ON Nordicin osuudesta yhtiössä. Euroopan komissio hyväksyi Vattenfallin siirtymisen Tanskan sähkömarkkinoille, joten Tanskan energia-alan keskittyminen jatkui DONGin ja Vattenfallin välisen sopimuksen myötä. DONGin hankintoja koskeva hyväksyntä odotti vielä Euroopan komission päätöstä vuoden lopulla. Statkraft hankki voimalaitoksia Ruotsissa ja Suomessa, ja E.ON yhdisti kaikki Ruotsin toimintonsa E.ON-nimen alle. Statkraftin omistaman Norjan TEVin myynti peruutettiin vastoin Norjan kilpailuviranomaisen aikaisempaa vaatimusta.

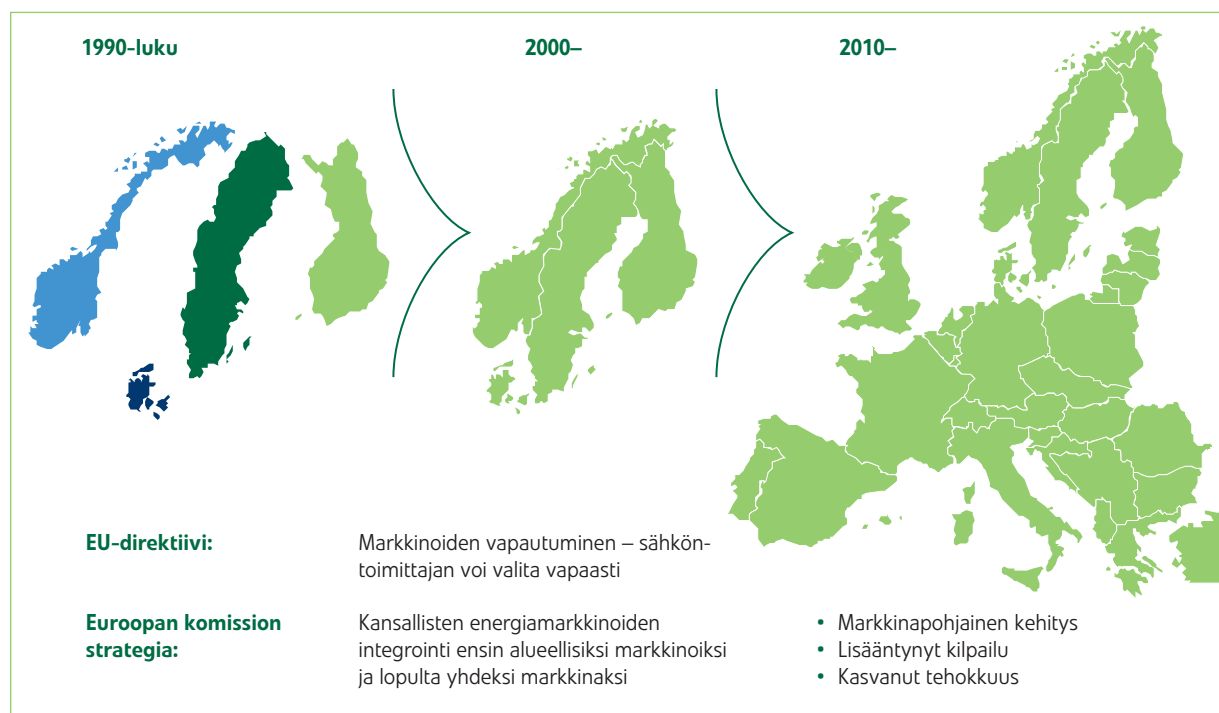
Venäjän energiastrategiassa vuodelle 2020 todetaan, että sähkön kysyntä Venäjällä kasvaa nykyisestä runsaasta 900 TWh:sta 1 215–1 365 TWh:iin vuodessa. Arvioiden mukaan maassa tarvitaan yli 100 000 MW uutta ja korvaavaa tuotantokapasiteettia ja yli 100 miljardin euron investoinnit. Investointien tarve sekä alan tehokkuuden lisäämisen tarve olivat tärkeimmät tekijät sähkösektorilla käynnissä olevan uudistuksen taustalla. Venäjän sähkömarkkinat on tarkoitus vapauttaa vuoteen 2008 mennessä, ja rakenteeltaan ne

tulevat muistuttamaan Pohjoismaiden sähkömarkkinoita.

Venäjän sähkösektorin rakennemuutos on edennyt enimmäkseen suunnitelmien mukaan, ja alueellisten tuotantoyhtiöiden perustaminen jatkui vuonna 2005. Uusien yksityistettyjen alueellisten tuotantoyhtiöiden ja valtion omistamien lämpövoimatuotantoyhtiöiden (Wholesale Generating Companies, WGC) osuus Venäjän koko tuotantokapasiteetista on noin puolet. Lenenergosta, Kolenergosta ja Karelenergosta muodostuva TGC-1 aloitti kapasiteetin vuokrasopimuksiin perustuvan toimintansa 1. lokakuuta 2005. Fortum omistaa 26 %:n osuuden TGC-1:stä ja on ainoa ulkomainen strateginen sijoittaja Venäjän sähkösektorilla.

Puolan ja Baltian maiden taloudet ovat vahvassa kasvussa. Puolan lämpömarkkinat ovat Itämeren alueen suurimmat ja ne vastaavat kooltaan Pohjoismaiden ja Baltian maiden markkinoita yhteensä. Puolan sähkö- ja lämpöyhtiöiden yksityistäminen jatkui vuonna 2005.

Kohti avoimia eurooppalaisia markkinoita

Tutkimus ja kehitys keskittyy ydinliiketoimintoihin

Tutkimus- ja kehitystoiminta on keskeistä Fortumin teknologiselle kilpailukyvyllä. Yhtiö harjoittaa aktiivista tutkimusyhteistyötä ja keskittää oman T&K-toimintansa valikoiduille alueille.

T&K:n tavoite

Fortum hyödyntää useita eri teknologioita sähkö- ja lämpöliiketoiminnassaan. Vahva teknologiaosaaminen on keskeistä tehokkaan, turvallisen ja luotettavan sähkön- ja lämmön- tuotannon turvaamiseksi. Se on myös keskeistä voimalaitosten hyvän käytettävyyden ja toiminnan ympäristövaikutusten alentamisen kannalta. Uusin teknologia tukee myös Fortumin tavoitteita parantaa sähkönjakeluverkkojen luotettavuutta ja kehittää asiakaspalveluita. Fortum seuraa aktiivisesti uusien energiateknologioiden kehitystyötä voidakseen tulevaisuudessa hyödyntää niitä ydinliiketoiminnossaan. Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminnan tavoitteena on turvata yhtiön teknologinen kilpailukyky tulevaisuudessa.

T&K:n toimintamalli

Tutkimus- ja kehitystoiminnan tarkoitus Fortumissa on tukea yhtiön nykyistä toimintaa ja sen kestävä kehityksen ohjelmaa, mahdollistaa yhtiön kasvu ja varmistaa pitkäaikainen teknologiaperusta. Yhtiön T&K-toimintoja on järjestetty uudelleen voimakkaasti vuoden 2001 jälkeen. Toimintatavaksi on valittu aktiivinen verkostojen rakentaminen tutkimusorganisaatio-

den, suunnittelualan yritysten, toimittajien ja muiden kumppanien kanssa sekä oman T&K-toiminnan keskittäminen valituille avainalueille.

Fortumissa tutkimus- ja kehitystyö on liiketoimintayksiköiden vastuulla, jotka myös rahoittavat oman T&K-toimintansa. Lisäksi konserniin perustettiin vuoden 2005 aikana liiketoimintayksiköitä tukeva teknologiayksikkö. Tavoitteena on parantaa edelleen tasapainoa oman T&K-toiminnan ja kansallisiin ja kansainvälisiin yhteisohjelmiin osallistumisen välillä.

Tutkimus- ja kehityksen menot

T&K-menot olivat vuonna 2005 yhteensä 14 miljoonaa euroa (26 miljoonaa euroa vuonna 2004) ja niiden osuus liikevaihdosta oli 0,24 % (0,22 % vuonna 2004). Vertailuvuoden luvuissa on mukana öljyliiketoimintojen T&K-kustannukset. Kun öljyliiketoimintojen irtautuminen huomioidaan vertailussa, olivat T&K-menot vuonna 2005 samalla tasolla kuin vuonna 2004.

Kehittynyt CFD-mallinnus on monipuolinen suunnittelun analysointityökalu

Fortum tekee tutkimustyötä, jonka tavoitteena on uusien ja innovatiivisten keinojen löytäminen päästöjen vähentämiseksi ja yhtiön lämpö- ja sähkövoimalaitosten käyttöturvallisuuden parantamiseksi. Yksi käytettävistä menetelmistä on laskennallinen virtausmekaniikka (Computational Fluid Dynamics, CFD), jonka avulla voidaan matemaattisesti mallintaa virtauksia erilaisissa tiloissa.

CFD-laskutoimitusten avulla simuloidaan usein ydinvoimaloiden muutoksia ennen niiden toteuttamista, jotta voidaan varmistaa, että ehdotettu toteutustapa toimii. CFD on myös korvaamaton apuväline ydinvoimaloiden turvallisuusanalyseissa tilanteissa, joissa kokeellinen testaus on mahdotonta. Fortum käytti CFD-analyysijä

yhteistyössä VTT:n kanssa myös Haapaveden turvevoimalan typpioksidipäästöjä vähentävien polttimien suunnittelussa. Vuonna 2005 asennettiin kuusi uutta poltinta, joiden avulla polttimien typpipäästöt vähenevät yli 40 %.

*Strateginen kumppanuus
energiantoimittajan kanssa
on välttämätöntä energia-
intensiivisen teollisuuden
kilpailukyvyille.*

Ensiluokkaiseksi sähkö- ja lämpöyhtiöksi

Vuonna 2005 Fortum vahvisti asemaansa Pohjoismaiden johtavana sähkö- ja lämpöyhtiönä ja otti merkittäviä edistysaskeleita Itämeren alueella.

*Hiili-
dioksidittoman
tuotannon
osuus on 93 %*

Fortumin liiketoiminta on jaettu neljään raportointisegmenttiin. Sähköntuotanto-segmentti tuottaa sähköä Fortumin kokonaan ja osittain omistamissa voimalaitoksissa ja Lämpö-segmentti yhdistetyissä sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksissa. Sähköntuotanto myy tuottamansa sähkön markkinoille pohjoismaisen Nord Pool -sähköpörssin kautta. Markets-segmentti ostaa sähköä Nord Poolin kautta ja myy sitä kotitalous- ja yritysasiakkaille sekä muille sähkön vähittäismyyjille. Lämpö-segmentti myy höyryä ja kaukolämpöä teollisuudelle, kunnille ja kiinteistöyhtiöille. Fortumin sähkön jakelu- ja alueverkkosiirto raportoidaan Sähkönsiirto-segmentissä.

17

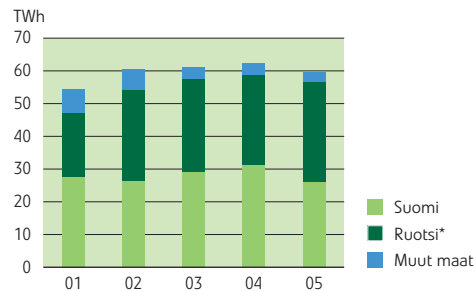
Fortumin sähköntuotantokapasiteetti 31.12.2005

MW	Suomi	Ruotsi	Muut	Yhteensä
Vesivoima	1 432	3 158		4 590
Ydinvoima	1 428	1 661		3 089
Yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto	567	531	145	1 243
Lauhdevoima	1 595	639		2 234
Muu	10	115		125
Yhteensä	5 032	6 104	145	11 281

Fortumin sähköntuotanto lähteittäin

TWh	2004	2005
Vesivoima	19,1	21,2
Ydinvoima	25,8	25,8
Lämpövoima	10,6	5,3
Yhteensä	55,5	52,3

Fortumin sähkömyynti maittain

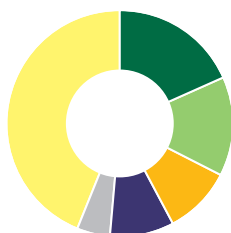
* Ruotsi 2002, Birka Energi on mukana luvuissa 50 %:sti tammii-helmikuussa ja 100 %:sti maalii-joulukuussa.

Segmentit myyvät sähköä Nord Pooliin tai ulkopuolisille asiakkaille ja ostavat sähköä Nord Poolista tai muista ulkopuolisista lähteistä. Fortumin Nord Poolissa tekemät ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitason.

Pohjoismaiset sähkömarkkinat ovat edelleen erittäin hajanaiset

Tuotanto

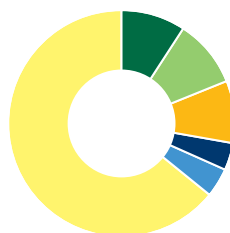
379 TWh
> 350 yritystä

Vattenfall, Fortum, E.ON, Statkraft, PVO, Muut

Jakelu

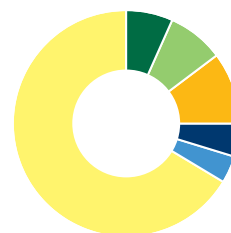
14 miljoonaa asiakasta
> 500 yritystä

Vattenfall, Fortum, E.ON, Hafslund, Nesa, Muut

Vähittäismyynti

14 miljoonaa asiakasta
~ 450 yritystä

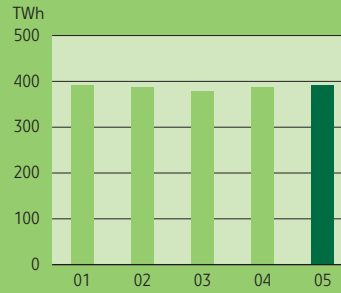
Vattenfall, Fortum, E.ON, Hafslund, Nesa, Muut

Sähköntuotanto- ja kulutus Pohjoismaissa

Sähkönkulutus

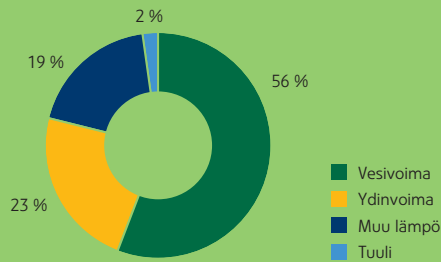
TWh	2004	2005
Suomi	87	85
Ruotsi	146	147
Norja	122	126
Tanska	35	36

Sähkönkulutus yhteensä

18

Sähköntuotanto lähteittäin yhteensä 2005

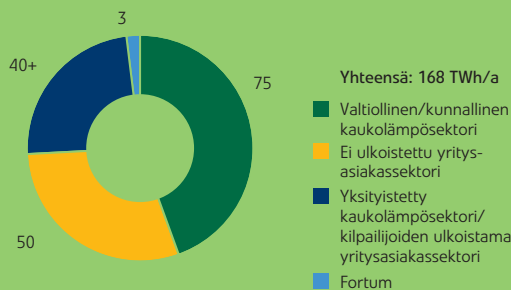
Sähköntuotanto lähteittäin

TWh	2002	2003	2004	2005
Vesivoima	206	168	182	222
Ydinvoima	87	87	96	92
Muu lämpö	83	101	91	73
Tuulivoima	5	6	7	8
Yhteensä	381	362	376	395
Nettotuonti	5	17	12	-1

Nettotuonti = tuonti - vienti

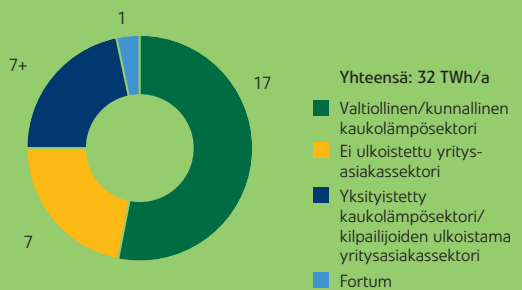
Puolan ja Baltian maiden lämpömarkkinat

Lämpömarkkinat Puolassa

Lähde: Kansalliset tilastot 2004

Lämpömarkkinat Baltian maissa

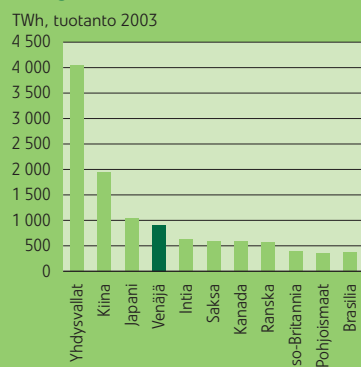

Lähde: Kansalliset tilastot 2004

Venäjän energiamarkkinat

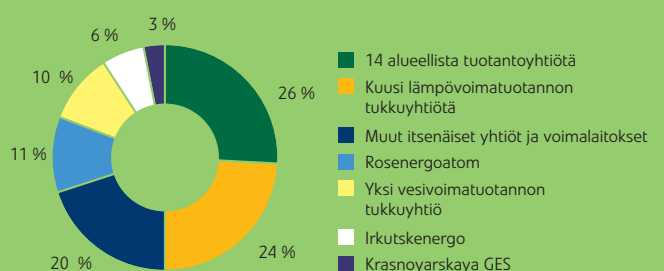
- Fortumin vahva asema Luoteis-Venäjällä perustuu sen osuuksiin Lenenergossa ja Kolenergossa.
- Lenenergo omistaa 63 % ja Kolenergo 25 % Territorial Generation Company 1:stä (TGC-1).
- TGC-1:n tuotantokapasiteetti noin 5 750 MW, josta Fortumin laskettu osuus on 26 %.

Muutokset Venäjän mittavilla energiamarkkinoilla ovat suuria

Lähde: IEA

Venäjän tuotannon uusi omistusrakenne

Toiminnan tehokkuus parani

Hiilidioksidittoman tuotannon osuus Fortumin koko tuotannosta oli 93 % vuonna 2005, mikä oli merkittävä etu päästökaupan käynnistyttyä vuoden alussa. Fortumin osuus Pohjoismaiden sähköntuotannosta on 13 %, ja yhtiön jalansija Venäjällä vahvistui yritystojen myötä.

Sähköntuotanto-segmentti tuottaa ja myy sähköä pääasiassa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla. Se vastaa myös sähköntuotantoon liittyvästä riskienhallinnasta. Sähkö myydään Pohjoismaiden markkinoille; pohjoismaiseen sähköpörssi Nord Pooliin ja OTC*-markkinoille. Segmentti tarjoaa myös käyttö- ja kunnossapitopalveluja Pohjoismaissa ja valituilla kansainvälisillä markkinoilla. Sähköntuotannon liiketoimintayksiköt ovat Generation, Portfolio Management and Trading (PMT) ja Service.

Sähköntuotannolla on keskeinen osa Fortumin strategiassa tulla Pohjoismaiden ja Itämeren alueen johtavaksi sähkö- ja lämpöyhtiöksi. Strategiassa painottuvat ensiluokkaiset tulokset kaikissa toiminnoissa. Sähköntuotannossa on keskeistä voimaitosten hyvän käytettävyyden varmistaminen, tuotannon perusparannukset sekä tehokas sähköntuotanto ja tuotanto-liiketoiminnan riskien hallinta. Fortum kartoittaa vuoteen 2010 ulottuvan pitkän aikavälin investointiohjelmansa lisäksi uusia investointimahdollisuuksia, joiden avulla voidaan turvata tuleva tuotantokapasiteettitarve. Venäjän sähkömarkkinoiden vapauttamisen ansiosta Luoteis-Venäjän alueella on kiinnostavia sähköntuotannon kasvumahdollisuuksia.

Sähköntuotannon tulokseen keskeisimmin vaikuttava tekijä on sähkön markkinahinta. Markkinahintaan vaikuttavat

Tunnusluvut

Milj. euroa	2004	2005	Muutos %
Liikevaihto	2 084	2 058	-1
sähkönmyynti	1 695	1 682	-1
muu myynti	389	376	-3
Liikevoitto	763	825	+8
Vertailukelpoinen liikevoitto	730	854	+17
Sidottu pääoma (vuoden lopussa)	6 218	5 954	-4
Sidotun pääoman tuotto, %	12,1	14,0	+16
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	11,5	14,5	+26
Investoinnit	210	129	-39
Henkilöstö keskimäärin	4 588	4 374	-5

Sähköntuotanto lähteen mukaan

TWh	2004	2005
Vesivoima	19,1	21,2
Ydinvoima	25,8	25,8
Lämpövoima	6,0	1,3
Yhteensä	50,9	48,3

*OTC = Over the counter. Osakevälittäjän avulla tehtävä sopimus tai kahden yhtiön välinen sopimus. Sähkömarkkinoilla lähes kaikki OTC-sopimukset tehdään sähköpörssin välityksellä.

Outokummun Tornion tehdas käyttää viisi prosenttia koko Suomen teollisuuden käyttämästä energiasta.

Energian toimitusvarmuus on kriittinen tekijä Outokumpun liiketoiminnalle. Sekunninkin katkoksesta voi aiheutua merkittäviä kustannuksia. Odotamme kumppaniltamme ammattimaisuutta ja kykyä reagoida nopeasti asiakkaan palautteeseen toivotulla tavalla.

Risto Liisananti, Hallintojohtaja
Outokumpu Stainless Steel, Tornio

20

tulovirtaamat Pohjoismaiden vesivarastoihin sekä päästöoikeuksien ja polttoaineiden hinnat kansainvälisillä markkinoilla. Tärkeimpiä vuoden 2005 hintakehitykseen vaikuttavia tekijöitä olivat hyvä vesitilanne ja EU:n päästökaupan käynnistyminen.

Öljyn ja päästöoikeuksien hinnat korkeita

Vuoden 2005 alussa pohjoismaiset vesivarastot olivat tavallista runsaammat, kun taas kaksi edellistä vuotta olivat olleet tavallista kuivempia. Tulovirtaamat pysyivät runsaina läpi vuoden. Vuoden lopussa vesivarannot olivat 7 TWh keskiarvoa suuremmat ja 5 TWh vuoden 2004 tasoa suuremmat.

Korkea kaasun hinta, joka johtui osittain korkeasta öljyn hinnasta, vaikutti päästöoikeuksien hintaan. Hiilidioksidin päästöoikeuksien markkinahinta nousi vuonna 2005 vuoden alun noin 7 eurosta heinäkuun puolivälin lähes 30 euroon tonnilta. Loppuvuoden ajan hinta pysyi melko vakaana ja oli 20–24 euroa tonnilta. Hiilen hinta laski vuoden 2004 historiallisen korkealta tasolta, mutta pysyi edelleen vuoden 2003 keskiarvoa korkeampana. Tämän vuoksi hiililauhdevoiman tuotantokustannukset olivat edelleen korkeat.

Sähkön keskimääräinen spot-hinta oli pohjoismaisessa sähköpörssissä 29,3 (28,9) euroa megawattitunnilta eli 1 % enemmän kuin vuonna 2004. Manner-Euroopassa sähkön spot-hinta oli korkeampi, minkä seurauksena sähköä vietiin Pohjoismaista Saksaan.

Sähköfutuuriennustusten hinnat nousivat heinäkuun alkuun saakka hiilidioksidin päästöoikeuksien hintojen kohoamisen seurauksena. Loppuvuonna futuurien hinnat eivät enää

nousseet heinäkuulle huipputasolle laskeneiden päästöoikeuksien hintojen ja parantuneen vesitilanteen ansiosta.

Suurempi vesivoimatuotanto – onnistuneet suojaustoimet

Segmentin sähköntuotanto oli 48,3 (50,9) TWh, josta 47,2 (49,8) TWh tuotettiin Pohjoismaissa. Segmentin sähköntuotannosta Pohjoismaissa 21,2 (19,1) TWh eli 45 % (38 %) oli vesivoimaa, 25,8 (25,8) TWh eli 55 % (52 %) ydinvoimaa ja 0,2 (4,9) TWh eli 0,4 % (10 %) lämpövoimaa.

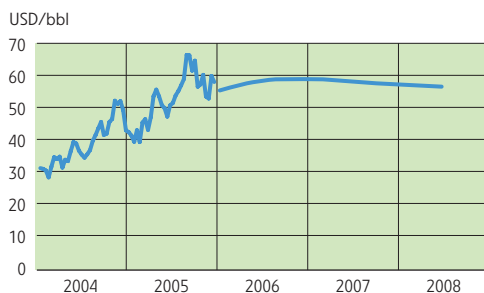
Vesivoimatuotannon lisäykseen vaikutti edellisuotta parempi vesitilanne. Lämpövoimantuotanto laski runsaan vesivoimatuotannon aiheuttaman hinnanlaskun johdosta. Lisäksi polttoaineiden ja hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat kansainvälisillä markkinoilla olivat korkeat. Fortumin kokonaan ja osittain omistamien ydinvoimalaitosten käytettävyyssaste pysyi korkeana. Lisäksi Fortumin Loviisan ydinvoimala teki tuotantoennätyksen 8,14 TWh:n nettotuotannollaan.

Vuonna 2005 93 % (83 %) Fortumin sähköntuotannosta oli hiilidioksiditonta. Hiilidioksidittoman sähköntuotannon määrä on kasvanut 29 TWh:sta 49 TWh:iin viimeisten kuuden vuoden kuluessa.

Vuoden lopussa segmentin sähköntuotantokapasiteetti oli 10 003 (10 030) MW, josta 9 863 (9 890) MW oli Pohjoismaissa ja 140 (140) MW muissa maissa.

Fortumin toteutunut sähkön keskimääräinen tukkumyyntihinta Pohjoismaissa (ilman läpikulkueriä) oli 31,2 (29,2) euroa megawattituntia kohden eli 7 % enemmän kuin edellisenä

Öljyn hinta

Lähde: Reuters

REUTERS

Kaasun hinta

Lähde: Reuters

REUTERS

vuonna, mikä johtui pääasiassa paremmasta hintasuojauksesta. Keskimääräinen spot-hinta Nord Poolissa oli 1 % korkeampi kuin vuosi sitten. Vastaava myyntivolyymi oli 48,1 (51,0) TWh.

Toiminta tehostui uuden ja parannetun kapasiteetin ansiosta

Fortumin investointisuunnitelmassa on tavoitteena lisätä yhtiön pohjoismaista vesi- ja ydinvoimat tuotantoa noin 10 prosentilla vuoteen 2010 mennessä. Yhtiö kartoittaa myös muita investointimahdollisuuksia. Fortum haluaa pitää kaikki tuotantomuodot käytettävissä uusista sähköntuotannon investoinneista päätettäessä.

Sekä vesi- että ydinvoimat tuotantoa lisättiin hieman vuoden 2005 aikana; neljä vesivoimalaitosten perusparannusprojektiä saatiin päätökseen ja lisäksi aloitettiin Ruotsin Månsbon vanhan vesivoimalaitoksen kunnostus, joka valmistuu vuonna 2007.

Varmistaakseen Loviisan ydinvoimalan teknisen tason säilymisen hyvänä Fortum aloitti laitoksen automaatiojärjestelmien uudistamisen tammikuussa 2005. Uusittu automaatiojärjestelmä on kokonaisuudessaan käytössä vuoteen 2014 mennessä.

Fortum osallistuu Teollisuuden Voiman uuden ydinvoimalaitosyksikön, Olkiluoto 3:n, rakentamiseen 25 % omistusosuudella ja saa näin ollen käyttöönsä noin 400 MW:n kapasiteettisuuden painevesireaktoriyksikön 1 600 MW:n kapasiteetista. Suomen hallitus myönsi rakennusluvan helmikuussa 2005 ja yksikön odotetaan olevan käytössä vuonna 2009.

Ruotsissa suunnitellaan olemassa olevien ydinvoimalaitosten tuotantokapasiteetin lisäämistä. Ruotsin hallitus on jo hyväksynyt Ringhalsin yksiköiden 1 ja 3 ehdotetut kapasiteettilisäykset. Fortum osallistuu osaomistajana Oskarshamnin ja Forsmarkin voimalaitosten mahdollisiin tehonkorotuksiin ja sen osuus lisäkapasiteetista on noin 200 MW. Parannukset on suunniteltu toteutettaviksi kymmenen vuoden kuluessa.

Entistä parempi jalansija Venäjän markkinoilla

Fortum lisäsi omistustaan OAO Lenenergossa vuoden 2005 aikana 33,2 prosenttiin. Marraskuussa Fortum päätti hankkia 24,8 % venäläisen Kolenergo-yhtiön osakkeista ja saa näin omistukseensa 23,3 % Kolenergon ja siihen kuuluvien yhtiöiden äänioikeutetuista osakkeista. Kauppa toteutuu todennäköisesti vuoden 2006 ensimmäisellä neljänneksellä.

Lenenergo, Kolenergo ja Karelenergo päättivät helmikuussa perustaa Luoteis-Venäjän alueellisen sähköntuotantoyhtiön, Territorial Generation Company 1:n (TGC-1). Yhtiö vuokraa ja käyttää kolmen omistajansa sähköntuotanto- ja lämpökapasiteettia, ja se aloitti toimintansa lokakuussa. TGC-1:n sähköntuotantokapasiteetti on 5 750 MW, josta 2 874 MW on vesivoimaa ja muu osuus enimmäkseen maakaasutuotantoa. Lämmöntuotantokapasiteetti on 14 688 MW. Fortum omistaa TGC-1:stä noin 26 % Lenenergon ja Kolenergon omistusosuuden kautta.

Kasvua käyttö- ja kunnossapitopalveluissa

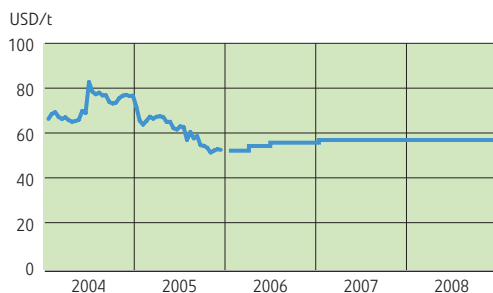
Fortum Service tarjoaa käyttö- ja kunnossapitopalveluja teollisuus- ja energiayhtiöille sekä sähkönjakeluyhtiöille. Service on osaamiskeskus yhtiön omien voimalaitosten käyttöön ja kunnossapitoon liittyvissä asioissa. Näin varmistetaan yhtiön sähköntuotantokapasiteetin hyvä käytettävyys ja tehokas toiminta. Fortum toimii myös pohjoismaisilla teollisilla kunnossapitomarkkinoilla ja etsii kasvua valituilta kansainvälisiltä käyttö- ja kunnossapitomarkkinoilta, esimerkiksi Venäjältä.

Fortumin omien ja sen ympäri maailmaa käyttämien voimalaitosten käytettävyys ja tehokkuus ovat erittäin hyvällä tasolla kansainvälisin standardein mitattuna. Vuonna 2005 Fortumin käyttämien voimalaitosten (pois lukien vesivoimalaitokset) käytönaikainen energiakäytettävyys oli 96,9 tgdE.

Sähkön myynti Pohjoismaissa

TWh	2004	2005
Myynti	55,7	52,6
josta läpikulkueriä	4,7	4,5

Hiilen hinta

Lähde: Reuters

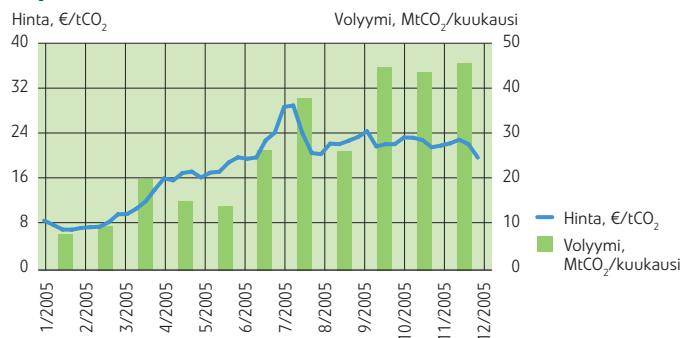
REUTERS

Myyntihinta Pohjoismaissa

€/MWh	2004	2005
Sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa*	29,2	31,2

* Sähköntuotanto-segmentti Pohjoismaissa, ilman läpikulkueriä.

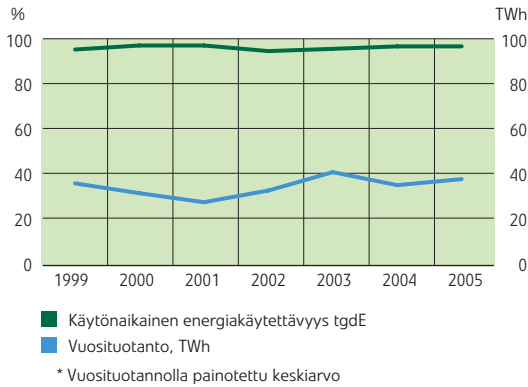
EU päästökauppajärjestelmä CO₂-hinnat ja -volyymit 2005

Lähde: Point Carbon, www.pointcarbon.com. Julkaistu Point Carbonin luvalla.

PointCarbon

Käytönaikainen energiakäytettävyys (tgdE)*

22

Vuoden 2005 aikana allekirjoitettiin sopimus venäläisten RAO UES- ja KES-holding (IES, Integrated Energy Systems) -yhtiöiden kanssa. Tavoitteena on kehittää yhteistyömalli, joka parantaa alueellisten sähköntuotantoyhtiöiden kilpailukykyä. Fortum allekirjoitti myös yhteistyösopimuksen johtavan venäläisen sijoitusyhtiön Interrosin kanssa. Sopimus koskee Interrosin omistamien tukkusähköyhtiöiden asiantuntija-, käyttö- ja kunnossapitopalveluja.

Saksalaisen Trianel Energien kanssa solmittiin 15 vuoden sopimus, joka kattaa 800 MW:n kombivoimalaitoksen käyttö- ja kunnossapitopalvelut.

Työturvallisuuden jatkuvaksi paranemiseksi aloitettiin turvallisuuskoulutusohjelma. Vuonna 2006 jatkuva ohjelma koskee kaikkia Fortum Servicen työntekijöitä Pohjoismaissa.

Tutkimus ja kehitys sekä kestävä kehitys tuovat kilpailukykyä

Power Generation -segmentin tutkimus- ja kehitystyö keskittyy voimalaitosten jatkuvan ja tehokkaan käytön varmistamiseen sekä voimalaitosten käyttöä ja kunnossapitoa tukevan tietämyksen hankkimiseen. Uusia energiantuotantotekniikoita seurataan ja niiden soveltuvuutta sähköntuotantoon arvioidaan. Käynnissä on jatkuvasti ydin-, vesi- ja lämpövoimaan liittyviä tutkimus- ja kehitysprojekteja. Fortum osallistuu myös ydinjätehuollon ja ydinturvallisuuden tutkimukseen. Omien

projektiensa lisäksi yhteistyötä tehdään tutkimusorganisaatioiden ja -instituuttien kanssa mm. liittyen suurtuulivoima- ja polttokennotekniikkatutkimukseen. Tutkimus- ja kehityskustannukset olivat yhteensä noin 12 (10) miljoonaa euroa.

Fortum on sitoutunut edistämään kestävästä kehitystä ja aikoo lisätä hiilidioksidipäästöjäntä tuotantoaan. Kaikilla Fortumin pohjoismaisilla sähköntuotantolaitoksilla on ISO 14001 -ympäristösertifiointi. Yhtiö arvioi järjestelmällisesti mahdollisuuksia vähentää omien laitostensa päästöjä ja on myös jatkuvasti investoinut hiilidioksidittomaan tuotantokapasiteettiin ja osallistunut päästökauppaan sen aloittamisesta alkaen.

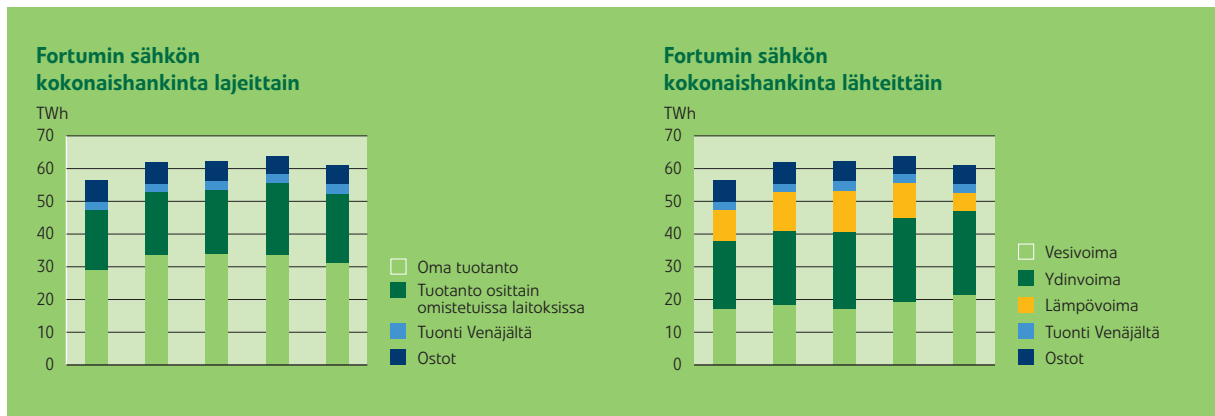
Haapaveden turvevoimalaitoksessa kaikki polttimet vaihdetaan vähän typpidioksidipäästöjä tuottaviksi polttimiksi tiukentuvien päästörajoitusten myötä. Puolet polttimista vaihdettiin vuonna 2005, ja kaikki loput polttimet vaihdetaan vuoden 2006 aikana.

Noin 4 TWh, 19 %, Fortumin vuosittaisesta vesivoimatuotannosta on Suomen ja Ruotsin luonnonsuojelulaittojen sertifioimaa. Fortum on myös hankkinut osalle tuotannostaan Euroopan energiasertifikaattijärjestelmän alkuperätaкуut Euroopan markkinoilla myytäväksi.

Investointiohjelmaa jatketaan

Fortum jatkaa vuonna 2006 investointiohjelmaansa suunnitelmien mukaisesti. Toimintaa kehitetään optimoimalla sähköntuotantoa ja kehittämällä edelleen sähköntuotantominnan ydinprosesseja.

Pohjoismaiden vesivarannot olivat helmikuun 2006 alussa noin 4 TWh eli 6 % keskimääräistä suuremmat ja 0,4 % vuoden 2005 tasoa suuremmat. Päästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2006 oli samaan aikaan 28 euroa hiilidioksiditonnilta ja hiilen markkinahinta loppuvuodeksi 2006 noin 50 euroa tonnilta. Kaasu- ja öljyfutuuriennusteiden hinnat ovat korkeammat kuin viime aikoina toteutuneet hinnat. Sähkön hinta Pohjoismaiden futuurimarkkinoilla loppuvuodeksi 2006 oli noin 40–44 euroa megawattitunnilta.

Kasvu jatkui

Yritysosot vahvistivat Lämpö-segmentin kasvua Itämeren alueella. Tukholmassa otettiin käyttöön uusi jätteenpoltoon perustuva yhdistetty sähkön ja lämmöntuotantolaitos, mikä nosti myös Fortumin Pohjoismaista kapasiteettia.

Biopoltto- aineen käyttö lisääntyy

Lämpö-segmentin toimintaan kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, teollisuushöyry, jätteiden hyötykäyttö energi-
antuotannossa sekä teollisuudelle tarjottavat energia-
palvelut. Segmentti omistaa ja käyttää 23 (24) yhdistettyä

sähkön- ja lämmöntuotantolaitosta (CHP) ja useita satoja lämpölaitoksia Pohjoismaissa, Baltian maissa ja Puolassa. Segmenttiin kuuluu kaksi liiketoimintayksikköä, Heat ja Värme. Tukholman kaupunki omistaa Värme-liiketoimintayksiköstä 50 %.

Lämmön tavoitteena on tulla ensiluokkaiseksi lämpöyhtiöksi Pohjoismaissa ja Itämeren alueella. Se on johtava lämmön toimittaja Pohjoismaissa sekä Tukholman kaupungin tärkein kaukolämmön toimittaja. Segmentti on CHP-tuotannon, jätteenpolton ja kaukolämpöpalvelun, sekä kuntien ja teollisuuden ulkoistettujen energiapalvelujen osaamiskeskus.

Lämpö on viime vuosina luonut hyvän perustan tulevalle kasville Baltian maissa ja Puolassa. Pohjoismaissa kasvua haetaan sekä asiakkuuksia lisäämällä että yritysostoilla. Myös Luoteis-Venäjän markkinapotentiaalia seurataan aktiivisesti.

Fortumin lämmönmyynti oli 21,7 (21,8) TWh, josta Ruotsin osuus oli 9,5 (9,6) TWh ja Suomen 9,8 (10,5) TWh. Muissa maissa lämmönmyynti oli 2,4 (1,7) TWh. Pohjoismaissa

Tunnusluvut

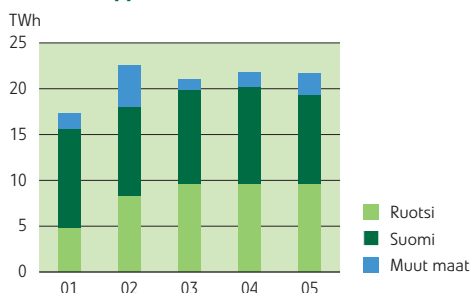
Milj. euroa	2004	2005	Muutos %
Liikevaihto	1 025	1 063	+4
lämmönmyynti	779	834	+7
sähkönmyynti	159	145	-9
muu myynti	87	84	-3
Liikevoitto	218	269	+23
Vertailukelpoinen liikevoitto	207	253	+22
Sidottu pääoma (vuoden lopussa)	2 440	2 551	+5
Sidotun pääoman tuotto, %	9,8	11,6	+18
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	9,3	11,0	+18
Investoinnit	175	212	+21
Henkilöstö keskimäärin	1 605	2 186	+36

myytiin 5,1 (5,7) TWh teollisuushöyryä ja 14,3 (14,4) TWh kaukolämpöä. Sähköntuotanto CHP-laitoksissa oli 4,0 (4,6) TWh.

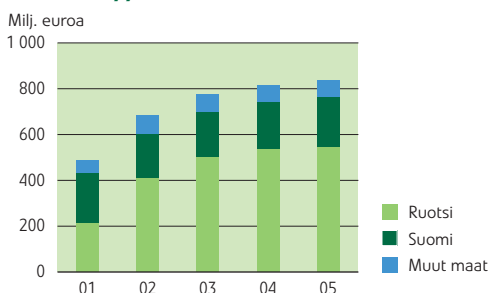
Yritysosot vahvistavat toimintaa Itämeren alueella

Puolan lämpömarkkinoiden yksityistäminen tarjoaa Lämpö-segmentille kasvupotentiaalia. Fortum osti vuonna 2005 Puolasta kaksi uutta kaukolämpöyhtiötä. Lokakuussa allekirjoitettiin sopimus osake-enemmistön ostamisesta MPEC Wroclaw -yhtiöstä, joka toimii Puolan neljänneksi suurimmassa kaupungissa, Wroclawissa. Yhtiön vuosittainen liikevaihto on noin 70 miljoonaa euroa ja lämmönmyynti 2 100 gigawattituntia. Joulukuussa Fortum osti Plockin kaupungin kaukoläm-

Lämmönmyynti maittain

Lämmönmyynti maittain

Outokummun ja Fortumin yhteistyö on monipuolista. Suomessa Fortum toimittaa Outokummulle sähköä ja huolehtii päästökaupasta. Ruotsissa Fortum hoitaa sähkön toimituksen ja sähkön jakelun Degerforsin alueella sekä lämpötoimitukset Avestan tehtaalle.

24

pöyhtiön. Yhtiön vuosittainen liikevaihto on noin 13 miljoonaa euroa ja lämmönmyynti 500 GWh. Näiden yrityskauppojen jälkeen Fortum omistaa Puolassa neljä lämpöyhtiötä, joiden yhteenlaskettu liikevaihto on lähes 130 miljoonaa euroa ja vuosittainen lämmönmyynti 3 900 GWh.

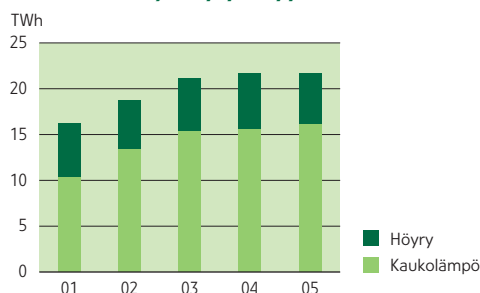
Huhtikuussa Lämpö vahvisti jalansijaansa Liettuan lämpömarkkinoilla, kun se osti UAB Suomijos Energija-kaukolämpöyhtiön, jonka vuosittainen lämmönmyynti on 60 GWh ja polttoainemyynti 62 GWh.

Suomessa Fortum osti E.ON Finlandin. Joulukuussa allekirjoitettiin sopimus Espoon kaupungin kanssa sen E.ON Finlandin osakkeista ja 2.2.2006 allekirjoitettiin sopimus E.ON Nordicin osuudesta yhtiössä. E.ON Finlandin osto lisää lämmön- ja sähköntuotantokapasiteettia 2,5 TWh.

Fortumilla on osuuksia kaasuyhtiöistä Suomessa, Ruotsissa ja Virossa. Toukokuussa yhtiö myi 50 % omistusosuutensa North Transgas Oy:stä OAO Gazpromille osana käynnissä olevaa kaasutoimintansa uudelleenjärjestelyä.

Ruotsissa vihittiin lokakuussa käyttöön Tukholman Högdalenin uusi jätteenpoltoon perustuva CHP-voimalaitos. Fortum aloitti myös valmistelut uuden biopolttoaineita käyttävän CHP-voimalaitoksen rakentamiseksi Tukholman Värtaniin. Laitoksen tavoitteena on täyttää 25 % Tukholman alueen kaukolämmön ja 10 % sähkön tarpeesta. Suomessa Fortum osallistui useisiin jätteenpoltoa koskeviin tarjouskilpailuihin. Jätteen energiahyötykäytön edistämistä jatketaan myös tulevaisuudessa.

Kaukolämmön ja höyryn myynti

Tehokasta energiankäyttöä

Fortum on sitoutunut hankkimaan ympäristösertifikaatit koko Itämeren alueen lämpöliiketoiminnalleen vuoden 2006 loppuun mennessä.

Lämmöntuotannon energiatehokkuutta parannettiin savukaasupesuri-investoinnin avulla Tartossa, Virossa, ja tekemällä energiansäästökatselmuksia Naantalissa ja Rauhalahden voimalaitoksissa.

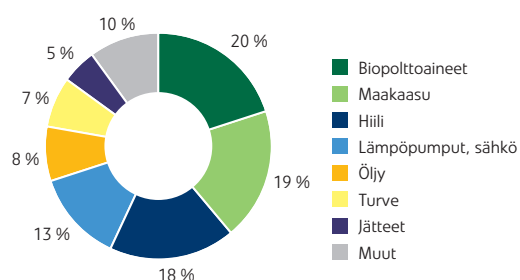
Biopolttoaineiden käyttöä lämmöntuotannossa kehitetään jatkuvasti. Uudet laitokset suunnitellaan siten, että niissä voidaan hyödyntää biopolttoaineita ja jätettä, ja jo käytössä oleviin laitoksiin on tehty teknisiä muutoksia.

Vuosi 2004 oli Fortumissa biopolttoaineiden käytön kannalta poikkeuksellisen hyvä. Vuonna 2005 käyttömäärä oli jonkin verran pienempi Suomen paperiteollisuuden lakon ja työsulun takia. Biopolttoaineilla tuotettiin lämpöä 2 031 GWh, mikä täyttää Norppa-suosittelee -ympäristömerkinnän vaatimukset ja ylittää toimiluvassa esitetyt vaatimukset 1 245 GWh:lla.

Kasvumahdollisuuksien hyödyntäminen jatkuu vuonna 2006

Liiketoiminnan kannattava kasvu on edelleen yksi Fortumin lämpöliiketoiminnan painopisteistä. Huomiota kiinnitetään etenkin hankittujen yritysten integrointiin ja kehittämiseen. Segmentti hakee jatkossakin kasvua orgaanisesti ja yritysostoin Pohjoismaissa ja Itämeren alueella, ja pyrkii hyödyntämään Venäjän sähköreformin mukanaan tuomia mahdollisuuksia Luoteis-Venäjällä.

Fortumin lämmöntuotanto 25,1 TWh 2005

Fortumin lämmöntuotantokapasiteetti 10 007 MW

Panostuksia sähkönjakeluun

Fortum käynnisti 200 miljoonan euron lisäinvestointiohjelman sähkön- siirtoverkkojen luotettavuuden parantamiseksi. Automaattisen mittarin- luennan kehittämiseksi käynnistettiin ohjelma, joka mahdollistaa asiakkaiden laskuttamisen toteutuneen sähkönkulutuksen mukaan.

*Parannamme
jatkuvasti
asiakas-
palveluamme*

Sähkösiirto-segmentti vastaa luotettavasta ja turval- liseesta sähkönjakelusta. Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkoja sekä toimittaa sähköä kaikkiaan noin 1,4 miljoonalle asiakkaalle Suomessa,

Ruotsissa, Norjassa ja Virossa.

Sähkösiirron tavoitteena on varmistaa katkeamaton sähkönjakelu ja tarjota laadukasta asiakaspalvelua kaikissa olosuhteissa. Segmentillä on keskeinen strateginen rooli Fortumin tavoitellessa johtavan sähkö- ja lämpöyhtiön asemaa.

Sähkösiirron markkinaosuus jakeluverkoissa siirretyn sähkön määrän perusteella oli 14 (14) % Suomessa, 14 (14) % Ruotsissa, 3 (3) % Norjassa ja 3 (3) % Virossa.

Verkkojen luotettavuuden parantamiseen panostetaan

Sähkösiirto on sitoutunut jatkuvaan verkkojen luotetta- vuuden parantamiseen, ja tähän liittyvä kehitysohjelma käynnistettiin syyskuussa 2005. Ensimmäinen vaihe kestää kolme vuotta, minkä jälkeen jatkotoimenpiteitä suunnitellaan yksityiskohtaisemmin. Fortumin verkon toimintavarmuus on keskimäärin 99,9 % – tavoitteena on puolittaa asiakkaiden kokemaa keskimääräinen sähkökatkosten kesto vuositasona. Viisivuotisen ohjelman myötä Sähkösiirron pohjoismaiset verkkoinvestoinnit nousevat 700 miljoonaan euroon, josta 200 miljoonaa euroa käytetään kehitysohjelmaan.

Tunnusluvut

Milj. euroa	2004	2005	Muutos %
Liikevaihto	707	707	-
jakeluverkot	593	592	-
alueverkot	83	82	-1
muu myynti	31	33	+6
Liikevoitto	234	251	+7
Vertailukelpoinen liikevoitto	240	244	+2
Sidottu pääoma (vuoden lopussa)	3 091	3 021	-2
Sidotun pääoman tuotto, %	8,1	8,8	+9
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	8,3	8,6	+4
Investoinnit	106	115	+8
Henkilöstö keskimäärin	995	1 008	+1

Fortumin sähkönjakelun luotettavuus Virossa on kehittynyt vakaasti. Verkon laatu on arviolta kaksi kertaa parempi maan keskiarvoon verrattuna. Sähkösiirto- segmentin toinen pitkän aikavälin tavoite Virossa on jakelu- verkon energiahävikin minimoiminen.

Fortumin Ruotsin käyttökeskustoimintojen keskittäminen saatettiin loppuun maaliskuussa 2005. Ruotsin keskusvalvomo ja kaikki siihen liittyvät toiminnot sijaitsevat nyt Karlstadissa. Norjassa Fortumin Elsikkerhet AS -tytäryhtiö myytiin syyskuussa Hafslund Elsikkerhet AS:lle.

Uusia lainsäädännöllisiä haasteita

Sähkösiirto on tarkkaan säänneltyä toimintaa, jota valvovat kansalliset energiaviranomaiset. Valvontamallit ja -periaatteet vaihtelevat maittain. Siirtohintojen kohtuullisuutta voidaan arvioida joko ennen niiden käyttöönottoa (ex-ante) tai niiden käyttöönoton jälkeen (ex-post). EU-direktiivin mukaan

Sähkönjakeluasiakkaitten lukumäärä maittain 31.12.2005

1 000	2004	2005
Ruotsi	860	860
Suomi	405	410
Norja	93	97
Viro	22	23
Yhteensä	1 380	1 390

Sähkösiirto jakeluverkoissa

TWh	2004	2005
Ruotsi	14,2	14,4
Suomi	6,2	6,3
Norja	2,1	2,2
Viro	0,2	0,2
Yhteensä	22,7	23,1

lainsäädäntöä tulisi kehittää siten, että sääntelyssä käytettäisiin ex-ante-menetelmää.

Ruotsin energiamarkkinaviranomainen (EMI) teki vuoden 2003 osalta useita päätöksiä sähköyhtiöiden väitetyistä ylihinnoittelusta eri puolilla maata. Fortum omistaa yhden näistä alueista itse ja yhden osakkuusyrityksen kautta, ja kaksi muuta Fortumin aluetta on valvonnan kohteena. Vuoden 2004 osalta EMI käynnisti valvonnan 55 alueella, joihin kuuluu viisi Fortumin omaa aluetta ja yksi osakkuusyrityksen omistama alue.

Lisäksi Ruotsin hallitus on tammikuun 2005 rajujen myrskyjen vuoksi säätänyt uuden lain, jolla säännellään sähkönsiirron luotettavuutta. Laissa on verkkoja koskevia toiminnallisia vaatimuksia. Niiden mukaan esimerkiksi sähkökatkos ei vuodesta 2011 alkaen saa kestää yli vuorokautta. Tammikuun 2005 myrskyt vahingoittivat Fortumin verkkoalueita Ruotsissa ja Norjassa, jolloin kymmeniä tuhansia asiakkaita jäi vaille sähköä ja osia verkosta vaurioitui. Myrskyistä seurasi Fortumille 11 miljoonan euron kustannukset.

Suomessa sähkön siirtohinnat ovat olleet yhtenäiset kaikilla Fortumin verkkoalueilla 1.7.2005 alkaen. Näin täytetään sähkömarkkinalain vaatimus, jonka mukaan verkkoyhtiöiden on käytettävä samoja siirtohintoja kaikilla maantieteellisesti yhtenäisillä verkkoalueillaan. Hintaintegroinnin viimeisessä vaiheessa kiinteä hinta nousi 65 000 eteläsuomalaisen asiakkaan osalta. Suurimmalla osalla näistä asiakkaista korotus oli 2 euroa kuukaudessa.

Suomen Energiamarkkinavirasto on ottanut käyttöön uuden tuottoastemallin vuosille 2005–2007. Pidempi, 3-4

vuoden valvontajakso helpottaa investointisuunnitelmia, mutta alan toimijoiden mielestä mallia on heikkojen taloudellisten kannustimien vuoksi tarpeen kehittää edelleen. Noin 70 yritystä, Fortum mukaan lukien, on valittanut Energiamarkkinaviraston tekemästä ex-ante -menetelmää koskevasta päätöksestä Markkinaoikeuteen.

Norjassa sääntelyviranomaisen on esittänyt uutta, vuonna 2007 käyttöön otettavaa mallia, joka perustuu siirtoyhtiön tulojen enimmäismäärän rajoittamiseen. Rajoitus määritellään yhtiön todellisten kustannusten ja parhaiden käytäntöjen mukaisten kustannusten perusteella. Malli sisältää joitakin sijoitus- ja laatukannustimia.

Virossa sovelletaan ex-ante -hintasääntelyä, joka perustuu tuottoasteeseen. Viron energiamarkkinaviranomainen otti vuonna 2005 käyttöön kolmivuotiset sääntelykaudet, joissa sovelletaan CPI-x -sääntelyä. Hinnat saavat nousta inflaation verran, mutta noususta vähennetään alan arvioitu tuottavuuden paraneminen. Uudessa laissa säädetään uudet jakelun luotettavuutta koskevat vaatimukset.

Parempaa palvelua

Sähkösiirto kehittää jatkuvasti asiakas- ja sidosryhmäpalveluja sähkökatkojen varalle. Vuonna 2005 otettiin käyttöön uusi valtakunnallinen vikailmoitusnumero Suomessa ja internet-palvelu, joka tarjoaa reaaliaikaisia katko- ja huoltotietoja Ruotsissa ja Suomessa.

Fortum käynnisti vuonna 2005 projektin automaattisen mittarinhallintajärjestelmän tarjoamiseksi kaikille sähkönsiirtoasiakkailleen. Näin asiakkaita voidaan laskuttaa toteutuneen

sähkönkulutuksen mukaan. Järjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain vuodesta 2006 alkaen. Tavoitteena on, että kaikki Fortumin ruotsalaiset asiakkaat kuuluvat järjestelmään vuonna 2009.

Työtä ympäristön puolesta

Sähkösiirron toimintatavat tukevat Fortumin kestävä kehityksen politiikkaa. Sähkösiirron Pohjoismaiden ympäristöohjelmaan kuuluu muun muassa vanhojen sähköpölyäskylvästäimöiden saastuneen maaperän puhdistaminen vuoden 2006 loppuun mennessä ja vuotosäiliöiden asentaminen pohjavesialueilla sijaitseviin sähköasemiin.

Paimiossa Sähkösiirto puhdisti 1960-luvun puolivälistä alkaen käyttämättä olleen kyllästämön saastuneen maaperän. Alueelta poistettiin yhteensä 250 m³ saastunutta maata, joka toimitettiin asianmukaiseen käsittelyyn.

Sähkösiirron yleisperiaatteena on vaihtoehtoisten ratkaisujen käyttäminen kasvihuonekaasu rikkiheksafluoridin (SF₆) sijaan kytkinlaitteistojen eristeissä. Jakelumuuntamoiden kunnossapito ja poistettujen materiaalien aktiivinen uusiokäyttö ovat myös kestävä ja tehokas vaihtoehto uusien laitosten rakentamiselle.

Sähkösiirto kehittää toimintaansa työntekijöiden työturvallisuuden parantamiseksi ja ympäristötietoisuuden lisäämiseksi. Osana tätä kehittämistyötä valtaosa Fortum Sähkösiirron työntekijöistä Suomessa ja Ruotsissa osallistui turvallisuus- ja ympäristökoulutukseen vuonna 2005. Koulutus jatkuu vuonna 2006.

Sähkösiirtoliiketoiminta

- sähkön alue- ja jakeluverkko sekä verkosto-omaisuuden hallinta Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Virossa
- jakeluverkko: pituus 136 400 km, 0,4-20 kV:n kaapeli- ja ilmajohtoverkosto sekä 51 900 muuntajaa
- alueverkko: pituus 7 600 km, 20-220 kV:n kaapeli- ja ilmajohtoverkosto

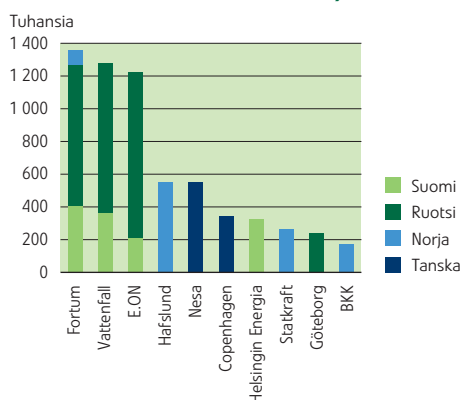
Suomen sähkömarkkinoiden erityispiirteisiin kuuluu se, että yhdelle toimijalle sallitaan enintään 25 % osuus maan 0,4 kV:n sähköverkossa siirretystä sähköstä. Fortumin osuus vuoden 2005 lopussa oli 15 %.

27

Työ verkkojen parantamiseksi jatkuu vuonna 2006

Fortum Sähkösiirto tukee Pohjoismaiden yhtenäistä suhtautumista lainsäädäntöön EU:n sähkömarkkinadirektiivissä säädettyjen periaatteiden mukaisesti. Meneillään olevat investointiohjelmat jatkuvat vuonna 2006. Tavoitteena on parantaa edelleen verkkojen luotettavuutta ja kehittää automaattista mittarinluentaa.

Jakeluasiakkaiden lukumäärä Pohjoismaissa

Jatkuvaa työtä asiakaspalvelun kehittämiseksi

Markets panosti vuonna 2005 tuotteidensa ja asiakaspalvelunsa kehittämiseen. Tavoitteena on tarjota asiakkaille ensiluokkaisia palveluita. Ponnistelut tuottivat tulosta ja asiakasmäärä kasvoi.

28

*Asiakastakuu
varmistaa
palvelun
laadun.*

Markets-segmentti tarjoaa energiatarjontaa asiakkailleen Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Segmentti ostaa sähköä pohjoismaisesta sähköpörssistä, Nord Poolista, ja myy sitä kotitalous- ja yritysasiakkaille sekä muille

sähkön vähittäismyynnille Pohjoismaissa. Varsinaisen sähkömyynnin lisäksi Markets tarjoaa yritysasiakkaille kattavia riskienhallinta- ja salkunhallintaratkaisuja.

Markets-segmentin tavoitteena on tulla Pohjoismaiden markkinoiden halutuimmaksi sähköntoimittajaksi. Tavoitteensa saavuttamiseksi segmentti keskittyy laadukkaaseen asiakaspalvelun tarjoamiseen sekä kustannusten ja riskien tehokkaaseen hallintaan.

Kilpailu sähköasiakkaista jatkui kovana vuonna 2005 ja tuotot pysyivät alhaisina. Markets onnistui kuitenkin kasvattamaan sekä kotitalous- että yritysasiakkaidensa määrää kaikilla markkina-alueillaan. Segmentti myi sähköä yhteensä 1,2 (1,1) miljoonalle asiakkaalle Pohjoismaissa. Sähkömyynti vuonna 2005 oli kuitenkin 40,2 (43,5) TWh, mikä on noin 7,6 % vähemmän kuin vuonna 2004. Lasku johtuu pääasiassa muutamien suurten asiakassopimusten päättymisestä vuoden 2004 lopussa.

Hintavaihteluja ja kiristynyttä kilpailua

Vähittäismyynnihinnat vaihtelivat koko vuoden. Vuoden 2005 alkupuoliskolla sekä toistaiseksi voimassa olevien että uusien kiinteähintaisten sopimusten hinnat olivat keskimäärin alhaisempia kuin vuonna 2004. Vuoden jälkipuoliskolla vähittäismyynnihinnat kuitenkin nousivat futuurihintojen nousun myötä.

Asiakkaat vaihtoivat edelleen sähköntoimittajia aktiivisesti sekä Ruotsissa että Suomessa. Toimittajanvaihtoaktiivisuuden odotetaan edelleen kasvavan vuonna 2006. Suomessa arviolta 15 % kuluttajista on vaihtanut sähköntoimittajaa markkinoiden vapauttamisen jälkeen. Ruotsissa vastaava luku on noin 35 %. Norjassa toimittajaa vaihtavien asiakkaiden määrä on

vähentynyt, mutta koska edelleen noin 50 000 kuluttajaa vaihtaa toimittajaa vuosineljänneksittäin, on taso melko korkea. Toisaalta niiden norjalaisten asiakkaiden osuus, jotka eivät osta sähköä paikalliselta toimittajalta, on pysynyt lähes kahden vuoden ajan vakaasti noin 25 prosentissa.

Laaja tuotevalikoima ja joustava palvelu

Kotitalous- ja yritysasiakassegmenttien erilaiset tarpeet ohjaavat Marketsin palvelutarjonnan kehittämistä. Kotitalousasiakkaat voivat esimerkiksi valita vaivattoman ja ympäristöystävällisen, toistaiseksi voimassa olevaan hintaan perustuvan sopimuksen, kiinteähintaisen sopimuksen tai sopimuksen, joka perustuu suoraan pohjoismaisen sähköpörssin sähköhintoihin. Yritysasiakkailla painopiste on ratkaisuisissa, joilla turvataan sekä sähkön saanti että hinta asiakkaan oman riskiprofiiliin mukaisesti. Ratkaisut vaihtelevat erilaisista sähkönhankintasopimuksista kattaviin riskienhallintapalveluihin.

Sekä kotitalous- että yritysasiakkaille on tarjolla useita kehittyneitä verkkopalveluratkaisuja. Internetin välityksellä voi esimerkiksi tehdä sähkönsopimuksen, seurata kulutusta, tarkistaa laskut ja saada tietoja sähkömarkkinoista. Internet-ratkaisujen merkitys asiakkaille on selvästi kasvamassa, ja Marketsin verkkopalvelun kehittäminen on lisännyt sähköistä asiointia.

Markets toi vuoden aikana markkinoille uuden kumppanuuskonseptin Suomen ja Ruotsin yritys- ja yhteisöasiakkaita varten. Uudentyyppinen yhteistyö hyödyttää molempia osapuolia: kumppanuusohjelman yritysten työntekijöille ja

Tunnusluvut

Milj. euroa	2004	2005	Muutos %
Liikevaihto	1 387	1 365	-2
Liikevoitto	34	32	-6
Vertailukelpoinen liikevoitto	23	30	+30
Sidottu pääoma (vuoden lopussa)	194	228	+18
Sidotun pääoman tuotto, %	25,3	17,4	-31
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	17,1	16,4	-4
Investoinnit	6	10	+67
Henkilöstö keskimäärin	682	745	+9

Odotamme kumppaniltamme kykyä toimia joustavasti ja asiakaslähtöisesti pohjoismaisella tasolla.

Mikko Rintamäki, Outokumpu

Outokumpu on tehnyt Fortumin kanssa yhteistyötä jo vuodesta 1933 alkaen.

Kari Vessonen, Fortum (oikealla)

asiakkaille tarjotaan houkuttelevia sähkötuotteita ja vastaavasti Fortumin pohjoismaiset asiakkaat saavat arvokkaita etuja kumppanilta.

Asiakastakuu

Marketsin tavoitteena on tyytyväiset ja uskolliset asiakkaat. Asiakastyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti mm. vuosittain toteutettavalla pohjoismaisella asiakastyytyväisyyskyselyllä. Vuonna 2005 etenkin yritysasiakkaiden antamat arvosanat nousivat pohjoismaisella tasolla selvästi edellisiin vuosiin verrattuna.

Fortumin asiakkaita palvelevat Marketsin sähkömyyjät ja Fortumin keskitetty asiakaspalveluyksikkö, joka vastaa Fortumin Customer Centeristä, laskutuksesta ja mittarinluennan hallinnasta sekä teknisestä asiakaspalvelusta. Asiakkaan etua valvoo itsenäinen asiakasasiamies-toiminto, joka raportoi suoraan konsernijohdolle. Asiakasasiamiehet valvovat Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa asiakaspalveluun liittyviä kysymyksiä ja auttavat asiakkaita, jotka eivät ole tyytyväisiä yhtiön normaaliin palvelu- ja palautemenettelyyn.

Yhtiön lupaus asiakaspalvelun laadusta on ilmaistu asiakastakuussa. Jos palvelu ei täytä laatuvaatimuksia, yhtiö maksaa rahallisen korvauksen. Asiakastakuu kattaa mittarinluennan, laskutuksen, toimittajan vaihdon ja muun asiakaspalvelun. Markets haluaa parantaa asiakaspalveluaan pyrkimällä aktiivisella yhteistyöllä toimialajärjestöjen kanssa yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan asiakkaan ja sähköntoimittajan välistä kanssakäymistä.

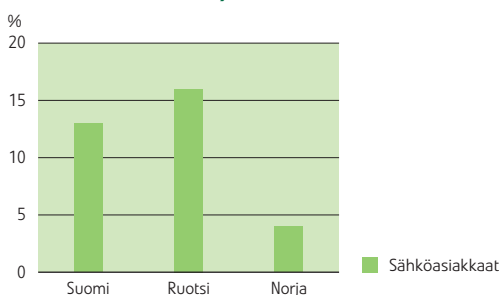
Suuri ympäristömerkityn sähkön toimittaja

Yhä useammat kotitaloudet ja yritykset ostavat ympäristöystävällistä sähköä. Markets edisti päätuotteidensa avulla vuonna 2005 kansallisten luonnonsuojelujärjestöjen hyväksymän ympäristömerkityn sähkön myyntiä. Markets hallinnoi myös Pohjoismaista ympäristörahastoa, jonka pääoma perustuu Bra Miljöval -ympäristömerkityn sähkön myyntiin Ruotsissa. Vuonna 2005 rahasto rahoitti Ruotsissa kahta vesivoimatutannon vaikutusten lieventämiseen tähtäävää projektia, ja uusia pohjoismaisia projekteja suunnitellaan parhaillaan.

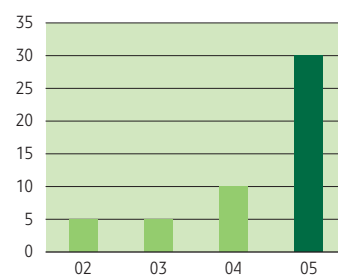
Kilpailun Pohjoismaissa odotetaan kiihtyvän

Markets jatkaa toimintansa ja palveluidensa laadun kehittämistä. Kehitystyötä ohjaavat säännöllisesti toteutettavat asiakastyytyväisyyskyselyt ja -haastattelut sekä tuotteiden testauttaminen asiakasryhmissä. Kilpailu pohjoismaisilla sähkön vähittäismyymtimarkkinoilla jatkuu kireänä, ja asiakkaat vertailevat sähköntoimittajia yhä enemmän. Marketsin vastaus kiristyvään kilpailuun on kilpailukykyisten ja asiakasystävällisten tuotteiden sekä sähkönhankintaratkaisujen kehittäminen ja myynti tehokkaiden myynti- ja palvelukanavien kautta.

Markkinaosuudet Pohjoismaissa

Uusien tuotteiden määrä

A man with glasses, wearing a dark suit, white shirt, and blue patterned tie, stands with his arms crossed in front of large, orange industrial machinery. The machinery consists of various pipes, valves, and large cylindrical components. The background is a concrete wall.

Hammarbyn alueella Tukholmassa on tavoitteena vähentää päästöjen määrää 50 prosentilla ympäristöystävällisten energiaratkaisujen avulla.

Anders Finsson, Stockholm Vatten

Hyväksi yritykselle, hyväksi yhteiskunnalle

Fortum on sitoutunut edistämään kestävästä kehitystä ja uskoo, että se lisää myös kilpailukykyä.

*Luotettava
liikekumppani
ja yritys-
kansalainen*

Kohoavien polttoainehintojen ja herkästi muuttuvien päästökustannusten aikakaudella vähähiilisiä energialähteitä hyödyntävät tehokkaat tuotantoprosessit ovat hyvä perusta liiketoiminnalle. Tulokellinen toiminta yhteiskunnallisissa ja ympäristöasioissa sekä maine luotettavana liiketoimintakumppanina ja hyvänä yritys-kansalaisena auttavat Fortumia saavuttamaan strategisen tavoitteensa olla halutuin energiatoimittaja. Näin toimimalla yhtiö myös vahvistaa yrityskuvaansa kiinnostavana työnantajana, mikä turvaa yhtiölle menestystä myös tulevaisuudessa.

31

Politiikka ohjaa toimintaamme

Fortum on ottanut käyttöönsä kestävästä kehityksen politiikan, jota sovelletaan koko konsernissa. Poliittikan lähtökohta on toimintamme tarkoitus:

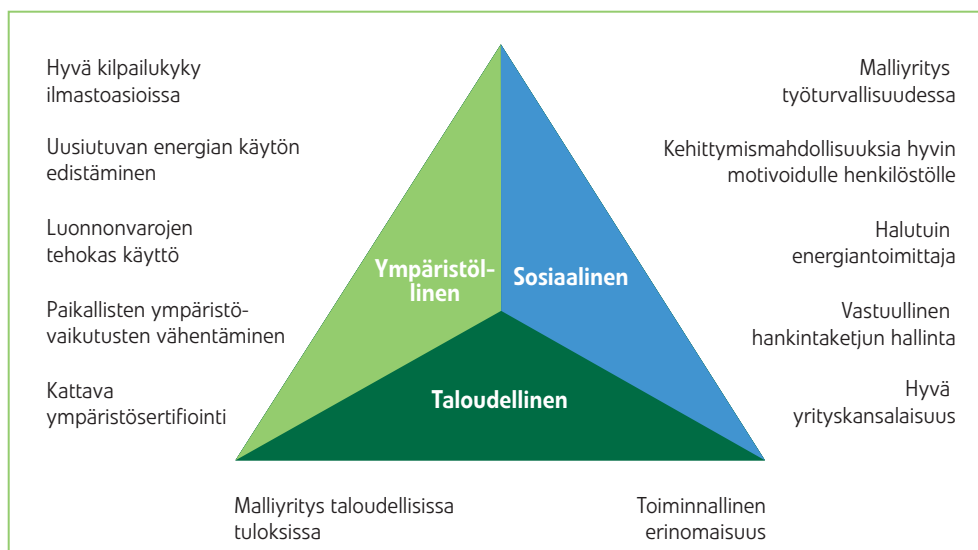
Energiamme edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää.

Tämän lupauksen täyttämiseksi:

- Käytämme luonnonvaroja vastuullisesti ja osallistumme ilmastomuutoksen torjuntaan.
- Edistämme aktiivisesti työntekijöiden ja sidosryhmien osallistumista ympäristö- ja turvallisuus- sekä yhteiskunnallisen toimintamme jatkuvaan parantamiseen.
- Noudatamme liiketoiminnan eettisyyttä ja rehellisyyttä, ympäristövastuuta sekä ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevia periaatteitamme kaikkien liikekumppaneidemme kanssa kaikkialla, missä toimimme.

Noudatamme lakeja ja säädöksiä kaikessa toiminnassamme. Määrittelemme sitoutumisemme kestävästä kehitykseen yksityiskohtaisemmin toimintaamme ohjaavissa periaatteissa. Muutamme periaatteet käytännön toimenpiteiksi Fortumin kestävästä kehityksen ohjelmassa asetettujen tavoitteiden avulla.

Kestävästä kehityksen ohjelma

Kannamme ympäristövastuumme

Fortum suhtautuu ympäristövastuuseensa vakavasti ja pyrkii jatkuvasti parantamaan toimintaansa kestäväen kehityksen ohjelman ympäristötavoitteiden mukaisesti.

32

Sähkön- ja lämmöntuotanto aiheuttaa väistämättä erilaisia ympäristövaikutuksia. Kestävä kehitys edellyttää ympäristövaikutusten hallintaa niin, että myös tuleville sukupolville voidaan taata hyvät elinolosuhteet.

Tavoite 1 – Hyvä kilpailukyky ilmastoasioissa

Fortumin tavoite ilmastomuutoksen suhteen on ”hyvä kilpailukyky ilmastoasioissa”. Tavoitteena on kilpailijoita parempi kasvihuonekaasupäästöjen hallinta, jolla saavutetaan kilpailuetua konsernin ydinliiketoiminnassa. Tämän strategian kulmakiviä on keskittyminen uusiutuviin ja vähähiilisiin energianlähteisiin. Vuonna 2005 93 % sähköntuotannosta ei aiheuttanut hiilidioksidipäästöjä. Tämä on paras tulos viimeisten viiden vuoden aikana. Fortumin omien voimalaitosten hiilidioksidipäästöt olivat vuonna 2005 yhteensä 6,5 miljoonaa tonnia eli noin 45 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Yhtiön koko sähköntuotannon hiilidioksidipäästöt, mukaan lukien Fortumin kokonaan tai osittain omistama sähköntuotanto, vähenivät 38 grammaan kilowattituntia kohti, joka on alhaisimpia arvoja Euroopan suurten sähköyhtiöiden joukossa.

Fortum alkoi soveltaa Kioton mekanismeja aikaisessa vaiheessa ja on investoinut yhteensä 6 miljoonaa dollaria (5,12 miljoonaa euroa) Maailmanpankin hiilirahastoon (Prototype Carbon Fund, PCF) vuosina 2000 ja 2002. Vuoden 2005 loppuun mennessä Fortumin PCF-investoinnit olivat tuottaneet 20 000 hiilidioksiditonnia vastaavan päästövähennyksen. Vuosien 2008–2012 Kioton sopimuskaudella päästövähennyksien odotetaan nousevan lähes 200 000 hiilidioksiditonniin vuodessa.

Tavoite 2 – Uusiutuvan energian käytön edistäminen

Kestävä kehitys energiatuotannossa edellyttää uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämistä. Fortum pyrkii jatkuvasti kehittämään vesivoiman tuotantoa sekä lisäämään biomassan ja jätepolttoaineiden käyttöä aina, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista. Vuonna 2005 vesivoiman ja biomassan osuus Fortumin sähköntuotannosta oli 43 %.

Biomassan ja lämpöpumppujen osuus 39 % Fortumin kokonaislämmöntuotannosta. Biomassan kokonaiskäyttö nousi 7,4 terawattituntiin, jossa on kasvua 2,3 % edellisestä vuodesta.

Tavoite 3 – Luonnonvarojen tehokas käyttö

Luonnonvarojen vastuullinen käyttö on kestäväen kehityksen perusedellytys. Fortum edistää luonnonvarojen tehokasta käyttöä etsimällä ja toteuttamalla järjestelmällisesti energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä. Yhtiö edistää myös sivutuotteiden ja jättemateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä sekä jätepolttoaineiden käyttöä sähkön- ja lämmöntuotannossa. Korkean energiatehokkuuden omaavien CHP-laitosten ja lämpövoimalaitosten osuus oli 98 % polttoaineiden kokonaiskäytöstä vuonna 2005. Polttoaineiden käytön kokonaistehokkuus parani selvästi lauhdevoimalaitosten vähäisemmän käytön vuoksi. Rikkipoistosta saatavan kipsin käyttö pysyi korkealla tasolla, kun taas tuhkan käyttö väheni hieman. Jätepolttoaineiden käyttö kasvoi 11 % 1500 gigawattituntiin, joka on 4,9 % Fortumin polttoaineiden kokonaiskäytöstä.

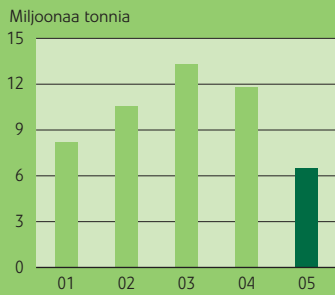
Tavoite 4 – Paikallisten ympäristövaikutusten vähentäminen

Fortum pyrkii vähentämään voimalaitosten rakentamisen ja käytön ympäristövaikutuksia hyväksi koetun teknologian ja kehittyneiden käyttö- ja kunnossapitomenettelyjen avulla. Kaikki yhtiön suuret voimalaitokset on varustettu rikkidioksidia, typen oksideja ja hiukkaspäästöjä vähentävillä laitteilla. Vesivoimatuotannossa toteutetaan vesistöjen kunnostusprojekteja, joilla parannetaan uhanalaisten lajien elinympäristöjä ja tuetaan vesistöjen virkistyskäyttöä.

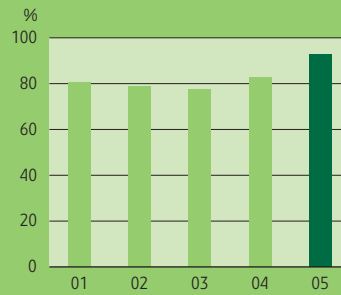
Tavoite 5 – Kattava ympäristösertifiointi

Kaikki liiketoimintayksiköt ovat kehittäneet ja sertifioineet ympäristöjärjestelmänsä ISO 14001 -standardin mukaisesti. Nykyään sertifikaatit kattavat yli 90 % Fortumin liiketoiminnasta. Hiljattain hankitut liiketoiminnat saavuttavat valmiuden sertifiointiin kahden vuoden kuluessa ostosta.

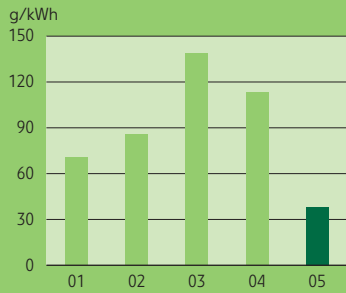
Hiilidioksidipäästöt

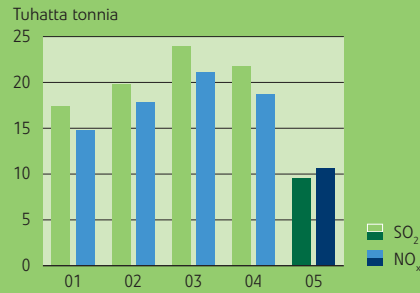
Hiilidioksidittomien energialähteiden osuus sähköntuotannossa

Koko sähköntuotannon hiilidioksidipäästöt

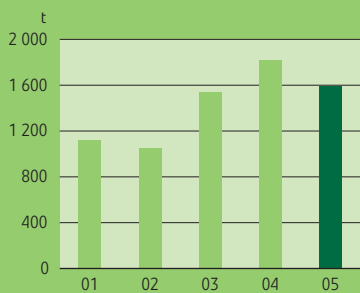

Rikki- ja typpipäästöt

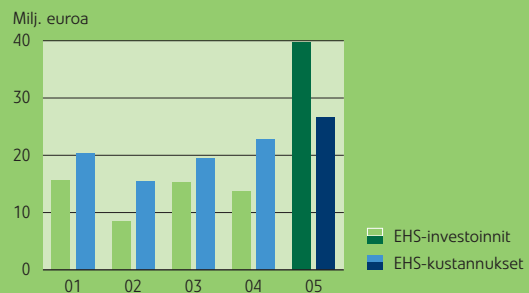

33

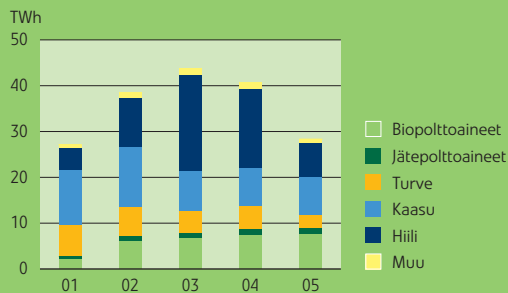
Hiukkaspäästöt

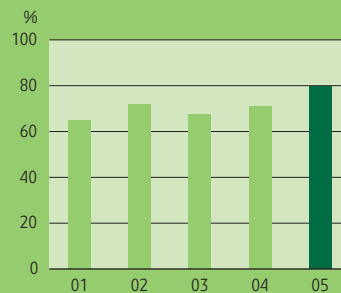
EHS-investoinnit ja kustannukset

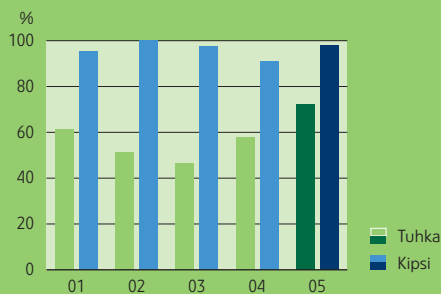
Polttoaineiden käyttö

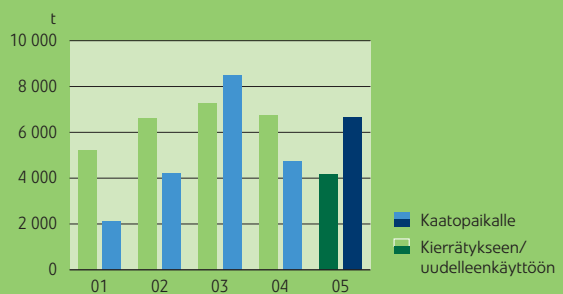
Polttoaineiden käytön tehokkuus

Sivutuotteiden hyödyntäminen

Tavanomainen jäte

Vuoden 2005 ympäristötietoja ei ole vielä varmennettu, ja ne voivat vielä muuttua hieman tarkistusvaiheessa. Vuoteen 2004 verrattuna erona on se, että vuoden 2005 lukuihin ei sisälly Kohtlajärven voimalaitosta, joka myytiin vuonna 2005. Toisaalta lukuihin sisältyy Fortum Czeszochowa, joka hankittiin vuoden 2004 lopussa. Lisätietoja www.fortum.fi/ymparisto

Ympäristöinvestoinnit

Vuonna 2005 Fortum investoi yhteensä 40 (14) miljoonaa euroa ympäristöön ja turvallisuuteen. Nämä investoinnit liittyvät etupäässä päästöjen hallintaan, patoturvallisuuteen ja radioaktiivisen jätteen käsittelyyn. Ympäristöön, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät käyttömenot olivat 27 miljoonaa euroa.

Ympäristövastuut hallinnassa

Fortum pyrkii järjestelmällisesti tunnistamaan ympäristö- ja turvallisuusriskit. Merkittävien yritysostojen ja projektien yhteydessä arvioidaan aina ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat. Fortum on selvittänyt aiempaan toimintaan liittyvät ympäristövastuut ja kirjannut tarvittavat varaukset ympäristövahingoista johtuviin tuleviin kunnostuskustannuksiin. Johdon tiedossa ei ole tapauksia, joilla olisi merkittävä vaikutus yhtiön taloudelliseen asemaan. Vuoden 2005 tilinpäätökseen sisältyvistä pakollisista varauksista 21 miljoonaa euroa

kohdistuu ympäristövastuisiin. Nämä varaukset liittyvät lähinnä saastuneen maaperän puhdistushankkeisiin.

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortum varautuu ydinjätehuollon tuleviin kustannuksiin. Fortumin osuus valtion ydinjätehuoltorahastossa kattaa vastuun täysimääräisesti.

Vuonna 2005 Fortum kirjasi yhden tapauksen, jossa ympäristömääräyksiä ei noudatettu. Tästä ei aiheutunut merkittäviä vastuuta Fortumille.

34

Hammarbyn alueen kaupat ja toimistot käyttävät jäähdytykseen kaukokylmää. Jakeluverkossa kiertävä kylmä vesi syntyy lämpövoimalan tuotantoprosessissa.

Osaavat ihmiset ovat menestyksen edellytys

Henkilöstöjohtaminen ja henkilöstön kehittäminen ovat osa liiketoimintaa ja keskeinen tekijä Fortumin strategisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Kehityksen kohteena ovat erityisesti tehokas resurssien suunnittelu, työnantajakuvaan kehittäminen sekä johtamisen ja vahvan suorituskulttuurin rakentaminen. Kaikkia näitä toimia ohjaavat Fortumin yhteiset arvot.

Työnantajakuva seurataan tiiviisti

Fortumin työnantajakuva on keskeisessä asemassa rekrytoitaessa uusia työntekijöitä, pyrittäessä pitämään osaavat työntekijät yhtiön palveluksessa sekä varmistettaessa korkea työtyytyväisyys. Työnantajakuvaan kehittämiseen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Sen kehittämistä seurataan jatkuvasti sisäisillä työtyytyväisyyskyselyillä, joiden tuloksia käytetään työtyytyväisyyden ja viihtyvyyden parantamiseen.

Vastausprosentti vuosittaisessa Fortumin työtyytyväisyyskyselyssä oli erinomainen, 82 % (76 % vuonna 2004), ja tulokset ovat parantuneet monilla alueilla.

Eniten parannusta on tapahtunut uusien ideoiden kehittämiseen kannustavassa ja sitä tukevassa ilmapiirissä sekä yhteiskuntavastuussa. Fortumin työntekijät myös suosittelisivat Fortumia työnantajana ystävilleen useammin kuin

ennen. Kehitettävää sen sijaan on esimerkiksi suoritus- ja kehityskeskustelujen laadussa. Tutkimustulosten hyödyntäminen on keskeinen tavoite myös vuonna 2006.

Tehtäväkierto tukee organisaation uusiutumista ja tarjoaa työntekijöille uusia haasteita. Vuonna 2005 sisäisessä työhaussa oli 229 (305) avointa työpaikkaa ja siirtymisiä yksiköiden välillä tapahtui noin 176 (120). Fortumin internet-sivuston rekrytointisivujen kautta tuli noin 9 000 työpaikkahakemusta, joista 6 300 koski kesäharjoittelupaikkoja. Vuoden aikana Fortum osallistui 11 rekrytointitapahtumaan.

Henkilöstön kehittämiseen panostetaan edelleen voimakkaasti

Henkilöstön kehittäminen on edelleenkin keskeisimpiä Fortumin kilpailukykyä turvaavista tekijöistä. Esimiestaitojen kehittämistyökalu, Fortum Esimiesprofiili, laajennetaan asteittain koskemaan kaikkia esimiehiä. Se antaa palautetta kunkin esimiehen johtamiskäyttäytymisestä ja tarjoaa siten mahdollisuuden esimiestaitojen kehittämiseen.

Vuonna 2005 jatkettiin liiketoimintastrategiaan, kannattavuuteen ja uudistumiseen keskittyvää keskijohdon Fortum Challenger -kehitysohjelmaa, ja Fortum Manager -ohjelmaa, jossa painopiste on perusesimiestaitojen kehittämisessä.

Fortum Manager -ohjelma toteutettiin suomen- ja englanninkielisenä ja vuonna 2005 ensimmäistä kertaa myös ruotsinkielisenä. Kaksipäiväinen ylimmän johdon Fortum Summit -tapaaminen järjestettiin vuonna 2005 toista kertaa. Tapaamisen tavoitteena on aiempien saavutusten arviointi sekä yhteisen näkemyksen saavuttaminen tulevista haasteista. Näihin ohjelmiin osallistui yhteensä 335 fortumlaista.

Vuonna 2004 otettiin käyttöön uusien työntekijöiden perehdyttämiseen verkko-oppimishjelma Fortum Passport. Ohjelma on saanut hyvän vastaanoton, ja vuonna 2005 sitä käytti 300 uutta työntekijää ja harjoittelijaa.

Liiketoimintayksiköissä keskityttiin vuonna 2005 viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin sekä turvallisuuskoulutuksiin. Henkilöstön kehittämiseen käytettiin vuonna 2005 kaikkiaan 10,8 (7,0) miljoonaa euroa. Jokainen fortumlainen käytti koulutukseen aikaa keskimäärin 3,7 (3,0) päivää.

Tunnusluvut

	2004	2005	Muutos %
Henkilöstö keskimäärin	8 592	8 939	4,0
Henkilöstö 31.12., joista vakinaisessa työsuhteessa	8 891	8 955	0,7
Naisia, %	25	22	
Naisia johtotehtävissä, %	20	20	
Koulutuspäiviä henkilöä kohti	3,0	3,7	23,3
Koulutuskulut, milj. euroa.	7,0	10,8	54,3
Terveystuotokulut*, euroa henkilöä kohti	425	452	6,4
Virkistyskulut, % työajan palkoista*	0,4	0,4	
Menetetty työpäivät - tapaturmataajuus (pidemmän kuin yhden päivän poissaolon aiheuttaneiden tapaturmien lukumäärä miljoonaa työtuntia kohden)	5,9	4,8	-18,6
Kuolemantapaukset	2	2	

*Suomi

Huom: Vuoden 2004 luvut eivät pidä sisällään öljyliiketoimintaa.

Fortum kehittää Hammarbyssä uusia energiaratkaisuja yhdessä Tukholman kaupungin ja alueen kiinteistöomistajien kanssa. Ratkaisulla voidaan vastata kasvavaan kysyntään myös muualla.

Fortumin projektipäällikkö Kristin Ekbon

36

Tavoitteena ensiluokkainen henkilöstöjohtaminen

Fortumilla on ollut vuodesta 2000 käytössä avainhenkilöstön sisäinen arviointi- ja kehittämisprosessi, Management Review. Vuonna 2005 sitä arvioitiin vertailututkimuksella johtaviin pohjoismaalaisiin ja eurooppalaisiin pörssiyrityksiin verrattuna. Fortum sai erittäin korkeat arviot useimmilla arviointialueilla, tärkeimpiä vahvuuksia olivat ylimmän johdon vahva sitoutuminen ja osallistuminen, standardoidut työkalut, prosessin järjestelmällisyys sekä keskustelevan prosessin korostuminen muodollisten menettelyjen sijaan.

Henkilöstöhallinnon kehittämisen tueksi otettiin vuoden 2005 lopussa käyttöön uusi henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä. Järjestelmä on täysin valmis vuoden 2007 alussa.

Kannustava palkitsemismalli

Suorituskulttuurin vahvistamiseen tähtäävä tulos- ja suoritusindonnainen palkkausjärjestelmä kattaa lähes kaikki fortumlaiset. Lopullinen vuositulospalkkio perustuu Fortum-konsernin ja kunkin liiketoimintayksikön taloudelliseen tulokseen, sekä yksittäisten työntekijöiden ja tiimien suoritukseen. Tavoitteet sovitaan työntekijän ja hänen esimiehensä välisessä vuosittaisessa suorituskeskustelussa.

Fortum-konsernin ja liiketoimintayksiköiden taloudellisen tuloksen, sekä työntekijöiden ja tiimien suorituksen välillä on vahva yhteys, minkä seurauksena vuoden 2004 keskimääräiset tulospalkkiot (jotka maksettiin vuonna 2005) vaihtelivat yksiköittäin ja työntekijöittäin; vuonna 2005 maksettiin

tulospalkkioina keskimäärin 3–10 % vuosipalkasta.

Fortumin henkilöstörahassto maksoi vuoden 2004 taloudellisen tuloksen perusteella keväällä 2005 voittopalkkiona yhteensä 8,7 miljoonaa euroa 7 061 jäsenelleen (sisältää öljyliiketoiminnot).

Öljyliiketoimintojen eriyttäminen muutti organisaatiota

Vuonna 2005 Fortumin palveluksessa oli keskimäärin 8 939 (8 592) henkilöä (ilman öljyliiketoimintojen työntekijöitä). Vuoden lopussa henkilöstön määrä oli 8 955 (8 891), joista 8 769 (8 664) oli vakinaisessa työsuhteessa.

Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 22 % (25 %) ja konsernin ja liiketoimintayksiköiden johtohenkilöstöstä 20 % (20 %). Fortumlaisten keski-ikä oli 45 (46) vuotta. Öljyliiketoimintojen eriyttämisen seurauksena henkilöstöstä yli puolet, 61 %, työskentelee nyt Suomen ulkopuolella. Suomen jälkeen seuraavaksi eniten fortumlaisia on Ruotsissa. Viimeaikaiset yritysostot Itämeren alueella ovat myös osaltaan lisänneet organisaation monimuotoisuutta.

Kehitämme turvallisuuskulttuuria

Vahvan turvallisuuskulttuurin edistäminen jatkui Fortumissa vuonna 2005. Tavoitteena oli työtapaturmien määrän vähentäminen kohti nollassa. Tavoitteen saavuttamiseksi tehtiin kehitystoimenpiteitä sekä konsernitasonlailla että liiketoimintayksiköissä. Fortumissa turvallisuusjohtamisesta vastaa linjaorganisaatio, jonka tukena ovat työturvallisuusasiantuntijat

Henkilöstö segmenteittäin 31.12.2005

	2004	2005	Muutos %
Sähkötuotanto	4 377	4 330	-1,1
Lämpö	2 146	2 393	11,5
Sähkönsiirto	1 076	946	-12,1
Markets	709	769	8,5
Muut toiminnot	583	517	-11,3
Yhteensä	8 891	8 955	0,7

Huom: Vuoden 2004 luvut eivät pidä sisällään öljyliiketoimintaa.

Henkilöstö maittain 31.12.2005

	2004	2005	Muutos %
Suomi	3 605	3 476	-3,6
Ruotsi	3 412	3 463	1,5
Puola	924	1 187	28,5
Viro	427	300	-29,7
Norja	286	268	-6,3
Muut maat	237	261	10,1
Yhteensä	8 891	8 955	0,7

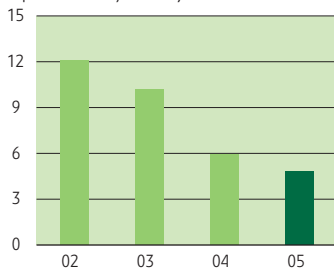
ja -organisaatiot. Linjajohdon vastuun korostamiseksi työturvallisuus on otettu vakioaiheeksi johtoryhmän kokousten asialistalle kaikkialla organisaatiossa. Työturvallisuuskysymyksiä tulee käsitellä myös osana päivittäistä työtä.

Konsernissa on otettu käyttöön turvallisuuskäsikirja, jossa määritellään turvallisuusasioiden hoitamista koskevat konsernitason vaatimukset ja menettelytavat. Lisäksi 11 konsernitason kehitysryhmää laati yksityiskohtaisemmat ohjeet, jotka koskevat muun muassa turvallisuusjohtamista, riskien arviointia sekä tapaturmien ja vaaratilanteiden tutkintaa. Ohjeissa määritellyt menettelytavat otetaan käyttöön koko yhtiössä vuoden 2006 aikana, ja kaikki työntekijät osallistuvat turvallisuuskoulutukseen. Vuonna 2005 2–3 päivän koulutukseen osallistui 1 100 esimestä ja yhden päivän koulutukseen 1 500 työntekijää Suomessa ja Ruotsissa. Fortumissa otettiin vuonna 2005 käyttöön myös turvallisuuden havainnointikierrokset. Kaikki esimiehet toimitusjohtaja mukaan lukien osallistuvat säännöllisesti havainnointikierroksiin. Vuoden aikana tehtiin noin 1 500 turvallisuuden havainnointikierrosta eri puolilla organisaatiota.

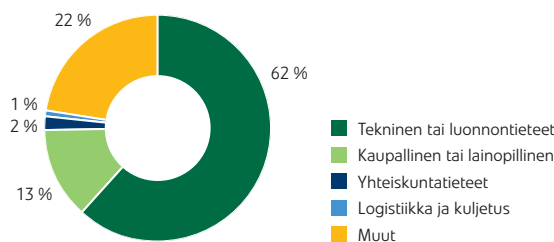
Vuonna 2005 tapahtui 68 enemmän kuin yhden päivän poissaoloon johtanutta työtapaturmaa. Tämä tarkoittaa 4,8 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti, mikä oli 18,6 % vähemmän kuin vuonna 2004, ja alitti vuodelle 2005 asettamme tavoitetason viisi tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Vuoden 2006 tavoite on alle neljä tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Vaikka tapaturmataajuus on vähentynyt, tapahtui vuonna 2005 kaksi kuolemaan johtanutta tapaturmaa. Fortumin työntekijä menehtyi lämmityskattilan räjähtäessä Virossa, ja alihankkijan työntekijä menehtyi tyhjentäessään tuhkasiiloa Suomessa. Nolla tapaturmaa -tavoitteen saavuttamisessa keskeisenä haasteena on parantaa riskin arviointimenettelyjä ja annettujen turvallisuusohjeiden noudattamista.

Työtapaturmataajuus

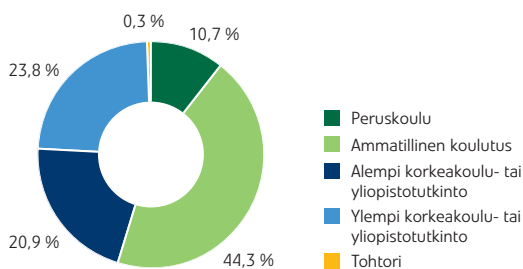
tapaturmat miljoonaa työtuntia kohti

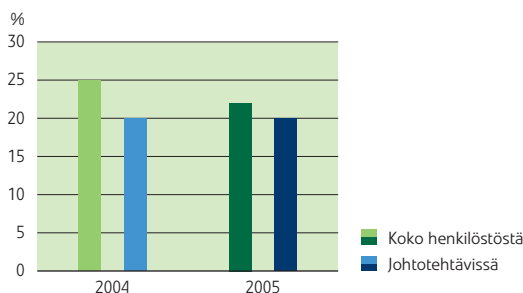
Koulutustausta 31.12.2005

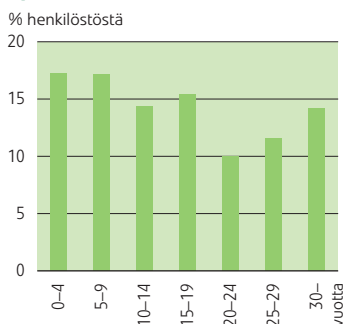
Koulutustaso 31.12.2005

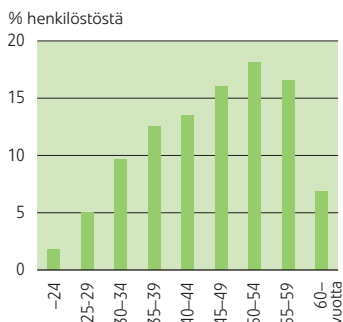
Naisten osuus

Työsuhteen kesto 31.12.2005

Ikäjakama 31.12.2005

Taloudelliset vaikutukset

Fortumin liiketoiminnan vaikutuksia yhteiskunnalliseen hyvinvointiin voi mitata yhtiön ja sen sidosryhmien välisten rahavirtojen avulla.

38

Näitä rahavirtoja ovat esimerkiksi asiakkailta tulevat myyntitulot, maksut tavarantoimittajille, palkat työntekijöille, osingot osakkeenomistajille ja investoinnit liiketoiminnan tulevaan kasvuun.

Suorat rahavirrat luovat monenlaisia epäsuoria taloudellisia vaikutuksia. Ne ovat yhteiskunnan kannalta yhtä tärkeitä, mutta vaikeita mitata. Fortumin epäsuorat vaikutukset liittyvät sen asiakkaiden ja tavarantoimittajien liiketoimintaan, luonnonvarojen käyttöön, asiantuntemuksen ja ammattitaidon kehittämiseen sekä uusiin innovaatioihin.

Palvelemme 1,4 miljoonaa asiakasta

Fortum palvelee markkina-alueellaan yli 1,4 miljoonaa asiakasta. Yhtiö toimittaa suorille loppuasiakkaille sähköä, lämpöä ja kylmää. Tukholmassa Fortum toimittaa myös kaasua. Vuonna 2005 tuotot asiakkailta jatkuvista liiketoiminnasta olivat 3 983 (4 087) miljoonaa euroa. Sähkönmyynti Suomessa oli 31 % (36 %) koko maan sähkönkulutuksesta ja Ruotsissa 21 % (19 %). Muilla markkina-alueilla osuudet olivat selvästi pienempiä.

Maailmanlaajuinen toimittajaverkosto

Fortumin liiketoiminta on ensisijaisesti luonnon energialähteiden jalostamista sähköksi ja lämmöksi. Yli 42 % asiakkailta saaduista tuotoista maksetaan tavaroiden ja palvelujen toimittajille, suurimmaksi osaksi polttoaineiden toimittajille. Fortumilla on tuhansia tavaroiden ja palvelujen toimittajia. Vuonna 2005 ostot tavarantoimittajilta olivat yhteensä 1 672 (1 923) miljoonaa euroa.

Pörssi-arvo kasvoi vuonna 2005

Fortumilla oli vuonna 2005 yhteensä keskimäärin 8 939 (8 592) työntekijää 12 maassa. Fortum maksoi työntekijöilleen palkkoja, korvauksia ja välillisiä työnantajakustannuksia yhteensä 481 (462) miljoonaa euroa.

Fortumilla oli vuoden 2005 lopussa yli 50 000 osakkeenomistajaa. Suomen valtio omisti 51,5 % (59,3 %) ja kansainväliset osakkeenomistajat 33,2 % (25,2 %) Fortumin osakekannasta. Varsinaiselle yhtiökokoukselle esitettiin, että Fortum maksaisi osakkeenomistajille vuodelta 2005 osinkoa yhteensä 980 (506) miljoonaa euroa eli 1,12 (0,42) euroa

Hammarbyssä hyödynnetään 80 prosenttia jätteiden ja jätevesien sisältämästä energiasta uudelleen energian tuotannossa. Alueen koko lämmöntuotanto hyödyntää kierrätysmateriaaleja energialähteenään.

Fortumin taloudellinen vaikutus

Taloudellisten vaikutusten jakautuminen eri sidosryhmien välillä

Milj. euroa	2004	2005
Jatkuvat liiketoiminnot		
Tuotot asiakkailta	4 087	3 983
Tuotteista ja palveluista asiakkailta saatavat tulot sekä rahoitustuotot		
Ostot tavarantoimittajilta	- 1 923	- 1 672
Suoritukset raaka-aineiden, tavaroiden ja palveluiden toimittajille		
Korvaukset henkilöstölle	- 462	- 481
Palkat, korvaukset ja muut välilliset työnantajakustannukset		
Korvaukset rahoittajille ja osakkeenomistajille	- 667	- 767
Sijoittajille maksetut osingot, korot ja rahoituskulut		
Verot	- 160	- 298
Fortumin maksamat verot		
Ylläpitoinvestoinnit	- 325	- 291
Investoinnit kuluvaan käyttöomaisuuteen		
Ylijäämä	550	474

Käyttöomaisuuden myynnit	75	56
Liiketoiminnan tai laitosten divestoinneista saadut tuotot		
Kasvuinvestoinnit	- 189	- 182
Investoinnit liiketoiminnan laajentamista varten		
Pääoman takaisinmaksut	- 737	- 1 022
Rahoittajille maksetut lainanlyhennykset		
Luovutettujen liiketoimintojen kassavirta	13	1 317
Kassan muutos	-288	643

39

osaketta kohden. Fortumin osakkeen arvo Helsingin Pörssissä nousi kuluneen vuoden aikana 48 %.

Verotuloja yhteiskunnalle

Yhteiskunta muodostaa lainsäädännön, sääntöjen ja määräysten, lupamenettelyjen ja verotuksen kautta tärkeän liiketoiminnan viitekehyksen. Se on näin ollen yritysten tärkeä sidosryhmä. Fortum maksoi jatkuvista liiketoiminnoista vuonna 2005 veroja yhteensä 298 (160) miljoonaa euroa. Valtionhallinto ja kunnat hyötyvät myös Fortumin työntekijöiden palkastaan maksamista tuloveroista. Fortum maksoi lisäksi Suomessa ja Ruotsissa polttoaineenkäytöstä ja päästöistä yhteensä 63 (76) miljoonaa euroa ympäristöveroja ja -maksuja.

Yritysostoja Venäjällä ja Baltiassa

Fortum osti vuonna 2005 enemmistöosuuden kahdesta puolalaisesta ja yhdestä liettualaisesta kaukolämpöyhtiöstä. Venäjällä yhtiö lisäsi omistusosuuttaan OAO Lenenergosta ja osti noin 25 % osuuden Kolenergosta. Fortumin kasvuinvestoinnit olivat yhteensä -182 (-189) miljoonaa euroa, ja liiketoimintojen myynnistä saatiin 56 (75) miljoonan euron tulot.

Tukea tutkimukselle, koulutukselle, kulttuurille ja urheilulle

Fortumin Säätiö jakoi yhteensä 537 000 euroa energia-alan tutkimus- ja kehitystyölle. Vuoden aikana Fortum myös jatkoi yhteistyötään useiden koulujen ja yliopistojen kanssa.

Suomessa Fortum lahjoitti yhteensä 250 000 euroa erilaisiin hyväntekeväisyyskohteisiin. Näitä olivat muun muassa lapsi- ja nuorisotyön projektit sekä ympäristö- ja kulttuuriprojektit. Fortum oli myös WWF:n lasten ympäristöohjelman pääyhteistyökumppani Suomessa.

Urheilun saralla kolme suurinta sponsorointikohdetta olivat yleisurheilun maailmanmestaruuskisat, Ruotsin jääkiekkoliitto ja Norjan hiihtoliitto.

Fortumin kulttuuritukea jaettiin muun muassa Tukholman Folkoperanille ja Suomalaiselle Kamariorkesterille.

Sidosryhmätoiminta

Fortum haluaa edistää hyvää yrityskansalaisuutta ja on sitoutunut vastuulliseen energiatulevaisuuteen yhteistyössä eri sidosryhmiensä kanssa.

Seuraavassa taulukossa luetellaan keinoja, joilla Fortum ylläpitää vuoropuhelua sidosryhmiensä kanssa.

40

Sidosryhmä	Vuorovaikutustavat		
Asiakkaat	<ul style="list-style-type: none"> - Asiakaspalvelukeskus - Asiakaspalautetiimit ja asiakasasiamiehet, jotka käsittelevät poikkeamat ja kehittävät palveluita - Sähköiset palvelut 		
Yritysasiakkaat	<ul style="list-style-type: none"> - Tapaamiset oman yhteyshenkilön kanssa - Tapaamiset riskienhallinta-asioita käsittelevän salkunhallintapäällikön (Portfolio Manager) kanssa - EnergyExtra-palvelukanava (ekstranet) - Sidosryhmälehti, 3–4 numeroa vuodessa 		
Henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosittaiset suoritus- ja kehityskeskustelut - Vuosittainen työtyytyväisyyskysely ja siihen liittyvä keskustelu yksiköissä - <i>Fortum European Council</i> - kaksi kertaa vuodessa, Pohjoismaiden työntekijöiden kansallinen yhteistyöelin kaksi kertaa vuodessa - Fortum Team -henkilöstölehti neljä kertaa vuodessa - Avoin keskustelukanava intranetissä - Tiedotustilaisuudet ja uutiskirjeet tärkeistä aiheista 		
Sijoittajat (osakkeenomistajat, pankkiirit)	<ul style="list-style-type: none"> - Internetissä toimiva sijoittajakanava - Capital Markets Day ja neljännesvuosittainen Road Show institutionaalisille sijoittajille - Yhtiökokous - Sijoitus-messut ja tapahtumia yksityisille sijoittajille - Vuosikertomus ja sidosryhmälehti, 3–4 numeroa vuodessa 		
Polttoaineiden, tavaroiden ja palveluiden toimittajat	<ul style="list-style-type: none"> - Tulokeskustelu tärkeimpien toimittajien kanssa - Arviointikokoukset potentiaalisten toimittajien kanssa 		
Tutkimus ja kehitys	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistä tutkimus- ja tuotekehitystyötä muun muassa VTT:n (Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Suomi), Elforskin (Ruotsi) sekä EU-komission energiatutkimushankkeissa - Energia-alan tutkimuksen, koulutuksen ja kehityksen edistäminen Fortumin säätiön palkinnon avulla 		
Kansalaisjärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Paikallista yhteistyötä esimerkiksi kalastuskuntien kanssa vesivoimalaitosten ekologisten vaikutusten vähentämiseksi - Yhteistyö Suomen ja Ruotsin luonnonsuojeluliittojen kanssa ympäristömerkityissä sähkötuotteissa - Fortum Värmen yhteistyö Maailman luonnonsäätiön WWF:n kansainvälisen puukaupan verkoston (Global Forests and Trade Network, GFTN) kanssa, liittyen kestävän kehityksen mukaiseen polttoainehankintaan 		
Yhteisöt ja suuri yleisö	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotustilaisuudet ja uutiskanava internetissä - Avomien ovien päivät voimalaitoksilla - Yhteistyö kuntien ja alueellisten viranomaisten kanssa, kuten ympäristökeskusten kanssa, paikallisissa ympäristöasioissa - Koulutuksen, kulttuurin ja urheilun tukeminen Fortumin sponsorointiohjelman kautta 		
Energia-ala ja siihen liittyvät sektorit	<table border="0"> <tr> <td> Kansalliset ja kansainväliset toimialajärjestöt <ul style="list-style-type: none"> - Energiategollisuus ry - Svensk Energi - EBL, Norjan sähkötoimialayhdistys - Nordenergi - Eurelectric </td> <td> Muut organisaatiot <ul style="list-style-type: none"> - Pohjoismainen Nord Pool -sähköpörssi - Pohjoismaisten järjestelmästä vastaavien verkkoyhtiöiden yhteistyöelin Nordel - Pohjoismaiden energiaviranomaiset - Pohjoismaiden ministerineuvosto – energiaministerit - Baltrel-Baltic Ring sähköalan yhteistyöelin </td> </tr> </table>	Kansalliset ja kansainväliset toimialajärjestöt <ul style="list-style-type: none"> - Energiategollisuus ry - Svensk Energi - EBL, Norjan sähkötoimialayhdistys - Nordenergi - Eurelectric 	Muut organisaatiot <ul style="list-style-type: none"> - Pohjoismainen Nord Pool -sähköpörssi - Pohjoismaisten järjestelmästä vastaavien verkkoyhtiöiden yhteistyöelin Nordel - Pohjoismaiden energiaviranomaiset - Pohjoismaiden ministerineuvosto – energiaministerit - Baltrel-Baltic Ring sähköalan yhteistyöelin
Kansalliset ja kansainväliset toimialajärjestöt <ul style="list-style-type: none"> - Energiategollisuus ry - Svensk Energi - EBL, Norjan sähkötoimialayhdistys - Nordenergi - Eurelectric 	Muut organisaatiot <ul style="list-style-type: none"> - Pohjoismainen Nord Pool -sähköpörssi - Pohjoismaisten järjestelmästä vastaavien verkkoyhtiöiden yhteistyöelin Nordel - Pohjoismaiden energiaviranomaiset - Pohjoismaiden ministerineuvosto – energiaministerit - Baltrel-Baltic Ring sähköalan yhteistyöelin 		
<p>Käsiteltävät seikat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden yhtenäistäminen ja yhdistäminen - Markkinatoimijoiden yhtäläinen kohtelu - Pohjoismaiden vähittäismyyntimarkkinoiden kehitys - EU:n sähkömarkkinoiden integraatio - Yhtenäinen lähestymistapa ilmastomuutoksen estämiseen ja uusiutuvaan energiaan - Yhteistyö Venäjän kanssa - Baltian sopeuttaminen Euroopan unioniin 			

Riskienhallinta

Vuonna 2005 Fortum-konsernin riskiprofiili muuttui öljyliiketoimintojen eriyttämisen seurauksena. Riskitekijät keskittyvät nyt sähkön- ja lämmöntuotantoon.

Vahvistamme liiketoiminta-riskien hallintaa

Fortumin merkittävimmät riskitekijät ovat Pohjoismaiden säätila, maailman hyödyke-markkinoiden kehitys sekä paikallisten, alueellisten ja eurooppalaisten sähkömarkkinoiden sääntely ja verotus.

Kuluneen vuoden aikana

Fortum on jatkanut riskienhallinnan kehittämistä. Huomiota on kiinnitetty erityisesti operatiivisiin riskeihin. Fortumissa toteutetussa hankkeessa tunnistettiin ja arvioitiin järjestelmällisesti konsernin operatiivisia riskejä. Työn tuloksena riskienhallintaa on laajennettu ottamalla mukaan olennaisia operatiivisia riskejä taloudellisten riskien lisäksi.

Fortumin riskienhallinnan rakenne

Tavoite

Fortumin riskienhallinnan tavoitteena on tukea sovitujen tavoitteiden saavuttamista ja välttää ei-toivottuja operatiivisia ja taloudellisia tapahtumia.

Politiikka

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään konsernin riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, vastualueet ja prosessit. Politiikka sisältää ohjeet riskien tunnistamiseen, arviointiin, käsittelyyn, valvontaan ja raportointiin. Kukin liiketoiminta- ja palveluyksikkö toimittaa oman, konsernin riskipolitiikan kanssa yhtenevän riskipolitiikkansa toimitusjohtajan hyväksyttäväksi.

Organisaatio

Yleisperiaatteena on, että riskejä hallinnoidaan siellä, missä niitä syntyy, eli jokainen liiketoiminta- tai palveluyksikkö vastaa oman toimintansa riskienhallinnasta. Poikkeuksena on Group Treasury, joka vastaa konsernin valuutta-, korko- ja jälleenrahoitusriskien sekä vakuutuskelpoisten operatiivisten riskien hallinnasta. Myös vastapuoliriskejä ja tiettyjä tietotekniikkariskejä hallitaan konsernin tasolla.

Konsernin riskienhallinnasta vastaa Chief Risk Officer konsernin talousyksikössä. Liiketoiminta- ja palveluyksiköiden riskienhallintatoiminnot raportoivat riskeistä konsernin riskienhallintayksikölle, joka vastaa riskien konsolidoinnista ja analysoinnista konserninlaajuisesti. Talusjohtaja raportoi konsernin riskialtistuksesta toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Prosessi

Fortum-konsernia ohjataan liiketoiminta- ja palveluyksiköiden kautta, jotka vastaavat omasta tuloksestaan ja sisäisesti sovitujen tavoitteiden saavuttamisesta. Kukin yksikkö vastaa itseensä kohdistuvien riskien tunnistamisesta, arvioinnista, käsittelystä, valvonnasta ja raportoinnista. Konsernin riskienhallinta määrittää konsernin kokonaisriskialtistuksen ja raportoi siitä konsernin johdolle.

Taloudelliset riskit

Taloudellisten riskien hallinta on keskeinen osa Fortumin liiketoimintaa, ja sitä kehitettiin edelleen vuoden 2005 aikana. Pääpaino on ollut eri tuotteiden ja yksiköiden markkinariskien mallintamisen yhtenäistämässä. Pääperiaatteena on selvittää riskien laajuus mahdollisimman tarkasti ja seurata niitä suhteessa riskirajoihin ja sovituihin tavoitteisiin. Tämän työn tukena konsernissa käytetään useita eri riskienhallintamenetelmiä, kuten Value-at-Risk ja Profit-at-Risk -analyyssejä. Lisäksi

tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Sähkön hinta- ja volyyimirikit

Merkittävin sähkön hintaan ja tuotantoon lyhyellä aikavälillä vaikuttava tekijä on sää ja sen vaikutus Pohjoismaiden vesitilanteeseen. Kuluneen vuoden aikana hiilidioksidin päästöoikeudet ja polttoaineiden hinnat ovat myös nousseet huomattaviksi sähkön hintaan vaikuttaviksi tekijöiksi.

Fortumissa sähköntuotannon hinta- ja volyyimiriskejä hallitaan Sähköntuotanto-segmentissä, erillään sähkön asiakasmyynnistä. Sähköntuotannon kassavirran tärkeimpiä suojausinstrumentteja ovat hintariskien hallintaan tähtäävät

sähköfutuurisopimukset. Suojausten avulla pyritään vähentämään sähkön hintavaihteluiden vaikutusta Fortumin tulokseen ja varmistamaan sovittujen tavoitteiden saavuttaminen. Tavoitteiden saavuttamista koskevat strategiat laaditaan useiksi vuosiksi kerrallaan, ja niitä arvioidaan jatkuvasti sähkön ja hiilidioksidin päästöoikeuksien markkinahintojen, vesitilanteen ja muiden olennaisten tekijöiden muuttuessa.

Fortum Markets huolehtii myyntitoiminnassaan sähkön hintariskien ja lämpötilasta johtuvien volyyimiriskien hallinnasta aktiivisen salkunhallinnan ja myyntisopimusten markkinapohjaisen hinnoittelun avulla. Asiakasmyyntisopimusten tuomaan kassavirtaan kohdistuu epävarmuutta, pääasiassa kulutuk-

Hammarbyn alueen jätteet kierrätetään putkistoa pitkin uudelleen hyödynnettäväksi alueen energiantuotannossa.

sessä ja markkinahinnoissa tapahtuvien muutosten vuoksi. Suojaamisen tavoitteena on tukea sovittujen tavoitteiden saavuttamista ja vähentää tulosmarginaalin epävarmuutta.

Sähkön hinnan ja volyymin mahdollisten muutosten vaikutuksia Fortumin tulokseen seurataan jatkuvasti. Suojaustaso vuodelle 2006 oli 31.12.2005 noin 70 %. Jos tuotantomäärät, suojaustaso ja kustannusrakenne eivät muutu, sähkön markkinahinnan yhden euron suuruinen muutos megawattitunnilta vaikuttaisi Fortumin tulokseen ennen veroja vuonna 2006 noin 15 miljoonaa euroa.

Hiilidioksidin päästöoikeuksiin ja hyödykkeiden hintaan liittyvät riskit

Hiilidioksidin päästökauppajärjestelmä edistää pohjoismaisten markkinoiden yhdentymistä muuhun Eurooppaan. Merkittävien päästöoikeuksien hintoihin vaikuttava tekijä on kysynnän ja tarjonnan suhde, joka määräytyy päästöoikeuksien jaon ja päästökauppajärjestelmään kuuluvien toimialojen kysynnän välisestä suhteesta. Päästöoikeudet jaettiin historiallisten päästöjen perusteella. Ylimääräiset päästöoikeudet voi myydä ja puuttuvan kiintiön vastaavasti ostaa markkinoilla. Hiilidioksidipäästöjen mahdollisten muutosten vaikutuksia Fortumin tulokseen seurataan jatkuvasti, jotta varmistetaan, että Fortumilla on riittävästi päästöoikeuksia päästökauppajärjestelmässä.

Hyödykkeiden, kuten hiilen, kaasun ja öljyn hinnat vaikuttavat hiilidioksidin päästöoikeuksien ja sähkön hintoihin, mutta ne vaikuttavat myös suoraan lämmön- ja sähköntuotannon muuttuviin tuotantokustannuksiin. Näitä hintariskejä hallitaan pääasiassa kiinteähintaisilla ostoilla, joiden määrä vastaa ennustettua kulutusta. Kiinteähintaiset ostot voivat olla varsinaisia fyysisiä toimituksia tai ne voivat liittyä taloudellisiin suojauksiin.

Likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskit

Rahoitus- ja likviditeettihallinnasta vastaa konsernitason keskitetyksi Group Treasury -toiminto. Operatiiviset yhtiöt hoitavat rahoituksensa pääasiassa sisäisillä lainoilla, ja ylimääräiset kassapositiot keskitetään emoyhtiölle sisäisten

konsernitilijärjestelyjen tai talletusten avulla.

Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskejä kassapositoiden ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen kommitoitujen valmiusluottosopimusten avulla. Nämä luotot kattavat ennustetut rahoitustarpeet, ja niiden pitäisi varmistaa, että konsernilla on riittävästi varoja odottamattomien rahoitustarpeiden varalta. Vuoden 2005 lopussa käteistä ja jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita oli 788 miljoonaa euroa, ja kommitoitujen valmiusluottosopimusten määrä oli 1 314 miljoonaa euroa, josta kaikki oli käyttämättä.

Jälleenrahoitusriskin edelleen pienentämiseksi Fortum pyrkii pitämään rahoitusjärjestelyt monipuolisina velkojen maturiteetin, velkainstrumenttien ja maantieteellisten markkinoiden suhteen.

Valuutta- ja korkoriskit

Fortumilla on myös muita kuin euromääräisiä kassavirtoja ja sijoituksia, joten valuuttakurssien muutokset vaikuttavat Fortumin tulokseen. Suurimmat valuutariskit kohdistuvat Ruotsin kruunuun, mikä johtuu pääasiassa konsernin toiminnasta Ruotsissa. Valuutariskien hallinnassa Fortum pyrkii minimoimaan valuuttakurssien muutoksista aiheutuvan vaihtelun tuloksessa ja kassavirrassa.

Fortumin velkasalkku koostuu eripituisista lainoista ja joukkovelkakirjalainoista. Fortumin korollinen velka 31.12.2005 oli 3 946 miljoonaa euroa ja keskimääräinen duraatio oli 1,3 vuotta. Fortum voi vaikuttaa velkasalkun duraatioon solmimalla erityyppisiä korkosopimuksia. Strategioita optimaalisen velkarakenteen saavuttamiseksi arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti konsernin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vastapuoliriskit

Vastapuoliin liittyviä riskejä aiheuttaa Fortumin ja ulkopuolisen osapuolen välisistä sopimuksista. Vastapuoliriskien hallinnassa Fortum pyrkii minimoimaan kuhunkin liiketoimintaan liittyvän vastapuoliriskin.

Vastapuoliriskin suuruus määritetään suurimman odotettavissa olevan vahingon mukaan, jos Fortumin vastapuoli ei täyttäisikään velvoitteitaan. Konsernin luotonvalvonta asettaa

konserninlaajuisesti enimmäisrajan kuhunkin vastapuoleen liittyvälle riskille. Rajat perustuvat vastapuolen luottokelpoisuuteen, jota seuraamalla varmistetaan, että tarvittaessa voidaan toimia välittömästi. Konsernin luotonvalvonta myös valvoo vastapuoliriskejä hyväksytyjen riskilimiittien perusteella ja raportoi niistä.

Johdannaissopimuksiin liittyvät vastapuoliriskit ovat erityisen tärkeitä, koska ne vaihtelevat usein voimakkaasti. Hyödykejohdannaisten kauppaa käydään pääasiassa pörseissä, esimerkiksi sähköjohdannaisten kauppaa käydään Nord Poolissa. Monet sopimukset solmitaan kuitenkin myös suoraan vastapuolen kanssa. Johdannaissopimuksia tehdään ainoastaan sellaisten vastapuolien kanssa, joiden luottokelpoisuus on hyvä ja jotka toimivat aktiivisesti rahoitus- tai hyödykemarkkinoilla. Vähittäis- ja tukkukaupan vastapuoliriski on hajautunut laajalle yksityisasiakkaiden ja teollisuusyritysten joukolle.

Operatiiviset riskit

Laajamittaiseen energialiiketoimintaan liittyy monenlaisia operatiivisia riskejä. Vuosina 2004 ja 2005 Fortumin tärkeimmät operatiiviset riskit selvitettiin ja arvioitiin järjestelmällisesti. Työ toteutettiin itsearviointina kaikissa Fortum-konsernin liiketoiminta- ja palveluyksiköissä.

Operatiivisia riskejä on vaikea arvioida. Niiden syynä ovat usein puutteelliset prosessit tai menettelyt, järjestelmien tai mallien virheellinen käyttö tai epäselvät johtamiskäytännöt. Monet haitalliset operatiiviset tapahtumat voidaan välttää käyttämällä selkeästi dokumentoituja ja automatisoituja prosesseja sekä varmistamalla päätöksenteon ja valvonnan erillään pysyminen. Laatu- ja ympäristöjärjestelmät ovat yksi keino tavoitteen saavuttamiseksi. Fortumilla on useita sertifikaatteja, esimerkiksi ISO 9001 ja ISO 14001.

Vakuutettavissa olevien operatiivisten riskien hallinnoimiseen on luotu konsernin vakuutuspolitiikka. Vakuutustenhallinnan tavoitteena on optimoida vahingontorjuntatoimenpiteet, omavastuut ja vakuutussuoja kustannustehokkaasti pitkällä aikavälillä. Fortum on tehnyt koko konsernia koskevia omaisuusvahinkoihin, liiketoiminnan keskeytymiseen, vastuisiin ja liikematkustamiseen liittyviä vakuutus sopimuksia. Vuonna 1988 perustettu jälleenvakuutusyhtiö Fortum Insurance Ltd on osallisena Fortumin omaisuusvakuutuksissa ja liiketoiminnan keskeytymisvakuutuksissa, jotka kattavat kaikki teollisuuslaitokset jälleenhankintahintaperusteisesti. Vakuutuskustannusten kilpailukykyisyys on varmistettu vakuutusten keskittämisellä sekä suoralla pääsyyllä kansainvälisille vakuutusmarkkinoille. Tapahtumariskit, kuten äkilliset ja odottamattomat ympäristövahingot, kuuluvat konsernin maailmanlaajuiseen vastuuvakuutukseen.

Ydinvoimariskit

Fortum omistaa Loviisan ydinvoimalan ja sillä on vähemmistö-osakkuudet yhdessä suomalaisessa ja kahdessa ruotsalaisessa yhtiössä, joilla on ydinvoimalaitoksia. Suomessa ja Ruotsissa ydinvoimaonnettomuuksiin liittyvä kolmannen osapuolen vastuuvollisuus on ydinvoimalaitoksen käytöstä vastaavalla taholla, ja vastuu on katettava vakuutuksella. Loviisan ydinvoimalan toiminnasta vastaavana Fortumilla on noin 250 miljoonan euron lakisääteinen vakuutus, joka kattaa yhdestä ydinvoimalaonnettomuudesta aiheutuneet vahingot, mikä on ydinvastuulain mukainen Fortumin maksimivastuu. Vastaavanlaisia vakuutuksia on käytössä myös niissä ydinvoimaloiden toiminnasta vastaavissa yhtiöissä, joissa Fortum on vähemmistöosakkaana.

Tuotantolaitoksiin liittyvät riskit

Laitosten jatkuva kunnossapito ja kunnan seuranta ovat tärkeimmät keinot tuotantolaitosten operatiivisten riskien minimoimiseksi. Loviisan voimalaitoksen ydinturvallisuuden arviointi ja kehittäminen on jatkuva prosessi, jota Suomen Säteilyturvakeskus (STUK) valvoo. Vuonna 2005 vesivoimalaitoksissa jatkettiin monivuotista ohjelmaa patoseurannan tehostamiseksi ja juoksutuskapasiteetin varmistamiseksi äärimmäisissä tulvatilanteissa.

Myrskyt ja muut odottamattomat tapahtumat voivat aiheuttaa sähkökatkoja, jotka aiheuttavat korjauskustannuksia ja asiakkaille maksettavia korvauksia. Sähkökatkot ovat yleensä lyhyitä, mutta pitkiä katkoja ei pystytä välttämään kokonaan. Fortumilla on käytössä toimintamalli sähkökatkojen pituuden ja vaikutusten minimoimiseksi poikkeustilanteissa.

Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskit

Ympäristö- ja turvallisuusriskejä arvioidaan säännöllisesti sisäisin ja ulkoisin auditoinnein ja riskikartoituksin, ja korjaavia ja ehkäiseviä toimia käynnistetään tarvittaessa. Kaikilla tärkeimmillä tuotanto- ja logistiikkatoiminnoilla on ISO 14001 -sertifiointi.

Vuonna 2005 Fortumissa korostettiin turvallisuuskulttuurin kehittämistä. Aiheesta järjestettiin koulutusta ja tuloksia on nähtävissä turvallisuuden paranemisena.

Investointeihin liittyviä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä (EHS) arvioidaan järjestelmällisesti Fortumin investointien arviointi- ja hyväksymismenettelyn mukaisesti. EHS-arviointiohjeet päivitettiin vastaamaan menettelyä vuonna 2005. EHS-kysymyksiin liittyvät tehtävät ja vastuut määritellään yritysostojen ja disinvestointien yhteydessä laadittavissa asiakirjoissa. Aikaisempaan toimintaan liittyvät ympäristöriskit ja vastuut on arvioitu, ja tarpeelliset varaukset on tehty tulevia korvauskustannuksia varten.

Ilmastomuutos on energia-alan yritysten suurin ympäristöhaaste. EU:n laajuisten ja kansallisten ilmasto-

strategioiden kehittäminen merkitsee aikaisempaa tiukempaa hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen päästöjen valvontaa. Tärkein ohjausväline on päästökauppajärjestelmä, johon noin 95 % Fortumin hiilidioksidipäästöistä kuuluu. EU:n päästökauppajärjestelmän ensimmäinen vaihe alkoi vuoden 2005 alussa ja jatkuu vuoden 2007 loppuun. Riskienhallinnan näkökulmasta Fortumin vahvuus on, että noin 80–90 % yrityksen sähköntuotannosta perustuu hiilidioksidittomiin energialähteisiin. Lisätäkseen asiantuntemustaan Kioton mekanismien käytössä Fortum on sijoittanut Maailmanpankin hiilirahastoon (PCF).

Muut riskit

Tietotekniikka- ja tietoturvariskit

Konsernin yhteisten tietotekniikka- ja tietoturvariskien valvonta on keskitetty konsernin IT-yksikköön. Liiketoiminta- ja palveluyksiköt vastaavat liiketoimintakohtaisten IT-sovellusten riskienhallinnasta. Konsernipolitiikassa määritellään ohjeet ja menettelytavat tietotekniikasta riippuvaisten prosessien vioittumisesta tai tietoturvarikkomuksista johtuvien riskien ja vahinkojen minimoimiseksi. Päätavoite on minimoida IT-riskit ja lisätä luotettavuutta ja tietoturvallisuutta keskittämällä tietotekniikkainfrastruktuurin ja yleisesti käytössä olevien sovellusten hallinta.

Poliittiset ja lainsäädännölliset riskit

Poliittisen ja lainsäädännöllisen ympäristön kehityksellä on merkittävä vaikutus energia-alaan ja sen toimintaedellytyksiin. Hallitukseen poliittisia ja lainsäädännöllisiä riskejä ja osallistukseen proaktiivisesti energia-alan toimintaympäristön määrittelyyn, mukaan lukien energiaverotuksen määrittelyyn, Fortum on aktiivisessa ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa niiden toimielinten kanssa, jotka valmistelevat ja toimeenpanevat lakeja ja säädöksiä. Tähän liittyy erityisesti läheinen yhteistyö kansallisten toimialajärjestöjen sekä EU-tasolla Eurelectricin kanssa.

Fortumin investoinnit ja liiketoiminta Venäjällä ovat nykyisellään melko vähäisiä. Meneillään olevan sähkö- ja lämpötoimialan uudelleenjärjestelyn vuoksi Venäjällä on kuitenkin syntyvässä uusissa mahdollisuuksia ja Fortum seuraa ja arvioi tätä kehitystä jatkuvasti. Uudelleenjärjestelyprosessille on asetettu aikataulu ja tavoitteet, mutta ne ovat poliittisten päätösten alaisia ja siksi vaikeasti ennakoitavia.

45

Hammarbyssä biokaasu tuotetaan 100-prosenttisesti jätevedestä. Mm. alueen keittiöt on varustettu kaasuliesillä, joissa hyödynnetään biokaasua.

Hallinto ja johtaminen

Fortumin pääkonttori sijaitsee Espoossa ja yhtiö on listattu Helsingin Pörssiin. Fortum-konsernin hallinto perustuu Suomen lainsäädäntöön ja Fortumin yhtiöjärjestykseen.

46

Avoin hallintokulttuuri

Lisäksi Fortum noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä koskevaa Corporate Governance -suositusta sillä poikkeuksella, että yhtiökokousta ei avusta hallituksen jäsenten nimittämisessä hallituksen nimitys- ja palkkiovaliokunta vaan yhtiökokouksen asettama osakkeenomistajien nimitysvaliokunta.

Fortum julkaisee vuosittain Suomen lainsäädännön mukaiset tilinpäätöstiedotteet ja osavuositarkastukset suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kansainvälinen IFRS-kirjanpitostandardi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Hallintoelimet

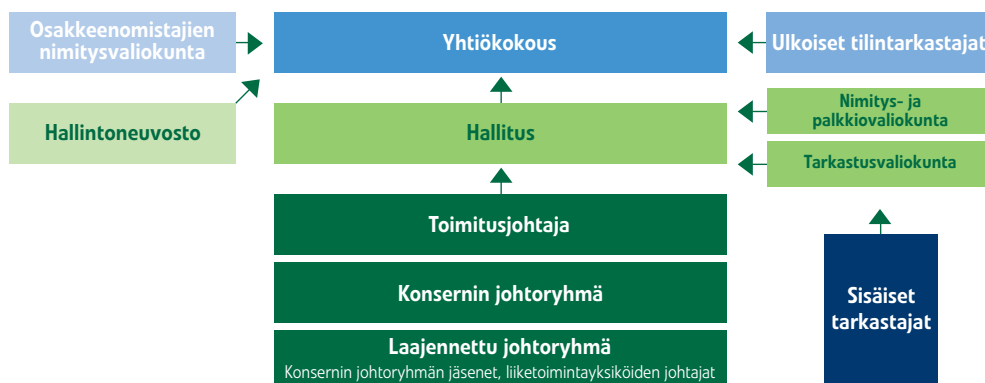
Fortum-konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja sen kaksi valiokuntaa sekä toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustuksella. Hallitus valvoo yhtiön tuloskehitystä, hallintoa ja organisaatiota osakkeenomistajien puolesta. Hallintoneuvosto, hallitus ja konsernin johtoryhmä ovat erillisiä hallintoelimiä, eikä yksittäinen henkilö voi olla jäsen kuin yhdessä näistä.

Operatiivisesta toiminnasta konsernitasolla vastaa toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Liiketoimintayksiköiden toiminnasta vastaavat yksiköiden johtajat liiketoimintayksikkönsä johtoryhmän avustamina. (kts. s. 3 organisaatorakenne)

Fortumin organisaatiolle on luonteenomaista vallan ja vastuun jako ja delegointi liiketoimintayksiköille. Kullakin liiketoimintayksiköllä on oma henkilöstönsä ja muut resurssit.

Yhtiökokous

Osakkeenomistajat käyttävät oikeuttaan tehdä yhtiöön liittyviä päätöksiä laillisesti koolle kutsutussa yhtiökokouksessa joko olemalla itse läsnä tai valtuutettujen edustajiensa välityksellä.

*Arvostan luotettavuutta
sähkön toimituksessa
ja asiakassuhteen
hoitamisessa.*

Risto Ristolainen, yksityisasiakas

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti kutsun yhtiökokoukseen toimittaa hallitus. Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään seitsemäntoista päivää ennen yhtiökokousta julkaisemalla se kahdessa hallituksen määräämässä sanomalehdessä. Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa viimeistään kesäkuussa. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai milloin se lain mukaan muuten on pidettävä.

Yhtiökokoukseen saavat osallistua sellaiset yhtiön osakkeenomistajat, jotka on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämään osakasluetteloon. Hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat voidaan merkitä yhtiön osakasluetteloon tilapäisesti yhtiökokoukseen osallistumista varten.

Saadakseen osallistua yhtiökokoukseen osakkeenomistajan on ilmoittauduttava yhtiölle viimeistään kokouskutsussa mainittuna päivänä, joka voi olla aikaisintaan kymmenen päivää ennen kokousta. Asia, jonka osakkeenomistaja haluaa käsiteltäväksi yhtiökokouksessa, on kirjallisesti esitettävä hallitukselle niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää yhtiökokoukseen.

Yhtiökokouksen tehtäviin kuuluvat muun muassa emoyhtiön ja konsernin tuloslaskelman sekä taseen vahvistaminen, maksettavista osingoista päättäminen, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien lukumäärästä päättäminen, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien valitseminen sekä hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioista päättäminen.

Osinkoa maksetaan niille osakkeenomistajille, jotka osingonmaksun täsmäytyspäivänä ovat Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämässä yhtiön osakasluettelossa.

Osakkeenomistajien nimitysvaliokunta avustaa varsinaista yhtiökokousta

Fortumin vuoden 2005 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksellä asetettiin osakkeenomistajien nimitysvaliokunta avustamaan varsinaista yhtiökokousta. Valiokunnan tehtävänä on valmistella hallituksen jäseniä ja hallituspalkkioita koskevat ehdotukset seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle. Nimitysvaliokuntaan valitaan kolmen suurimman osakkeenomistajan edustajat ja hallituksen puheenjohtaja asiantuntijajäsenenä. Osakkeenomistajia valiokunnassa edustavien jäsenten nimittämisoikeus on niillä kolmella osakkeenomistajalla, joiden osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä on suurin yhtiökokousta edeltävän joulukuun 1. päivänä. Vuonna 2005 osakkeenomistajien nimitysvaliokuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Markku Tapio (puheenjohtaja), johtaja, KTM; Kari Puro, toimitusjohtaja, Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen ja Jorma Huuhtanen, pääjohtaja, Kansaneläkelaitos.

Nimitysvaliokunnan ensimmäisen kokouksen kutsuu

koolle hallituksen puheenjohtaja, ja valiokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Valiokunnan on annettava ehdotuksensa yhtiön hallitukselle viimeistään varsinaista yhtiökokousta edeltävän helmikuun 1. päivänä.

Hallintoneuvoston tehtävät ja kokoonpano

Hallintoneuvoston tehtävänä on huolehtia osakkeenomistajien etujen turvaamisesta. Hallintoneuvoston tärkeimmät tehtävät ovat yhtiön hallinnon valvominen, lausunnon antaminen varsinaiselle yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta sekä sellaisten ehdotusten käsitteleminen, jotka koskevat yhtiön toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai organisaation olennaista muuttamista.

Hallintoneuvoston jäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valitsee yhtiökokous vuoden mittaiseksi toimikaudeksi. Hallintoneuvoston jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta.

Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään kuusi ja enintään 12 jäsentä. Tammikuussa 2006 jäseniä oli 12. Hallintoneuvoston kokouksiin osallistuu myös kolme henkilöstöryhmien edustajaa, jotka eivät ole hallintoneuvoston jäseniä. Kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Vuonna 2005 hallintoneuvosto kokoontui viisi kertaa. Keskimääräinen läsnäolo prosentti näissä kokouksissa oli 93.

Vuoden 2005 varsinaisessa yhtiökokouksessa hallintoneuvostoon valittiin yhden vuoden toimikaudeksi seuraavat henkilöt: kansanedustajat **Timo Kalli** (s. 1951), hallintoneuvoston puheenjohtaja, **Jouni Backman** (s. 1959), hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, **Lasse Hautala** (s. 1963), **Rakel Hiltunen** (s. 1940), **Mikko Immonen** (s. 1950), **Kimmo Kiljunen** (s. 1951), **Jari Koskinen** (s. 1960), **Oras Tynkkynen** (s. 1977) ja **Ben Zyskowitz** (s. 1954); Kurikan kaupunginvaltuuston toinen varapuheenjohtaja **Martti Alakoski** (s. 1953), pääjohtaja **Jorma Huuhtanen** (s. 1945) ja teollisuusneuvos **Kimmo Kalela** (s. 1941). Henkilöstön edustajina Fortumin hallintoneuvostossa olivat **Satu Laiterä**, **Jouni Koskinen** ja **Tapio Lamminen**.

Hallintoneuvoston jäsenten omistamat osakkeet 31.12.2005

Hallintoneuvoston jäsenet	Osakkeet	Muutos
Rakel Hiltunen	200	+200
Kimmo Kalela	3 200	0

Hallintoneuvoston jäsenten palkkiot

Kullekin hallintoneuvoston jäsenelle maksetaan kiinteä vuosipalkkio ja kokouspalkkio. Henkilöstöryhmien edustajat saavat vain kokouspalkkion. Kaikki jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin kuittia vastaan. Hallintoneuvoston jäsenille ei tarjota optioita, optiolainoja eikä mahdollisuutta osallistua muihin kannustinohjelmiin. Fortumilla ei myöskään ole heitä koskevaa eläkejärjestelmää.

Varsinainen yhtiökokous 31.3.2005 vahvisti seuraavat palkkiot hallintoneuvoston jäsenille:

euroa/kk	2004	2005
Puheenjohtaja	1 000	1 000
Varapuheenjohtaja	600	600
Jäsenet	500	500
Kokouspalkkio	200	200

Fortumin hallintoneuvostolle maksamat kokonaispalkkiot

Yhteensä euroa	2003	2004	2005
Hallintoneuvoston puheenjohtaja	4 400*	10 200	12 800
Hallintoneuvoston varapuheenjohtaja	8 200	8 600	8 000
Muut hallintoneuvoston jäsenet	67 300	66 900	67 800

* 4 kk

Hallitus

Hallitus vastaa konsernin hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen sekä yhtiökokouksen ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti.

Hallituksen tehtävä on yhtiön strateginen kehittäminen ja sen liiketoiminnan valvonta ja ohjaaminen. Hallitus päättää konsernin keskeisistä toimintaperiaatteista, vahvistaa yhtiön vuosittaisen toimintasuunnitelman ja tilinpäätöksen sekä osavuosisikatsaukset. Lisäksi se päättää merkittävistä investoin-

neista, vahvistaa yhtiön arvot ja toimintaperiaatteet sekä valvoo niiden toteutumista. Hallitus nimittää myös yhtiön toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajat ja toimitusjohtajan välittömät alaiset sekä päättää heidän palkkioistaan, vahvistaa konsernin johtoryhmän ja konsernin ylimmän organisaatio- ja toimintarakenteen sekä määrittelee yhtiön osinkopolitiikan.

Hallitukseen kuuluu viidestä seitsemään jäsentä.

Yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan ensimmäiseen varsinaiseen yhtiökokoukseen. Kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta.

Vuoden 2005 varsinaisessa yhtiökokouksessa valittiin hallitukseen seuraavat henkilöt: **Peter Fagnäs** (s. 1952), puheenjohtaja, **Birgitta Kantola** (s. 1948), varapuheenjohtaja, **Birgitta Johansson-Hedberg** (s. 1947), **Lasse Kurkilahti** (s. 1948), **Matti Lehti** (s. 1947), **Marianne Lie** (s. 1962) ja **Erkki Virtanen** (s. 1950). Tarkempia tietoja hallituksen jäsenistä on sivuilla 56–57.

Vuonna 2005 hallitus kokoontui 15 kertaa, joista seitsemän oli puhelinneuvotteluja. Keskimääräinen läsnäolo-prosentti hallituksen kokouksissa oli 90. Kertomusvuoden merkittävin asia oli öljyliiketoiminnan eriyttäminen ja siihen liittyvät Fortumin strategian muutokset. Muita vuonna 2005 hallituksen kokouksissa käsiteltyjä asioita olivat henkilöstöhal-

Fortumin asiakas-asiemies valvoo asiakkaiden oikeuksia. Asiakasasiemiehen avulla selvisi, että liian suuri sähkölasku aiheutui vialliseista mittarista.

Asiakasasiemies Gustaf Sandström (vasemmalla) ja Risto Ristolainen.

linton liittyvät asiat, hallinnon arviointi ja jatkuvuuden suunnittelu.

Hallituksen jäsenet eivät ole palvelussuhteessa yhtiöön ja he ovat riippumattomia, lukuun ottamatta suurinta osakkeenomistajaa, Suomen valtiota edustavaa Erkki Virtasta. Riippumattomalla tarkoitetaan sitä, että hallituksen jäsenellä ei ole olennaista suhdetta Fortumiin hallituksen jäsenyyttä lukuun ottamatta ja että hänellä ei ole sitoumuksia yhtiön merkittävään osakkeenomistajaan nähden.

Hallituksen jäsenten omistamat osakkeet 31.12.2005

	Osakkeet	Muutos
Peter Fagernäs	30 591	+ 30 000

Toimitusjohtaja, talousjohtaja ja lakiasianjohtaja osallistuvat hallituksen kokouksiin säännöllisesti. Muut johtoryhmän jäsenet osallistuvat kokouksiin tarvittaessa tai hallituksen kutsusta. Hallituksen puheenjohtaja valmistee hallituksen kokouksissa käsiteltävät asiat yhdessä toimitusjohtajan kanssa.

Hallituksen valiokunnat

Hallitus nimittää tarkastusvaliokunnan sekä nimitys- ja palkkiovaliokunnan, joissa kummassakin on kolme jäsentä. Jotta näiden valiokuntien kokoukset olisivat päätösvaltaisia, läsnä on oltava kaksi jäsentä. Kummankin valiokunnan jäsenet ovat hallituksen jäseniä. Valiokuntien jäsenten toimikausi on yksi vuosi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävien hoitamisessa. Tarkastusvaliokunnan tehtäviin kuuluvat talousraportointiin, kirjanpidon, sisäisen kontrollin ja talousriskien hallinnan valvonta. Lisäksi se valmistee yhtiön ulkoisten tilintarkastajien valintaa sekä seuraa heidän riippumattomuuttaan ja heidän tuottamia palveluita.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi vuonna 2005 Birgitta Kantola ja jäseninä toimivat Birgitta Johansson-Hedberg ja Matti Lehti. Tarkastusvaliokunta kokoontui vuonna 2005 neljä kertaa. Tärkeimmät vuoden aikana käsitellyt asiat olivat tarkastusvaliokunnan toimintaohje, siirtyminen IFRS-järjestelmään, sisäinen tarkastussuunnitelma ja -raportointi, keskustelut ja katsaukset yhtiön ulkoisten tilintarkastajien

Viihdyn luonnossa ja minulle merkitsee paljon, että Fortum kehittää jatkuvasti tuotantoaan ympäristöystävällisempään suuntaan

kanssa, yrityksen riskienhallinta ja ulkoisen tilintarkastajan valintaa koskevan esityksen laatiminen.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on käsitellä, arvioida ja tehdä hallitukselle esityksiä konsernin ja sen johdon palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä ja valmistella osaltaan konsernin nimityskysymyksiä.

Vuonna 2005 nimitys- ja palkkiovaliokunnan puheenjohtajana toimi Peter Fagernäs ja jäsenenä toimivat Marianne Lie ja Lasse Kurkilahdi. Nimitys- ja palkkiovaliokunta kokoontui kolme kertaa vuonna 2005. Tärkeimmät asiat olivat johtajien työn arviointi, palkkiojärjestelmä ja konsernin pitkän aikavälin kannustinohjelmat.

Hallituksen jäsenten toiminnan arviointi

Fortumin hallitus toteuttaa vuotuisen itsearvioinnin oman toimintansa kehittämiseksi. Siinä arvioidaan työn tehokkuutta, hallituksen kokoa ja kokoonpanoa, kokousasialistan valmistelua ja keskustelun avoimuutta sekä hallituksen jäsenten mahdollisuutta itsenäiseen päätöksentekoon.

Hallituksen jäsenten palkkiot

Varsinainen yhtiökokous vahvisti seuraavat palkkiot hallituksen jäsenille:

euroa/vuosi	2004	2005
Puheenjohtaja	49 500	55 000
Varapuheenjohtaja	38 500	42 000
Jäsenet	27 500	30 000
Kokouspalkkio/kokous	500	500

Lisäksi valiokunnan kokouksista maksetaan 500 euron kokouspalkkio. Jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin.

Hallituksen jäsenille ei tarjota optioita, optiolainoja eikä mahdollisuutta osallistua muihin kannustinohjelmiin. Yhtiöllä ei ole eläkejärjestelmää, joka koskisi sellaisia hallituksen jäseniä, jotka eivät ole palvelussuhteessa yhtiöön.

Fortumin hallitukselle maksamat kokonaispalkkiot

Yhteensä euroa	2003	2004	2005
Hallituksen puheenjohtaja	*	56 100	60 925
Hallituksen varapuheenjohtaja	36 004	44 200	48 725
Muut hallituksen jäsenet	129 417	156 525	179 875

*) Päätoiminen hallituksen puheenjohtaja

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävä on johtaa konsernin liiketoimintaa ja hallintoa Suomen osakeyhtiölain, muun lainsäädännön ja hallituksen ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajan tukena konsernin johtamisessa on konsernin johtoryhmä.

Toimitusjohtajan työtä arvioidaan vuosittain. Arviointi perustuu objektiivisiin kriteereihin, joita ovat muun muassa

yrityksen tulos ja nimitys- ja palkkiovaliokunnan toimitusjohtajalle asettamien tavoitteiden saavuttaminen. Nimitys- ja palkkiovaliokunta määrittelee arvion perusteella toimitusjohtajan palkkiotason, jonka hallitus hyväksyy.

Mikäli Fortum irtisanoo toimitusjohtajan, tämä on oikeutettu saamaan 24 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen.

Konsernin johtoryhmä

Konsernin johtoryhmään kuuluu seitsemän jäsentä mukaan lukien toimitusjohtaja, jolle johtoryhmän jäsenet raportoivat. Konsernin lakiasianjohtaja toimii johtoryhmän sihteerinä. Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti kuukausittain. Lisäksi pidetään strategiaa, liiketoimintasuunnittelua ja tulosta koskevia kokouksia.

Konsernin johtoryhmän tehtävänä on muun muassa luoda strategiset ohjeistukset, tarkistaa vuotuiset liiketoimintasuunnitelmat, seurata tuloskehitystä, suunnitella ja seurata investointeja, valvoa fuusioita, yritysostoja ja divestointeja sekä tarkastella tärkeimpiä päivittäisiä toimintoja ja operatiivisia päätöksiä.

Johtoryhmän jäsenet ja heidän vastuualueensa esitellään sivuilla 58–59.

Osakeomistus, johtoryhmä

	31.12.2004	31.12.2005	Muutos
Frisk Mikael		14 900	+14 900
Karttinen Timo	18 870	18 870	0
Kuula Tapio	20 050	50 050	+30 000
Laaksonen Juha	20 000	20 000	0
Lilius Mikael	150 050	150 050	0
Lundberg Christian	20 000	20 000	0
Teir-Lehtinen Carola	16 970	17 970	+1 000

Palkitsemisperiaatteet

Fortum tarjoaa kilpailukykyiset kokonaispalkkiot konsernijohtajalle ja muulle johdolle. Kunkin johtajan palkkiot määräytyvät konsernin palkitsemisperiaatteiden mukaisesti. Palkkioita määritettäessä otetaan huomioon yrityksen tulos, markkinat, joilla konserni toimii sekä ulkoiset, itsenäisten tahojen toimittamat markkinatiedot, erityisesti vastaavissa yrityksissä vastaavissa tehtävissä toimivien henkilöiden palkkioita koskevat tiedot.

Kokonaispalkkio koostuu palkasta luontoisetuineen ja vuotuisesta henkilökohtaisesta tulospalkkiosta. Lisäksi käytössä on pitkäkestoisia etuja, kuten osakeoptioita ja uusi osakekannustinjärjestelmä. Palkitsemisperiaatteista päättää hallitus.

Vuosipalkkiojärjestelmä

Fortumissa käytetään vuosipalkkiojärjestelmää, jonka avulla tuetaan konsernin arvojen, taloudellisten tavoitteiden ja

rakennemuutosten toteuttamista. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että yksittäisten työntekijöiden tulostavoitteet eivät poikkea heidän liiketoimintayksikkönsä ja konsernin tavoitteista. Valtaosa fortumlaisista kuuluu tulos- ja suoritusindonaiseen palkitsemisjärjestelmään.

Ylimmän johdon suorituspalkkioiden määräytymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain nimitys- ja palkkiovaliokunnan esityksen pohjalta. Toimitusjohtajalle ja konsernin johtoryhmälle maksetaan palkan ja luontoisetujen lisäksi vuosittaiseen suoritukseen perustuvaa palkkiota. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien vuosipalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Vuosipalkkioiden tavoitetaso ylimmällä johdolla on 25 %, kuitenkin enintään 40 % (vuonna 2005 50 %) saajan vuosipalkasta luontoisetuineen. Liiketoimintayksiköiden johtajien palkkiot määräytyvät sekä liiketoimintayksikön että koko konsernin tuloksen perusteella. Liiketoimintayksikön johtajan ja hänen esimiehensä välillä käydään aina alkuvuodesta suorituskeskustelu, jossa sovitaan johtajan henkilökohtaisen suorituksen arvioinnin perusteista.

Konsernin johtoryhmälle, toimitusjohtaja mukaan lukien, maksettiin vuonna 2005 1 074 477 euroa suorituspalkkiota, mikä vastaa 0,32 prosenttia konsernin maksamista palkoista ja palkkioista.

Lisätietoja vuosipalkkiojärjestelmästä on henkilöstöhallintotietojen yhteydessä sivulla 35.

Pitkän aikavälin kannustinohjelmat

Fortumin avainhenkilöiden optio-ohjelmat (2001 ja 2002) ja vuonna 2003 käynnistetty osakekannustinjärjestely tukevat konsernin pitkän aikavälin tavoitteiden täyttymistä, sillä ne houkuttelevat ja sitouttavat avainhenkilöitä. Viimeisen optio-ohjelman (2002B) merkintäaika alkaa 1.10.2006. Osakekannustinjärjestely korvaa mahdolliset muut Fortumin pitkän aikavälin kannustinohjelmat. Lisätietoja optio-ohjelmista on Tilinpäätöksessä.

Fortumin osakekannustinjärjestely on Fortum-konsernin ylimmälle johdolle ja avainhenkilöille tarkoitettu suoritusperusteinen pitkän aikavälin kannustinohjelma. Järjestelyn piirissä on tällä hetkellä noin 130 avainhenkilöä, jotka kaikki ovat hallituksen valitsemia. Järjestely jakaantuu vuosittain alkaviin kuusivuotisiin osakeohjelmiin, joille kullekin tarvitaan hallituksen hyväksyntä. Uusin, vuosina 2006-2011 toteutettava osakeohjelma koskee vain henkilöitä, jotka eivät ole mukana optio-ohjelmissa.

Kukin osakeohjelma alkaa kolmivuotisella ansaintajaksolla, jota seuraa kolmivuotinen rajoitusjakso. Sen päättyessä järjestelyn piiriin kuuluva saa ennalta määrätyn kappalemäärän Fortumin osakkeita. Osallistujalle kolmen vuoden ansaintajakson jälkeen myönnettävien osakeoikeuksien määrä perustuu siihen, miten Fortum saavuttaa hallituksen määrittämät vuosittaiset tulostavoitteet sekä siihen, miten kukin osallistuja saavuttaa henkilökohtaiset vuosittaiset suoritustavoitteensa. Ennen kuin osakkeet toimitetaan osallistujalle, yhtiö vähentää osallistujan maksettavaksi kertyneet verot ja muut maksut. Jäljelle jäävä osuus (Suomessa tällä hetkellä noin 40-50 %)

Fortumin maksamat toimitusjohtajan ja johtoryhmän palkkiot

EUR	Palkka ja luontoisedut 2003	Palkka ja luontoisedut benefits 2004	Palkka ja luontoisedut benefits 2005	Suoritus-palkkiot 2003	Suoritus-palkkiot 2004	Suoritus-palkkiot 2005	Yhteensä 2003	Yhteensä 2004	Yhteensä 2005
Toimitusjohtaja	673 728	732 312	769 164	179 130	336 864	365 700	852 858	1 069 176	1 134 864
Johtoryhmän muiden jäsenten palkkiot yhteensä	1 514 773	1 521 137	1 460 323	303 660	561 031	708 777	1 818 433	2 082 169	2 169 100

Fortumin johtoryhmän jäsenten optio-omistukset 31.12.2005

	2001A saatu	2001A jäljellä 31.12.2005	2001B saatu ja jäljellä	2002A saatu	2002A jäljellä 31.12.2005	2002B saatu ja jäljellä
Frisk Mikael	100 000	0	100 000	150 000	0	150 000
Karttinen Timo	50 000	50 000	75 000	90 000	0	120 000
Kuula Tapio	100 000	0	100 000	200 000	0	200 000
Laaksonen Juha	100 000	0	100 000	250 000	0	175 000
Lilius Mikael	200 000	0	200 000	340 000	0	340 000
Lundberg Christian				150 000	0	175 000
Teir-Lehtinen Carola	100 000	0	100 000	150 000	0	150 000

Sähköisessä asiointikanavassa voin asioida silloin kun minun aikatauluuni sopii parhaiten. www.fortum.fi on osoite, jossa voi maksaa ja selaila laskuja, antaa mittarilukemat, selaila kulutustietoja, tehdä muuttoilmoituksen ja sähkösopimuksen.

toimitetaan osallistujalle Fortumin osakkeina.

Osallistujalle kolmivuotisen ansaintajakson jälkeen mahdollisesti myönnettävien osakkeiden arvo ei voi ylittää osallistujan vuosipalkkaa. Kussakin osakeohjelmassa myönnettävien osakkeiden lukumäärään vaikuttavat osingot, joita on mahdollisesti maksettu rajoitusjakson aikana ennen rajoitusjakson lopussa tapahtuvaa osakkeiden toimittamista.

Ensimmäinen vuosittainen osakeohjelma alkoi vuonna 2003 ja perustui vuoden 2002 tulokseen. Ensimmäiseen osakeohjelmaan kuuluvat osakeoikeudet myönnettiin osallistujille ansaintajakson päättyessä keväällä 2005. Näihin osakeoikeuksiin perustuvat osakkeet toimitetaan osallistujille keväällä 2008. Toimitusjohtajalle ja Fortumin johtoryhmälle vuonna 2008 myönnettävien osakkeiden nettomäärä verojen jälkeen (oletettu verovähennys 56 %), tarkistettuna vuodelta 2005 jaettavalla osingolla, on arviolta seuraava:

Nimi	Osakkeiden nettomäärä
Frisk Mikael	8 409
Karttinen Timo	7 009
Kuula Tapio	11 719
Laaksonen Juha	9 969
Lilius Mikael	30 510
Lundberg Christian	10 103
Teir-Lehtinen Carola	6 519

Eläkejärjestelyt

Fortumin suomalaiset johtajat kuuluvat työntekijäin eläkelain piiriin, joka tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädettyllä tavalla. Suomen työeläkejärjestelmässä ansioiksi luetaan peruspalkka, palkkiot ja muut verotettavat luontoisedut, mutta ei optioista saatuja tuloja. Suomen eläkelainsäädännön mukaan eläkkeelle voi nyt jäädä joustavasti 63-68 ikävuoden välillä ilman täyseläkerajoituksia.

Toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60 vuotta. Eläkkeen määrä on 66 % tai 60 % palkasta. Ensiksi mainitussa tapauksessa eläkkeet vakuuttaa ja maksaa Fortumin eläkesäätiö, ja viimeksi mainitussa tapauksessa eläkkeet vakuuttaa vakuutusyhtiö.

Eläkesäätiö

Fortumilla on yksi eläkesäätiö, Imatran Voiman eläkesäätiö, joka suljettiin vuonna 1991. Säätiö tarjoaa tiettyjä lisäeläke-etuja sen toimintapiiriin kuuluville henkilöille. Tärkeimmät näistä ovat 66 %:n kokoniseläke (lakisääteinen eläke on 60 %) ja naisten sekä joidenkin miesten varhennettu vanhuuseläke 60-vuotiaana.

Lisäeläkkeiden osalta säätiö suljettiin vuonna 1991. Säätiön sulkemisen jälkeen yhtiöön tulleet työntekijät eivät kuulu säätiön toimintapiiriin. Vuoden 2005 lopussa säätiö tarjosi lisäeläke-etuuden 1 385 työntekijälle.

Fortumin henkilöstörahasto

Vain suomalaista henkilöstöä koskeva Fortumin henkilöstörahasto on toiminut vuodesta 2000 alkaen. Konsernin osakekannustinjärjestelmään kuuluvat henkilöt eivät voi olla rahaston jäseniä. Fortumin hallitus määrittelee vuosittain rahastoon maksettavan voittopalkkioerän määräytymisperusteet.

Henkilöstörahaston jäseniä ovat sekä vakituissa että määräaikaissa työsuhhteissa olevat konsernin työntekijät. Rahaston jäsenyys alkaa sitä kuukautta seuraavana kuukautena, jolloin työntekijän työsuhde on kestänyt yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta. Rahaston jäsenyys päättyy, kun jäsen on saanut osuutensa rahastosta täysimääräisenä.

Konsernin rahastoon maksamat voittopalkkioerät jaetaan rahaston jäsenille tasasuuruksina. Kunkin työntekijän rahasto-osuudet on jaettu sidottuun osaan ja nostettavissa olevaan osaan. Kun työntekijä on ollut rahaston jäsen viisi vuotta, hän voi vuosittain siirtää sidotusta osasta nostettavaksi enintään 15 % pääomasta vastaavan määrän.

Nostettavissa oleva osa määritellään vuosittain ja maksetaan niille jäsenille, jotka haluavat käyttää nosto-oikeuttaan. Työntekijät ovat vuodesta 2005 alkaen voineet valita, haluavatko he nostettavissa olevan osan henkilöstörahaston hankkimina Fortumin osakkeina.

Riskienhallinta

Fortumin riskienhallinnan tavoitteena on tukea sovittujen tavoitteiden saavuttamista ja välttää ei-toivottuja operatiivisia ja taloudellisia tapahtumia.

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään konsernin riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, vastuualueet ja prosessit. Riskipolitiikka sisältää suuntaviivat riskien tunnistamiseen, arviointiin, käsittelyyn, valvontaan ja raportointiin. Kukin liiketoiminta- ja palveluysikkö toimittaa oman, konsernin riskipolitiikan kanssa yhtenevän riskipolitiikkansa toimitusjohtajan hyväksyttäväksi.

Konsernin riskienhallinta on osa konsernin talousyksikön toimintaa ja siitä vastaa Chief Risk Officer. Liiketoiminta- ja palveluysikköiden riskienhallintatoiminnot raportoivat riskeistä konsernin riskienhallinnalle, joka vastaa riskien konsolidoinnista ja analysoinnista konserninlaajuisesti. Talousjohtaja raportoi konsernin riskialituksesta toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Lisätietoja riskienhallinnasta löytyy sivulta 41.

Sisäpiiriohjeet

Fortum noudattaa Helsingin Pörssin julkaisemia sisäpiiriohjeita. Fortumin omat sisäpiiriohjeet, joita päivitetään säännöllisesti,

ovat kaikkien pysyvien sisäpiiriläisten sekä kaikkien Fortumin työntekijöiden saatavilla. Yhtiössä järjestetään sisäpiiriohjeiden perehdytystilaisuuksia pysyville sisäpiiriläisille.

Fortum ylläpitää julkista sisäpiirirekisteriä arvopaperimarkkinalain edellyttämistä ilmoitusvelvollisista henkilöistä ja yhtiön sisäistä sisäpiirirekisteriä niistä henkilöistä, jotka saavat sisäpiiritietoa.

Julkiseen sisäpiirirekisteriin merkittyjä pysyviä sisäpiiriläisiä ovat hallintoneuvoston jäsenet (mukaan lukien henkilöstön edustajat), hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, tilintarkastaja ja tilintarkastuksesta vastaavan tilintarkastustoimiston toimihenkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta sekä määrätyt johtajat ja laajennetun johtoryhmän jäsenet. Fortumin laajennettuun johtoryhmään kuuluvat yhtiön johtoryhmän jäsenet ja liiketoimintayksiköiden johtajat. Arvopaperimarkkinalain mukaisesti myös pysyvien sisäpiiriläisten lähipiirin omistustiedot ovat Fortumissa julkisia 1.1.2006 lähtien. Julkiseen sisäpiirirekisteriin merkittyjen Fortumin sisäpiiriläisten omistustiedot ovat saatavilla Suomen Arvopaperikeskus Oy:n NetSire-palvelussa.

Fortumin yrityskohtaiseen sisäpiirirekisteriin merkityt pysyvät sisäpiiriläiset ovat henkilöitä, jotka tehtävissään säännöllisesti saavat yhtiötä koskevia sisäpiiritietoja. Yritys-

kohtainen rekisteri sisältää myös tietoja henkilöistä, jotka saavat sisäpiiritietoja esimerkiksi työskenneltäessä yhtiölle erillisen konsultointisopimuksen perusteella.

Julkista rekisteriä ylläpidetään Suomen Arvopaperikeskus Oy:n sisäpiirirekisterijärjestelmässä. Osoite: Suomen Arvopaperikeskus Oy, PL 1110, 00101 Helsinki. Käyntiosoite: Urho Kekkosen katu 5 C, Helsinki. Puh. 020 770 6000, faksi: 020 770 6658, sähköposti: info@apk.fi, web: www.apk.fi.

Pysyvien sisäpiiriläisten tulee ajoittaa kaupankäynti yhtiön liikkeelle laskemilla arvopapereilla siten, ettei kaupankäynti heikennä arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnettua luottamusta. On suositeltavaa, että pysyvät sisäpiiriläiset tekevät vain pitkäaikaisia sijoituksia yhtiön liikkeelle laskemilla arvopapereilla. Pysyvät sisäpiiriläiset eivät saa käydä kauppaa yhtiön liikkeelle laskemilla arvopapereilla yhtiön osavuositarkastuksen ja tilinpäätöstietojen julkaisemista edeltävinä 30 päivänä. Jos osavuositarkastus tai tilinpäätöstiedot julkaistaan yli 30 päivän kuluttua tilikauden päättymisestä, alkaa kaupankäyntikielto tilikauden päättyessä.

Lisäksi Fortum tarkastaa vähintään kerran vuodessa pysyvien sisäpiiriläisten suorittaman kaupankäynnin Suomen Arvopaperikeskus Oy:n rekisteritietojen perusteella. Yhtiö voi tapauskohtaisesti valvoa pysyvien sisäpiiriläisten arvopaperikauppaa tarkemminkin, esimerkiksi silloin, kun pysyvä sisäpiiriläinen käy kauppaa suurilla arvopaperimäärillä tai käy kauppaa jatkuvasti.

Yhtiö valvoo sisäpiiritietojen noudattamista tarkastustamalla ilmoitetut tiedot vuosittain sisäpiiriläisillä. Sisäpiiri-asioiden koordinointi ja valvonta ovat Fortumin lakiasianjohtajan vastuualuetta. Kunkin toiminnon tai yksikön johtaja vastaa oman organisaationsa sisäpiiri-asioiden valvonnasta.

Sisäinen ja ulkoinen tarkastus

Konsernin sisäinen tarkastus arvioi eri liiketoimintojen ja prosessien tehokkuutta ja suorituskykyä, riskienhallinnan riittävyyttä, taloudellisen ja operatiivisen raportoinnin täsmällisyyttä ja oikeellisuutta sekä lakien, asetusten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Työn perustana ovat kansainväliset sisäisen tarkastuksen ammattistandardit ja eettiset säännöt, jotka on julkaissut The Institute of Internal Auditors.

Konsernin sisäinen tarkastus on riippumaton Fortumin liiketoimintayksiköistä ja muista yksiköistä. Se raportoi konsernin hallituksen tarkastusvaliokunnalle sekä talousjohtajalle.

Konsernin sisäisen tarkastuksen toimenkuva, valtuudet ja vastuu on virallisesti määritelty toimintaohjeessa. Toimintaohjeen ja vuotuisen toimintasuunnitelman hyväksyy hallituksen tarkastusvaliokunta.

Yhtiöllä on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastustoimisto. Tilintar-

kastaja valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan ensimmäiseen varsinaiseen yhtiökokouksen päättyessä.

Tilintarkastajaksi valittiin 31.3.2005 pidetyssä Fortum-konsernin varsinaisessa yhtiökokouksessa uudelleen Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastustoimisto PricewaterhouseCoopers Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha Tuomala.

Riippumattomien tilintarkastajien laskuttamat tai laskutettavaksi odotetut palkkiot Fortumin vuoden 2004 tilinpäätöksen tilintarkastuksesta ja muista palveluista on 31.12.2005 asti laskutettu seuraavasti:

Fortumin tilintarkastusmaksut yhteensä

1 000 euroa	2003	2004	2005
Lakisääteinen tilintarkastus	1 413	1 346	1 065
IFRS-neuvonta	1 686	713	237
Veroneuvonta	313	426	287
Muut	522	546	389
Yhteensä	3 934	3 031	1 978

Hallitus

Hallituksen jäsenet 31.12.2005

56

PETER FAGERNÄS

Hallituksen puheenjohtaja, s. 1952, oikeustieteen kandidaatti
Nimitys- ja palkkiovaliokunnan puheenjohtaja

Päätehtävä:

Oy Hermitage Ab:n hallituksen puheenjohtaja ja
Hermitage Co. Ltd:n toimitusjohtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

Pohjola Yhtymä Oyj:n hallituksen puheenjohtaja
Conventum Oyj:n hallituksen puheenjohtaja
Conventum Oyj:n toimitusjohtaja
Merita Pankin hallituksen jäsen
Prospectus Oyj:n toimitusjohtaja
Useita tehtäviä Kansallis-Osake-Pankissa

Muut luottamustehtävät:

Finnlines Oyj:n hallituksen jäsen
Winpak Ltd:n (Kanada) hallituksen jäsen
Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2004

BIRGITTA JOHANSSON-HEDBERG

S. 1947, BA, psykologian kandidaatti
Tarkastusvaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

Lantmännenin toimitusjohtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

Föreningsparbankenin toimitusjohtaja
Hollantilaisen pörssi-yhtiö Wolters Kluwerin Skandinavian johtaja

Muut luottamustehtävät:

Skandian hallituksen jäsen
Sveaskogin hallituksen jäsen
Uumajan yliopiston hallituksen puheenjohtaja
Aktiemarknadsnämndenin jäsen
Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2004

BIRGITTA KANTOLA

Hallituksen varapuheenjohtaja, s. 1948, varatuomari
Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja

Päätehtävä:

Johtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

Pohjoismaiden Investointipankin varatoimitusjohtaja (rahoitus)
International Finance Corporationin, Washington D.C., talousjohtaja

Muut luottamustehtävät:

Vasakronan AB:n, Akademiska Hus AB:n, Nordea Bank AB:n,
StoraEnso Oyj:n, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman ja
Åbo Akademin hallitusten jäsen
Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2001

LASSE KURKILAHTI

S. 1948, diplomiekonomi
Nimitys- ja palkkiovaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

Kemira Oyj:n toimitusjohtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

Elcoteq Network Oyj:n toimitusjohtaja
Raisio Yhtymän pääjohtaja
Nokian Renkaat Oyj:n toimitusjohtaja.

Muut luottamustehtävät:

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallituksen jäsen
Elisa Oyj:n hallituksen jäsen
Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2002

MATTI LEHTI

S. 1947, kauppatieteiden tohtori
Tarkastusvaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

TietoEnator Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen
(hallituksen puheenjohtaja 1.1.2006 alkaen).

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

Tietotehdas Oy:n ja Tieto-konsernin toimitusjohtaja ja
hallituksen jäsen

Rautakirja Oy:n varatoimitusjohtaja

Muut luottamustehtävät:

Liikesivistysrahaston puheenjohtaja
Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön varapuheenjohtaja
Jaakko Pöyry Group Oy:n hallituksen jäsen
Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) hallituksen jäsen
Helsingin kauppakorkeakoulun kansleri
Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2005

MARIANNE LIE

S. 1962, opiskellut lakia ja politiikkaa Oslon yliopistossa.
Nimitys- ja palkkiovaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

Norjan varustamoliiton (NSA) toimitusjohtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

Umoe-konserniin kuuluvan Helsevakten Telemed AS:n toimitusjohtaja
Vattenfall Norge AS:n toimitusjohtaja. NSA:n informaatio- ja
teollisuuspoliittisen osaston johtaja. NSA:n teollisuuspoliittisen
osaston johtaja

Muut luottamustehtävät:

GalleriF 15:n hallituksen puheenjohtaja
Arendals Fossekompainin, Green Awardin, Kverneland ASA:n,
Nordmanns-Forbundetin, Sykehuset Ostfold HF:n hallitusten jäsen.
Orkla ASA:n hallintoneuvoston jäsen
Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2004

57

ERKKI VIRTANEN

S. 1950, valtiotieteiden kandidaatti

Päätehtävä:

Kauppa- ja teollisuusministeriön kansliapäällikkö

Merkittävimmät aiemmat tehtävät

Valtionvarainministeriön budjettipäällikkö

Muut luottamustehtävät:

Sitran hallituksen varapuheenjohtaja
Fortumin hallituksen ei-riippumaton jäsen vuodesta 1999

Fortumin hallintoneuvoston jäsenet:

Timo Kalli, puheenjohtaja

Jouni Backman, varapuheenjohtaja

Martti Alakoski

Lasse Hautala

Rakel Hiltunen

Jorma Huuhtanen

Mikko Immonen

Kimmo Kalela

Kimmo Kiljunen

Jari Koskinen

Oras Tynkkynen

Ben Zyskowicz

Henkilöstön edustajat:

Jouni Koskinen

Satu Laiterä

Tapio Lamminen

Konsernin johto

Konsernin johtoryhmä 31.12.2005

58

MIKAEL LILIUS

Toimitusjohtaja vuodesta 2000
s. 1949, diplomiekonomi
Konsernin palveluksessa vuodesta 2000

Aiemmat tehtävät:

Gambro AB:n toimitusjohtaja, Tukholma, 1998
Incentive AB:n toimitusjohtaja, Tukholma, 1991
KF Industri AB:n (Nordico) toimitusjohtaja, Tukholma, 1989
Huhtamäki Oy:n pakkausteollisuuden johtaja, Helsinki, 1986

Tärkeimmät muut luottamustehtävät:

Huhtamäki Oyj:n hallituksen puheenjohtaja
Sanitec Oy:n hallituksen puheenjohtaja
Energiateollisuus ry:n hallituksen puheenjohtaja
OAO Lenenergon hallituksen varapuheenjohtaja
Hafslund ASA:n hallituksen jäsen

TIMO KARTTINEN

Kehitysjohtaja vuodesta 2004
s. 1965, diplomi-insinööri
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2004
Konsernin palveluksessa vuodesta 1991

Aiemmat tehtävät:

Fortum Power and Heat Oy:n Portfolio Management and Trading
-liiketoimintayksikön johtaja, 2000
Fortum Power and Heat Oy:n johtaja,
sähkön hankinta ja myynti, 1999
Imatran Voima Oy:n johtaja, sähkön hankinta, 1997
Imatran Voima Oy, energialiiketoimintayksikön
suunnitteluinsinööri, 1991

Tärkeimmät muut luottamustehtävät:

Fingrid Oyj:n hallituksen jäsen
OAO Lenenergon hallituksen jäsen
Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n kauppapolitiikan valiokunnan jäsen

MIKAEL FRISK

Henkilöstöjohtaja vuodesta 2001
s. 1961, kauppatieteiden maisteri
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2001
Konsernin palveluksessa vuodesta 2001

Aiemmat tehtävät:

Nokia Mobile Phones, Global Functions, henkilöstöjohtaja, 1998
Nokia-Mailleferin henkilöstöjohtaja, Lausanne, Sveitsi, 1993
Nokia NCM:n henkilöstönkehityspäällikkö, 1992
Oy Huber Ab:n henkilöstönkehityspäällikkö, 1990

TAPIO KUULA

Johtaja vuodesta 2005
s. 1957, diplomi-insinööri, taloustieteiden maisteri
Johtoryhmän jäsen vuodesta 1997
Konsernin palveluksessa vuodesta 1996

Aiemmat tehtävät:

Fortum Power and Heat Oy:n toimitusjohtaja, 2000–
Fortum Oyj:n Sähkö ja lämpö -sektorin johtaja, 2000
Fortum Power and Heat Oy:n varatoimitusjohtaja, 1999
Imatran Voima Oy:n johtaja, hallituksen jäsen, johtoryhmän jäsen,
1997

Tärkeimmät muut luottamustehtävät:

Kemijoki Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Fingrid Oyj:n hallituksen
varapuheenjohtaja, Teollisuuden Voima Oy:n hallituksen varapuheen-
johtaja, OKG Aktiebolaginin hallituksen varapuheenjohtaja, OAO TGC 1:n
hallituksen varapuheenjohtaja, OAO TGC-9:n hallituksen jäsen, OAO
Lenenergon hallituksen jäsen, Keskinäisen työeläkevakuutusyhtiön
Varman hallintoneuvoston jäsen, Gasum Oy:n hallintoneuvoston
jäsen, Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan jäsen,
Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n energiavalioikunnan jäsen

JUHA LAAKSONEN

Talusojohtaja vuodesta 2000
s. 1952, ekonomi
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2000
Konsernin palveluksessa vuodesta 1979

Aiemmat tehtävät:

Fortum Oyj:n johtaja, M&A, 2000
Fortum Oil & Gas Oyj:n johtaja, rahoitus ja suunnittelu, 1999
Neste Oyj:n talusojohtaja, 1998
Neste Oyj:n Corporate Controller, 1997

Tärkeimmät muut luottamustehtävät:

Teollisuuden Voima Oyj:n hallituksen jäsen
Neste Oil Oyj:n hallituksen jäsen
Kemijoki Oyj:n hallintoneuvoston jäsen
Vahinko-Tapiolan hallintoneuvoston jäsen

CAROLA TEIR-LEHTINEN

Viestintäjohtaja vuodesta 2000
s. 1952, filosofian maisteri (kemia)
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2000
Konsernin palveluksessa vuodesta 1986

Aiemmat tehtävät:

Fortum Oyj:n johtaja, ympäristö ja tuoteturvallisuus, 1998
Neste Oyj:n johtaja, ympäristö ja tuoteturvallisuus, 1992
Neste Oyj:n ympäristönsuojelupäällikkö, 1986

Tärkeimmät muut luottamustehtävät:

Aktia Säästöpankki Oyj:n hallituksen jäsen
Stockmann Oyj:n hallituksen jäsen

CHRISTIAN LUNDBERG

Johtaja vuodesta 2005
s. 1956
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2003
Konsernin palveluksessa vuodesta 2003

Aiemmat tehtävät:

Fortum Marketsin toimitusjohtaja, 2003
Regional Director Nordic/Baltic Services Microsoft, 2001
Regional Director MS Nordic/Baltic Microsoft, 2000
General Manager IMS Sweden Microsoft, 1997

Tärkeimmät muut luottamustehtävät:

Svensk Energin hallituksen jäsen
Energiföretagens Arbetsgivareföreningin varapuheenjohtaja

Laajennettu johtoryhmä 31.12.2005

Fortumin laajennettuun johtoryhmään kuuluvat Fortumin johtoryhmän jäsenet ja Fortumin liiketoimintayksiköiden johtajat.

Liiketoimintayksiköiden johtajat

Distribution, Håkan Grefberg
Generation, Pekka Päättiläinen
Heat, Risto Riekkö
Markets, Erkki Kari-Koskinen
Portfolio Management and Trading, Per Langer
Service, Kim Kronstedt
Värme, Åke Pettersson

Esikunta

Viestintä, Carola Teir-Lehtinen
Kehitys, Timo Karttinen
Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusasiat, Arja Koski
Talous, Juha Laaksonen
Henkilöstö, Mikael Frisk
Tietohallinto, Jouni Keronen
Sisäinen tarkastus, Kaj Lindström
Sijoittajasuhteet, Mika Paloranta
Lakiasiat, hallituksen ja Fortumin johtoryhmän sihteeri, Harri Pynnä

60